

ИЗ ФУТБОЛНИТЕ ХРОНИКИ

АУТСАЙДЕРИ

Част II

Тази книга или части от нея не могат да бъдат ползвани без писменото съгласие на авторите. Изключение прави употребата на кратък абзац в контекста на ревью.

**© Ивайло Вачев, Калоян Ангелов, Иван
Александров [2020]
Всички права запазени.**

Съдържание

Пролог	4
Глава 1: Уругвай – 1950.....	10
Глава 2: Дарби Каунти - 1971/1972.....	38
Глава 3: Магдебург –1973/1974.....	55
Глава 4: Астън Вила – 1981/1982.....	80
Глава 5: Италия - 1982.....	98
Глава 6: Елас Верона – 1984/1985.....	128
Глава 7: Стяуа Букурещ - 1985/1986.....	151
Глава 8: Уимбълдън – 1987/1988.....	171
Глава 9: Аякс Амстердам - 1994/1995.....	187
Глава 10: Волфсбург – 2008/2009.....	204
Глава 11: Челси - 2011/2012.....	220

Посвещава се на всеки, който някога се е чувствал аутсайдер.

ПРОЛОГ

аутсайдер — съществително име

1. Спортист, състезателен кон или спортен отбор, от които не се очаква да спечелят в състезание.
2. Човек, който е извън претендентите за победа, печалба, първенство.

Пелопонес е живописен полуостров в днешна Гърция, дарен с топъл средиземноморски климат и прелестни плажове. В географски план полуостровът се радва на огромно разнообразие от планини, реки и езера. Долините са украсени от златисти житни полета и сочни винени лозя. Пелопонес е и родното място на Олимпийските игри, които за първи път се провеждат преди близо 2700 години. За добро или лошо, историята на региона е турбулентна, а земите му често са били арена на кръвопролитни сражения между древните народи. На него е кръстена и една от най-опустошителните войни в историята на Елада – Пелопонеската. Конфликтът се води между двете велики сили на древна Гърция - Атина и Спарта и в неговия ход елинската общественост е разкъсана от смърт, жестокости и грабежи.

В северната част на полуостров Пелопонес се намира град Коринт, наследник на един от знаменитите мегаполиси от класическата античност. Именно на няколко километра от селището, в близост до основното пристанище на града, през 391г. пр.н.е. се състои битка, която е сравнително скромна по мащаб, но с голям отзвук в древна Елада.

В разгара на Коринтската война (395 – 387г. пр.н.е.) на това място се срещат силите на Спарта и Атина.

Отряд от спартанци, които са считани за най-великите войни на древността и отгледани почти от рождението си да бъдат дисциплинирани и смели бойци, пресича прилежащата долина на път за пристанището, което в този момент се е намирало под техен контрол. Техните сили са съставени почти изцяло от най-коравата бойна единица в цяла Европа и Азия – спартанския хоплит.

Хоплитите са бронирани от главата до петите с бронзов шлем, щит и броня. Когато са в сражение, те се подреждат в характерен боен строй, наречен фаланга - почти непробиваема стена от копия и щитове. Фалангата е „танкът“ на древна Елада. Именно отряд от около 300 спартанци и още около 7000 гърци възспират армия от четвърт милион перси в битката при Термопилите през 480г. пр.н.е.

От атинска страна Ификрат, син на обушар, командва войска от няколкостотин пелтасти. Пелтастите са слабо бронирани бойни единици, които обикновено носят само продълговат дървен щит и са въоръжени с копия, които са предвидени за хвърляне.

В йерархията на армиите на Елада стрелците са окупирали дъното. Те са били считани за страхливци, за които бойната слава или „клеос“ е нещо недостижимо. За елините клеос е можело да се постигне само от мъжете, отличили се по време на близка схватка между две армии.

Друга причина стрелците да са пренебрегвани от повечето гръцки полиси е, че за хвърлянето на копие или стрелбата с лък се изискват далеч повече тренировки за сила, издръжливост и точност отколкото за службата като хоплит. Непрофесионалните армии от древността просто са нямали времето и възможността да тренират достатъчно ефективно.

В последвалото сражение спартанците очакват лесна победа. Все пак, когато те воюват с атиняните по време на Пелопонеската война, вторите почти винаги избягват да

изпратят своите собствени хоплити на бойното поле от страх, че те ще бъдат разкъсани от лаконийците (Спарта се намира в областта Лакония). Сега срещу тях е изправен отряд, облечен в дрипи и носещ дървени щитове. В добавка към това, в миналото спартанците са успявали да се разправят с копиехвъргачи като пуснат по петите им най-младите и бързи войници, които, благодарение на добрата си спартанска подготовка, успяват да ги настигнат и поразят.

Неочаквано обаче Ификрат нарежда на хората си да нападнат. Те доближават врага и моментално го заливат с дъжд от копия. Спартанският командир изпраща първата си линия от най-млади и енергични бойци да ги подгонят, но те се провалят и се изтеглят. Атаката на Ификрат е повторена и този път срещу хората му са пуснати ветераните. Те също претърпяват погром и дават двойно повече жертви в опита си да настигнат стрелците.

Почти една трета от спартанците срещат гибелта си в тези схватки и командирът им най-после заповядва да се изтеглят на малък хълм в близост до бреговата линия. Там те очакват съдбата си.

Ификрат и неговите сили се готвят за една последна офанзива на възвишението, но в решаващия момент пристига съюзнически кораб и част от спартанците успяват да се спасят. Други все пак са поразени от копията на атиняните, а трети се хвърлят във водата и потъват под тежестта на снаряжението си.

Когато мълвата за поражението на спартанците се понася из гръцките земи, тя внася смут и удивление в колективното съзнание на различните племена и полиси. Един обушар, предвождащ отряд от слабо въоръжени копиехвъргачи е победил най-страховитите войни на света. Древните гърци са изненадани от драматичните събития, разиграли се в онзи ден в близост до Коринт, но големият проблем е, че почти всичко,

което те си разказват за тази история и схващанията им за баланса на силите, е погрешно.

Нека да погледнем с по-аналитично око на този интересен епизод от Коринтската война и ще разберем, че победата не е плод на късмет, а добре планирано и замислено изпълнение на Ификрат.

На първо място трябва да отбележим, че е вярно, че произходът на Ификрат е скромнен и той най-вероятно е прекарал част от младостта си помагайки в занаята на баща си. Но малцина знаят, че между 390г. и своето юношество, той участва в няколко сражения и се отличава дотолкова със своята изобретателност и хитрост, че атиняните му поверяват лидерството на част от войските. Освен, че е находчив, Ификрат държи и на добрата подготовка и дисциплина. В месеците преди срещата със спартанците, той подлага пелтастите си на брутални физически натоварвания, които според историка Ксенофон, ги превръщат в най-добре тренираните войни в древна Елада.

Нека да погледнем и оборудването на двете армии. Да, хоплитите са бронирани като танк, но също така споделят и слабостите на модерната смъртоносна машина. Бойните им доспехи тежат между 20 и 30 кг., което означава, че боецът, който ги носи, е бавен и тромав. Именно затова пелтастите на Ификрат създават огромни главоболия на лаконийците. Те са подвижни и след като нанесат атаката си, успяват да се изтеглят със светкавична скорост, преди спартанците да имат възможност да ги настигнат.

Снаряжението на двете армии също работи в полза на атиняните. Олектеното копие (акон) на пелтастите може да бъде хвърлено с голяма точност на дистанция от около 25м. и лети със средна скорост от 30 м/с. Копията на враговете им са

тежки и дълги (между 2,1м. и 2,7м.) и подходящи за близък бой, защото именно за такъв вид сражение се готвят лаконийците.

Дори фалангата на тежката спартанска пехота е неефективна, тъй като хоплитите се отскубват от формация и подгонват пелтастите на Ификрат по цялата дължина на бойното поле, оставяйки се открити за копията на бързоногите атиняни. Както първата, така и втората вълна прави тази фатална грешка и много спартанци плащат с живота си.

Не на последно място трябва да отбележим, че хоплитите проявяват високомерие и решават да прекосят долината, водеща до пристанището, въпреки че знаят за патрулите на Ификрат. Командирът им, преценил грешно, че атиняните няма да дръзнат да се опълчат на страховитата му сила, взима слабо решение. В хода на двубоя той също прави тактическа грешка след тактическа грешка, с което хвърля подчинените си право в капана на съперника.

Спартанците са разбити, а Ификрат се прочува в цяла Гърция. В следващите години той печели още няколко сражения с тях, командвайки далеч по-големи сили, а методите и идеите му са използвани дори и от Александър Велики в кампаниите срещу Персия.

След всичко това сигурно се питате защо в книга за футбол решаваме да започнем с военна хроника. Отговорът е простичък: четейки историята на Ификрат, ясно могат да се направят паралели с подвизите на всеки един отбор, за който ще ви разкажем във втората част на „Аутсайдери“.

Принципите, които така добре служат на пълководеца, са същите, които и нашите модерни футболни аутсайдери използват в дуелите си с футболните титани. Те също са подценявани и дори осмивани, но по-задълбочен поглед в методите им разкрива интересни уроци, които могат да помогнат на всеки читател да прецени по-добре баланса на

силите в даден футболен двубой или турнир, а защо не и да ги използвате в личните битките, които всеки от нас води срещу безпощадното течение на живота. В тази книга ще разберете, че понякога всичко, което знаете за аутсайдерите, може да бъде грешно. В следващите глави ще разкрием не само как, но и защо аутсайдерите понякога повалят гиганти!

Глава 1

УРУГВАЙ – СВЕТОВНИ ШАМПИОНИ ЗА 1950

Когато на 19 юни 1938г. главният съдия Жорж Капдевил дава последния сигнал на третото Световно първенство, той не осъзнава, че с него на практика слага край и на провеждането на международни футболни турнири под егидата на ФИФА за цели дванадесет години. В онзи топъл юнски ден Италия побеждава Унгария с 4:2 и грабва втората си световна титла.

Но за жалост на италианците, те няма да имат възможност да защитят трофея си през следващото издание на турнира, запланувано за 1942г., тъй като едва 15 месеца по-късно земното кълбо ще бъде хвърлено в най-опустошителната война в човешката история. Сблъсъците между различните нации вече няма да се водят на зеления килим. Земите, небесата и дори океаните са отровени от ужасите на глобалния конфликт.

Когато всичко приключва през 1945г. и най-после е обявен мир в Европа, милиони хора са загубили живота си, а семействата им са изправени пред нова битка с разрухата, глада и бедността.

Осъзнавайки, че колкото по-бързо изстрадалото население се върне към нормалния си живот, толкова по-скоро ще започне да лекува психологическите си травми, ръководителите на ФИФА правят всичко по силите си да организират провеждането на ново Световно първенство по футбол.

Пътят към Бразилия 50'

Задачата на ФИФА не е лека и трудностите започват още при търсенето на държава, която да приеме турнира. Голяма част от европейските нации все още са в руини и правителствата им не смятат да отделят ценни ресурси за провеждането на спортно състезание. Изглежда, че светът все още не е готов да се върне към нормалния си ритъм и шансът следващото Световно да не се състои е огромен.

Най-после бразилците заявяват своята кандидатура на Конгреса на ФИФА през 1946г. и офертата им бързо е приета. Представителите на южноамериканската нация обаче изискват турнирът да се състои през 1950 г., което ще им даде още една година да построят стадионите си и да обновят инфраструктурата си. ФИФА няма друг избор освен да приеме. Решението значи, че едва 5 години след края на Втората световна война, хората отново ще могат да се насладят на магията на Световните първенства. Допълнителен тласък на настроението придава и фактът, че една важна реликва от предвоенните турнири се появява отново на бял свят.

Старият трофей, който последно италианците вдигат през 1938г. и изобразяващ гръцката богиня на победата Нике, е върнат в притежание на ФИФА. Това се случва, благодарение на смелите действията на президента на италианската футболна федерация Оторино Бараси.

Въпреки, че Италия е в съюз с Германия по време на войната, през 1942г. гражданите на Рим се вдигат на бунт и се обявяват срещу фашисткия режим на Мусолини. Следва дълга окупация на града от нацистите, които, освен че

тормозят гражданите, плячкосват и ценностите на бившата столица на Римската империя. Именно Бараси грабва златния трофей от сейфа на банката, в която се съхранява до този момент и го занася в апартамента си. Мястото, в което избира да го скрие, е стара кутия за обувки, която стои под леглото му. Немците са по петите на реликвата и дори стигат до там, че претърсват апартамента на Бараси. Не им идва на ум обаче да погледнат в поизносената кутия под леглото на италианеца и така статуетката прекарва войната в безопасност. След като най-после тя е върната на ФИФА, „златната богиня“ очаква своите нови кавалери.

Значението на Световното първенство 1950 за бразилската нация

Бразилия винаги е била и продължава да бъде една от държавите с най-голяма смесица от етноси и раси. Най-общо казано нейното население се състои от европейци, африканци, азиатци и хора считани за наследници на коренното население на страната („америндиос“). В наши дни над 40% от гражданите ѝ са от смесена раса. Бразилците считат себе си за една нация, но разбираемо това не винаги е било така.

В края на XIX и началото на XX век към доминантното население от португалски преселници и роби, пренесени от Африка, в страната пристигат имигранти от Германия, Англия, Япония, Полша, Украйна и дори Сирия и Ливан.

Наличието на толкова много и различни общности представлява сериозен проблем за изграждането на една обща национална идентичност.

В началото на века интелектуалците (и романтиците) мечтаят за една Бразилия, която да имитира най-напредналите европейски сили. Скоро обаче става ясно, че това няма как се случи и новата нация ще трябва да намери начин да обедини всичките си народи под нови обичаи, традиции и идентичност.

Неочаквано за мнозина, в един от катализаторите за успешното обединение на бразилското население се превръща една игра, която е „пренесена“ в Южна Америка от британците в средата на XIX век.

В Бразилия футболът започва да се развива благодарение на човек на име Чарли Милър. Младежът е отроче на новата бразилска идентичност с баща шотландец и майка англичанка, но роден в Сао Пауло. Той получава образованието си в Англия, където разбира за новия спорт и при завръщането си в Бразилия взима със себе си няколко футболни топки.

В началото предимно англичаните практикуват новата игра, но скоро цялата бразилска нация пламва със страст към футбола.

Сформиран е и национален отбор на страната, но той изпитва сериозни затруднения на международната сцена и получава унижителни загуби от отборите на съседни нации като Аржентина и Уругвай.

Постепенно, с нарастването на индустриализацията и икономическата мощ на Бразилия, расте и силата на националния отбор. Така например по време на Световното през 1930г. „кариоките“ губят от Боливия и Югославия още в началната фаза на турнира, но едва осем години по-късно в третото издание на надпреварата

достигат ½-финалите, благодарение на състав, в който присъстват както бели, така и цветнокожи футболисти. Националният отбор се превръща в гордостта на нацията и една от първите опори (заедно с музиката), около които множеството ѝ етноси могат да се обединят.

Бразилците разбират, че не само че тяхната съдба не е да имитират европейците, а напротив – че те могат да ги достигнат в икономическо, културно и спортно отношение.

Именно за това когато ФИФА започва да търси кандидат за домакин на първото следвоенно световно, Бразилия е ентусиазирана да покаже пред света, че вече е една модерна и цивилизована държава.

Подготовката за турнира

След като официално става ясно, че Бразилия ще приеме Световното през 1950г., властите започват усърдна работа по организационните дейности на събитието. Градове, пътища и стадиони са обновени, а специално за турнира бразилците започват и строежа на съоръжение, чиято цел е да се превърне във техния вечен храм на футбола. Паметник, който да увековечи предстоящия им триумф.

В тон с тези амбиции се ражда идеята за „Маракана“ – най-големият стадион на планетата, който ще покаже на света, че Бразилия е новата футболна и икономическа сила, с която всички ще трябва да се съобразяват. Строежът на новото съоръжение започва през 1948г. и въпреки, че официално не е завършен до 1965г., „Маракана“ успешно приема финала на Световното. Бразилците вече имат свой собствен Колизеум и задружно чакат в него да бъде

пренесена невинна жертва в името на футболното им величие и национална гордост.

Докато текат подготвителните дейности, организаторите разбират, че няма да видят голяма възвръщаемост на огромните финансови инвестиции, отделени за провеждането на турнира и за това предлагат на ФИФА да изостави формата с директни елиминации (общо 16 мача) и вместо това изискват той да бъде заменен с групова фаза, която ще включва четири групи. Победителите от всяка от тях ще намерят място в нова финала група, която ще излъчи шампионите. Според бразилските счетоводители, този нов формат ще гарантира провеждането на цели 30 двубоя, а с тях и двойно повече финансови постъпления.

ФИФА не приема новата идея с голям ентузиазъм, но в крайна сметка дава съгласието си. Не може да се отрече фактът, че по този начин всеки отбор ще изиграе поне три мача, което е по-приемливо за голяма част от нациите, чиито състави трябва да пътуват дълги разстояния за да вземат участие. Това е причината много от поканените държави да откажат да играят на предишните две световни.

За жалост на ФИФА и този турнир няма да мине без подобни главоболия. По това време организацията има 73 члена, но заради войната едва 31 отбора заявяват желание да играят в квалификациите на турнира.

На Германия и Япония им е наложена забрана, а СССР, Унгария и Чехословакия решават да не се включат в надпреварата. Други държави, които отменят участието си, включват Белгия, Португалия, Аржентина, Еквадор и Перу. А може би най-куриозен е случаят на Шотландия.

ФИФА решава, че месния турнир British Home Championship 1949, в който се състезават Англия, Шотландия, Уелс и Ирландия, може да дублира и като квалификации за Световната купа. Така първите две места в турнира ще значат, че победителите и подгласниците им получават покана за Бразилия. Всичките четири отбора играят в една група на принципа всеки срещу всеки. След два изиграни мача Англия и Шотландия имат по 4 точки и финалният сблъсък между двете нации ще определи шампиона. Именно тогава президентът на шотландската футболна федерация заявява, че според него само първенецът заслужава да играе на световно и че победата срещу състава на „трите лъва“ е задължителна.

За негово съжаление обаче англичаните грабват всичките точки след гол на Рой Бентли и Шотландия завършва на второ място. В тон с думите на нейния главатар, шотландската Ф.А. отказва да прати отбора на световното, въпреки факта, че ФИФА е отредила две места и дори се приветства участието на още нации. След шотландците и ирландците отказват безплатен билет за Бразилия.

Индия също се оттегля от турнира, въпреки че националният отбор на страната е впечатляващ по това време. Легендите от тези времена твърдят, че играчите са имали навика да играят боси и това е една от причините те да се откажат от мястото си. По-нови проучвания по темата сочат, че индийските власти са се притеснявали от разходите, свързани с дългия път до Бразилия и издръжката на играчите, въпреки обещанията на ФИФА, че федерацията ще поеме голяма част от финансовата тежест.

И докато част от причините за изброените отбори да се откажат са по-скоро куриозни, за Италия поводът е тъжен. На 4 май 1949г. самолет Фиат-212 се разбива край град Торино, а на борда му са играчите на футболен клуб Торино. Общо 31 души загиват, а 12 от тях са италиански национали. Няма оцелели.

Известен във футболния фолклор на Ботуша като Il Grande Torino, отборът поставя редица рекорди през 40-те години на XX век, включително и спечелването на пет поредни титли на страната. Трагедията безспорно е един от най-черните дни в модерната история на Италия и ако беше избегната, играчите на Торино със сигурност щяха да са от фаворитите в Бразилия.

Увереността на бразилците

Има причина бразилците да считат себе си за големите фаворити за Световното през 1950г. Освен че те са домакини и на всеки мач разчитат на фанатичната подкрепа на десетки хиляди запаленковци, те играят и футбол, който е далеч по-превъзходен от това, което предлагат европейците и съседите им от Южна Америка.

В турнира за Кopa Америка, провел се през 1949г., Бразилия минава като ураган през опозицията си. За 7 двубоя „кариоките“ вкарват 39 гола и допускат едва 7. Победите им включват и такива абсолютни погроми като 9:1 срещу Еквадор, 10:1 срещу Боливия, 7:1 срещу Перу и дори 5:1 срещу Уругвай, носител на три световни титли (две от Олимпийски игри и една от Световно първенство).

Победата на „кариоките“ обаче не е върховна, тъй като съдбата им определя последен мач от груповата фаза с Парагвай, състоял се на 8 май 1949г. Победа или равен ще значи титла за бразилците, които освен абсолютни фаворити, са и домакини. Стадионът в Рио де Жанейро е претъпкан с техни фенове, които създават уникална атмосфера. И тук идва първият момент, в който виждаме малка пукнатина в големия и на пръв поглед непотопим военен кораб на Бразилия. Мачът е загубен с 1:2, въпреки че „кариоките“ взимат преднината през първото полувреме и водят чак до 75-ата минута. Гол на Авалос обаче ги стъписва, а втори на Бенитес ги довършва.

Двата отбора завършват с равни точки и организаторите решават, че ще се проведе един допълнителен решаващ сблъсък.

Този двубой се играе три дни по-късно и в него бразилците са безпощадни. Те излизат гладни за победата и това, което следва, е по-скоро заклание отколкото футболна среща. „Кариоките“ атакуват от първата до последната минута и в крайна сметка побеждават със 7:0. Копа Америка е завоювана и неприятната случка от преди няколко дни бързо е забравена. Тя обаче предвещава гибел.

Поне за сега никой не подозира, че предстои футболна трагедия и опияняващата победата в Копа Америка само засилва ентузиазма и очакванията към отбора за предстоящото Световно първенство.

Играчите, които представляват Бразилия на терена, са някои от най-добрите за времето си и безспорно щяха да

бъдат далеч по-известни и обичани в страната, ако имаха и Световна купа в резюмето си.

Никой обаче не грабва въображението на нацията като триото, съставено от Жаир, Адемир и Зизиньо. Те играят като вътрешни нападатели в 3-2-2-3 на треньора Флавио Коща и символизират всички футболни качества, с които Бразилия ще бъде свързвана през следващите десетилетия. Тримата са бързи, технични и смъртоносни срещу всяка защита, изправила се на пътя им. Може би най-ярката звезда в този нападателен триумвират е Зизиньо – магьосникът, който е идол дори и на младия Пеле.

Зизиньо е ключов за триумфа в Копа Америка през 1949г., като бележи цели 17 гола – рекорд, който не е подобрен и до днес. За Бразилия той записва 30 попадения в 53 двубоя и решава да прекрати кариерата си точно година преди първия триумф на страната си на Световното през 1958г., въпреки че получава покана от националния селекционер.

Магическото трио бележи общо 84 гола за времето, за което представя страната си и надеждите на милиони сънародници се крепят на раменете на играчите.

Бразилия щурмува Световното първенство

След всички главоболия и проблеми при организацията на първия следвоенен турнир, на 24 юни 1950г. най-после е открито четвъртото Световно първенство по футбол.

То започва с двубой между домакина Бразилия и Мексико и се играе пред близо 82 000 зрители на стадион „Маракана“ – новият символ на бразилската доминация.

Или поне е бил такъв в съзнанието на домакините. Въпреки че над 3500 работници се трудят ден и нощ в рамките две години, „Маракана“ не е завършен и на всички срещи от Световното, запалянковците са посрещнати от изоставени скелета и захвърлени торби с цимент.

А в дебютния му двубой от Световно първенство метален панел отлита от покрива и се сгромолясва на земята. По чудо няма пострадали. Неприятният инцидент бързо е забравен след гръмка победа над мексиканците с 4:0, в която Адемир, Жаир и Балтазар се разписват. Бразилците с нетърпение очакват мачовете със следващите си съперници от Група 1, която включва и отборите на Югославия и Швейцария. За домакините, допълнителен фактор са и географските локации на градовете, в които са насрочени всички техни мачове. Въпреки, че общо 6 града приемат турнира, 5 от двубоите на Бразилия се състоят в Рио де Жанейро.

Именно големите разстояния са причината Франция да се оттегли от турнира. Когато ръководителите на федерацията им разбират, че в един ден те трябва да играят в горещия и влажен климат на Рио и после да пътуват до планинската местност, в която се намира Бело Оризонте, те решават да не пуснат отбора си. Французите и индийците са последните два тима, които отказват участие в турнира и това се случва толкова късно, че ФИФА не може да намери заместник. Италианците все пак склоняват да пратят състав, но отказват да летят до Южна Америка и вместо това избират пътешествие по море, което ми отнема близо месец. Така официалното състезание започва с едва 13 нации, разделени в 4 групи.

Група 1:

Бразилия, Югославия, Швейцария, Мексико

Група 2:

Испания, Англия, Чили, САЩ

Група 3:

Швеция, Италия, Парагвай, *Индия (оттеглили се)*

Група 4:

Уругвай, Боливия, *Франция (оттеглили се)*

Следващата среща на бразилците е със Швейцария и тя е единствената, която те играят в Сао Пауло, намиращ се на 350 км източно от Рио. В нея „кариоките“ водят с 2:1 почти до края, но класирането им като първенци в групата е поставено под въпрос с късен гол на Фатон. В този двубой Флавио Коща, треньорът на домакините, решава да експериментира с формацията 4-2-4, която се отличава със силна защита и потентно нападение, но оставя халфовата линия твърде пуста. В рамките на сблъсъка бразилците имат сериозни проблеми именно със задържането на топката в свое владение и това е една от причините за неприятния резултат. Публиката ще се погрижи Коща да не забрави грешката си. След последния съдийски сигнал малка, но агресивна тълпа, нахлува на терена и напада собствения си треньор, който се измъква непокътнат, благодарение на бързата реакция на полицаите.

На следващия ден Югославия записва втора поредна победа в турнира и оглавява групата с актив от 4 точки (на това Световно все още се дават 2 пункта за триумф и 1 за равенство).

Напрежението е върху Флавио Коща, който осъзнава, че може да стартира мини-гражданска война, ако отборът му не победи югославяните във финалния двубой на Бразилия от Група 1.

Решаващата среща се състои на 1 юли пред близо 140 000 обезумели бразилци, заели местата си на стадион „Маракана“.

Техните любимци (или най-мразени сънародници, в зависимост от следващите 90 минути) се връщат към познатото 3-2-2-3 и знаят, че само победа ще им свърши работа. От своя страна играчите на Югославия също са устремени да продължат напред, но им тежи натрупаната умора от разстоянията, които те трябва да прекосят в рамките на седмица. Техният първи двубой е в Бело Оризонте, след което отборът прекосява над 1300 км. за да срещне Мексико в Порто Алегре. Следва дълго пътешествие обратно в посока Рио, където балканците ще решат съдбата си.

За тяхно нещастие Адемир открива резултата още в първите пет минути от сблъсъка, а Зизиньо оформя крайното 2:0, с което удовлетворява шумните призови на тълпата за още попадения. Допълнителен удар за европейците е, че звездният им нападател Райко Митич удря главата си в парче цимент и пропуска първите минути, за да му се окаже медицинска помощ. Той влиза в игра при гол пасив за отбора си и не успява да спомогне за обрат на ситуацията. Кризата е избегната и Бразилия ще играе във финалната група на турнира, която ще определи новия световен шампион.

Другите групи на турнира са далеч по-безинтересни, като единственото паметно събитие е дебютът на Англия на турнира, които считат себе си за фаворити, благодарение на доброто старо английско заравяне на глава в пясъка и отказът да се следват модерните тенденции в играта.

Британците започват с победа с 2:0 над Чили, но в следващите два мача поставят традиция да напускат световната футболна сцена безславно, която малко или много ще се следва от редица бъдещи поколения техни играчи. Във втория двубой е допусната шокираща загуба от САЩ с 0:1, която дори в някои британски издания е изписана като 10:1 с мисълта, че единицата от английска страна на резултата е пропусната по погрешка. Разбира се и последният двубой с Испания е загубен, което значи, че албионците напускат преждевременно надпреварата.

В Група 3 Швеция излиза големия победител след успех над Италия и равенство с Парагвай, а финалната четворка за шампионската фаза на турнира е запълнена от Уругвай, които след отказването на Франция просто трябва да надиграт Боливия. Те постигат това на 2 юли с гръмка победа с 8:0 и заявяват амбицията си за нещо повече от достойно представяне. Поне за сега тя остава незабелязана от бразилците, обхванати от екстаза на футболния карнавал, който се вихри в страната им.

Храбрите „уруси“

И тук идва времето да ви разкажем за истинските герои в тази история. Смелият и целеустремен отбор на Уругвай е една от първите световни футболни сили. В първата ни

книга вече разкрихме как неочакваното те покоряват европейците в Олимпийските игри през 1924г., които отговарят на Световно първенство в очите на ФИФА. Четири години по-късно „урусите“ успешно защитават титлата си, а на първото Световно първенство (1930г.), на което те са домакин, се окичват и със златните медали.

Стилът им омагьосва всеки, който има привилегията да ги гледа и дори предизвиква адмирации от европейската интелигенция. Френският поет Анри Монтхерлант, станал свидетел на играта на южноамериканците по време на игрите във Франция 24', пише следните слова: *„Откритие! Това е истински футбол! Те карат нашите играчи да изглеждат като ученици, които играят за удоволствие.“*

Уругвайците са виртуози с топката, но за тях е характерно и едно изключително рядко качество, което ги прави изключително корав и непоклатим съперник – *garra*. Думата няма точен превод на български, но най-общо значи „несломим“ или „непокорен“. Да пристигнеш на друг континент и да играеш срещу елита на Европа и да победиш, това за уругвайците е *garra*.

Но за „златното поколение“ от 20-те години Световното в родината им ще се окаже и тяхната лебедова песен. Те няма да имат възможност да защитят титлата си и причината за това далеч не е футболна. Следващите два световни турнира на ФИФА се състоят в европейски държави и ръководителите на уругвайския футбол решават да оттеглят отбора от участие, чувствайки се обидени от факта, че едва 4 нации от стария континент са уважили

поканата да вземат участие в двубоите за Световната купа, провела се именно в Уругвай.

Сега, 20 години по-късно след като „урусите“ печелят титлата, те пристигат в Бразилия с цел да я защитят. В тяхното съзнание те никога не са я губили на футболния терен.

Тяхното легендарно поколение е заменено с нови и млади играчи, които все още не са се доказали на международната сцена и това е техният първи голям шанс.

Предводител на този неопитен, но жилав състав, е Обдулио Варела, който е достоен наследник на Хосе Насази – неуморният капитан на Уругвай, който вдига Световната купа за първи път в историята през 1930г. Варела е известен сред феновете с прозвището „Черния вожд“ заради тъмната си кожа и лидерските си качества.

Той играе в родния Пенярол през почти цялата си кариера и с клуба печели цели 6 титли на Уругвай. Позицията му на терена е точно пред защитата, от където той командва съотборниците си, помага в изнасянето на топката и разбира се разбива противникови атаки.

Той играе и на Световното през 1954г., където сънародниците му достигат ½-финалите. Преди решаващия мач с Унгария, Варела се контузва, а отборът му е сразен с 2:4 в продълженията. „Урусите“ така и не губят двубой от Световното, когато капитанът им е на терена.

Другата голяма звезда на отбора е Алсидес Гиджа. Той е едва на 23 години, когато взема участие на Световното в Бразилия и е считан за най-талантливото дясно крило в Уругвай. Алсидес също се състезава за Пенарол, но няколко

години след подвизите си по време на паметното бразилско лято се мести да играе за Рома в Италия.

Въпреки че тези играчи се радват на обичта на феновете на Уругвай, никой не е по-тачен от Хуан "Пепе" Скиафино, който също носи цветовете на Пенярол. Той играе като атакуващ халф и като такъв бележи завиден брой попадения. Скиафино завършва Световното на второ място при голмайсторите само зад бразилското острие Адемир.

Пълен състав

Треньор: Хуан Лопес

Вратари: Р. Масполи, А. Пас;

Защитници: Ш. Гамбета, Х. Гонзалес, М. Гонзалес, У. Мартинес, Е. Техера, Е. Виликес;

Халфове: В. Ортуно, Р. Пини, В. Андраде, О. Варела;

Нападатели: Х. Бритос, Х. Бургуено, А. Гиджа, О. Мигес, Р. Моран, Х. Перес, Л. Рийьо, К. Ромеро, Х. Скиафино, Е. Видал;

Пътят на Уругвай до финалния мач

Както вече споменахме, уругвайските футболисти не смятат, че титлата от 1930 г. някога е била губена по футболен път и стъпват на бразилска земя с ясната цел да отбраняват честта на тяхното „златно поколение“, донесло толкова радост на сънародниците им. Капитанът Варела и съотборниците му не се интересуват от шума, който вдигат бразилците с техните пищни карнавали и грандомански амбиции да строят храмове на футбола.

“Урусите” минават през Боливия като товарен влак в единствения двубой от Група 4. Когато главният рефер Джордж Рийдър слага край на двубоя, на таблото е изписано впечатляващото 8:0. За победата Мигес записва хеттрик, Скиафино отбелязва два гола, а по един добавят Видал, Перес и Гиджа. Срещата се играе пред едва 5000 души, повечето от тях любопитни бразилци, които се радват на рядката възможност да гледат мач от Световно. Като цяло обаче, тази гръмка победа остава незабелязана от домакините.

Във финалната група правилата са прости: всеки от победителите от предходната фаза (Бразилия, Уругвай, Испания, Швеция) играе по един двубой срещу останалите. Отборът с най-много точки ще бъде коронясан като световен шампион. До този момент това е и единственият турнир на ФИФА, където официален финал не се играе, но за щастие последният двубой от групата между Уругвай и Бразилия на практика се явява точно такъв.

Началото на сблъсъците е дадено на 9 юли. Бразилците, още по-уверени в силите си и заредени от ентузиазма на близо 140 000 зрители, заели местата си на „Маракана“, се разправят с Швеция по възможно най-безмилостния начин. Те помитат европейските си гости със 7:1 и се превръщат в еднолични лидери на групата.

Четири дни по-късно момчетата на Флавио Коща излизат на същия стадион, за да пренесат още една жертва в името на футболното си величие пред мощните крясъци на 152 772 техни сънародници. Този път пострадали са невинните испанци, които се измъкват с „едва“ 6 гола във вратата си. Играят слабо, но поне успяват да допуснат 1 гол по-малко

от шведите. След два изиграни мача Бразилия е едноличен лидер с 4т. и голова разлика +11. За тях и бразилската общественост финалът е просто формалност. Все пак само преди година „урусите“ са сломени с 5:1. В техните очи Бразилия е непобедима.

За Уругвай първите два мача в групата са далеч по-драматични.

Първо те срещат бившите си колонизатори Испания в един труден сблъсък. „Урусите“ се разписват първи чрез Гиджа, който, след като е пробил с топката от дясно, изпраща точен удар в долния десен ъгъл на Антонио Рамалетс. Това няма да е последното подобно изпълнение на нападателя в рамките на турнира. Играчите на Испания обаче бързо се съвземат и до почивката вече водят в резултата с две попадения на Естанислао Басора.

Когато двубоят е подновен, не изглежда, че възпитаниците на г-н Лопес ще намерят път до вратата на европейците. Те опитват всичко, но ново попадение така и не пада. Ситуацията започва да изглежда отчайваща, но капитанът Варела собственоръчно обръща съдбата на отбора си, като бележи изравнително попадение едва 15 минути преди края. „Небесносините“ не печелят, но изостават от Бразилия само с точка. Равенството значи, че следващия сблъсък с Швеция трябва да бъде спечелен на всяка цена.

На 13 юли двата отбора се срещат на градския стадион в Сао Пауло пред погледите на едва 7987 зрители. За нашите герои всичко се обърква от самото начало. Защитник на Уругвай се разминава с топката, дошла в наказателното поле след високо центриране и тя намира Карл-Ерик Палмер, който умело я укротява и с точен удар с десния

крак дава преднина на отбора си. Всичко това се случва преди часовникът на главния съдия да е отчел 5 минути игрово време. Отново Алсидес Гиджа се превръща в герой за „селесте“ с хубав шут извън наказателното поле, който рикошира в гърба на защитника Йохансон и прехвърля Кале Свенсон, за да попадне в мрежата. Радостта на уругвайците обаче е кратка, тъй като още със следващата си атака шведите отново повеждат в резултата. Още един двубой, в който Уругвай губи на почивката и още едни 45 минути, в които отборът ще трябва да се бори със зъби нокти, за да запази живи надеждите си за нова Световна титла.

Уругвайската garra отново се проявява. Този път деветката Оскар Мигес се оказва решителната фигура, но головете не идват нито бързо, нито лесно.

Резултатът е изравнен чак в 77-ата минута, когато нападателят е намерен в малкото наказателно поле и със силен удар връща равенството. Обсадата на шведската врата се засилва в последните десет минути на двубоя и точно, когато изглежда, че европейците може и да устискат, техният вратар прави фатална грешка. Той не прецени добре центриране от пряк свободен удар от дясно и въпреки че се протяга с цялата дължина на тялото си, той се разминава с коженото кълбо и се сгромолясва на земята. Вратата му е опразнена, а Мигес се възползва от ситуацията и донася победата на Уругвай.

Възпитаниците на Хуан Лопес прибират всичките 2 т. в актива си, но отново изостават от Бразилия. Само триумф на „Маракана“ ще им донесе Световната купа.

Ел Мараканасо

Двубоят, който се състои на 16 юли 1950г. между съставите на Уругвай и Бразилия, се превръща в митично събитие, разтърсило до основи бразилската нация. В онази безоблачна сутрин настроението на целия народ е приповдигнато и всички очакват първата Световна титла, която, според голяма част от бразилската общественост значи, че най-после е застигната и дори задмината великата европейска цивилизация.

Организаторите вече са гравирали имената на бразилските футболисти на златните медали, които очакват да им връчат веднага след последния съдийски сигнал. Специално за финала е композирана и песен носеща името *Brasil Os Vencedores* („Бразилия победи“), заучена и репетирана до перфектност от местен оркестър, който ще я изпълни по време на награждаването. Разбира се и кметът на Рио е планирал пищен карнавал след двубоя, на който фенове и играчи ще празнуват великия триумф.

Националните вестници също очакват титлата и в деня на финала изпълват заглавните си страници с хвалебствени слова за играчите си. „О Мондо“ дори публикува снимка на състава и огромен текст, който гласи „*Ето ги световните шампиони*“.

Именно това заглавие хваща окото на капитана на Уругвай Обдулио Варела по време на сутрешната му разходка. Арогантността на бразилците го вбесява и следващото негово действие, въпреки че е грозно, навярно вдъхва смелост на съотборниците му. Варела купува колкото може

повече копия от въпросния вестник и прилежно ги нарежда в банята на хотелската си стая.

След което той събира сънародниците си и насърчава всички да уринират по страниците на оскърбителното издание. Това не е поведение на отбор, дошъл да загуби.

Това е *garra*.

Треньорът на „урусите“ Хуан Лопес решава, че тимът му има какво да научи от швейцарците, които, благодарение на солидната си подредба в защита, измъкват равенство от Бразилия в първата фаза на турнира. Той инструктира Матиас Гонзалес да приеме ролята на „метач“, който да оперира дълбоко в собствената си половина и да подсигури централния защитник Техера. На двата бека Гамбета и Андреда им е наложено да ограничат набезите си по крилата и вместо това да маркират бразилските остриета Чико и Фриела. Варела, Скиафино и Перес също са изтеглени в малко по-задни позиции. Схемата 3-2-2-3 почти е заприличала на модерното 4-3-3.

Най-после идва и кулминацията на целия труд и очаквания на бразилския народ през последните 4 години. Улиците на Рио де Жанейро са изпълнени с усмихнати до уши фенове. Някои от тях танцуват от щастие, други се прегръщат, а трети размахват знамена на Бразилия.

Стадион „Маракана“ се изпълва с рекордната тълпа от почти 200 000 зрители, въпреки че властите са се опитали да ограничат капацитета до 150 000. За тяхната охрана се грижат 5000 полицаи, подкрепени от няколко отряда на армията. Те категорично забраняват внасянето на фойерверки и бомбички, но и тук тълпата се оказва непокорна.

Веднага щом зърват своите футболни герои да излизат на терена, запалянковците изстрелват стотици ракети и всякакви други експлозиви, които са успели да внесат. Трибуните са удавени в дъжд от конфети. Теренът потъва в дим, а цялостно съоръжението напомня на Битката при Ватерло.

Играчите на Бразилия носят титулярните си бели екипи, които са характерни за тях през целия турнир. Гостите от Уругвай се придържат към любимите си светлосини фланелки и черни гащета.

Още с първия съдийски сигнал обаче става ясно, че бразилците ще опитат да изиграят предстоящите 90 минути на пълни обороти. Зизиньо грабва топката и полита към врата на гостите, където успява да спечели ъглов удар. При изпълнението му кълбото попада у Фрака, който е опасно близо до това да отбележи. В следващите няколко минути Адемир и Жаир пробват късмета си срещу Роке Масполи. Гол не е отбелязан, но посланието към гостуващия тим е повече от ясно: "Искаме да ви пречупим бързо!"

През първото полувреме „кариоките“ отправят цели 17 точни удара и по всичко личи, че са агонизиращо близо до попадение. Не само това, но изглежда и че се задава и нова разгромна победа, каквато вече са претърпели испанци и шведи. Никой обаче не се сеща, че именно това е част от плана на „урусите“. С по-дефанзивната си схема и опитните си защитници те се справят доста добре с ограничаването на истински опасните бразилски удари. Освен това, с всяка следваща атака домакините са все по-изморени. Напомняме, че това е техният шести мач в рамките на 22 дни. За Уругвай е едва четвърти и финален.

Именно гостите създават най-опасното положение за първото полувреме, след като минута преди края му Омар Мигес разтриса една от гредите на вратаря Барбоса.

След почивката Бразилия най-после стига до заветното попадение. То идва благодарение на страхотен пас на Адемир, който оставя Фрака сам срещу вратаря. Крилото отправя сравнително нескопосан удар към долния десен ъгъл на Масполи. Уругваецът, геройски бранил вратата си през първата половина от двубоя и спасил далеч по-сериозни шутове, най-после се пропуква. 1:0 за Бразилия! Рекордната тълпа е пратена в екстаз. Шумът е неописуем и никой в историята не е чувал подобен рев, тъй като никое спортно събитие не е събирало 200 000 души на едно място. Бразилският Колизеум се тресе, надушил кръв и очакващ смъртоносния удар, който ще донесе световната корона.

Лукавите „уруси“ обаче отказват да преклонят глава. Капитанът Варела грабва топката и влиза в остър спор с главния съдия от Англия Джордж Рийдър. „Черният вожд“ иска да бъде отсъдена засада. Разбира се, той добре знае, че такава няма, но не това е истинската му цел. Варела иска да убие част от инерцията, която бразилците имат след гола, защото знае, че едното попадение много бързо може да бъде последвано от второ и трето. Той дори настоява на терена да влезе преводач за да може уж по-добре да обясни възгледите си на г-н Рийдър.

Години по-късно Адемир, разсъждавайки над събитията, споделя следното: *„Уругвайците показаха много хитрост. Те не подновиха играта бързо, както ние искахме. Всъщност през целия двубой те правиха точно*

обратното на това, което искахме. И именно така те поеа инициативата.“

„Урусите“ убиват инерцията на домакините, защитават се, когато те искат да нападнат и нападнат, когато бразилците се надяват, че те ще се бранят. Не след дълго немислимото се случва.

Обдулио Варела, играейки далеч по-офанзивно от преди, плъзва коварна топка по земя за Алсидес Гиджа. Вторият тъкмо е нахлул от дясно в наказателното поле на съперника и с нисък пас намира Хуан Скиафино, който е със стотна по-бърз от Хувенал. Нападателят на Пенярол засича кълбото с десния си крак и го праща право в мрежата на Моасир Барбоса. Попадението не смълчава задълго „Маракана“, но съмнение и колебание започва да се прокрадва както по трибуните, така и на терена.

В следващите 13 минути бразилците нямат отговор за набезите на гостите си. Варела, Гиджа и Скиафино танцуват покрай футболистите на „кариоките“ и все по-често достигат до наказателното им поле.

В една от тези мълниеносни атаки Гиджа си разменя бърза комбинация от пасове с Перес и първият се озовава в наказателното поле, отново от дясната страна на бразилската врата. Хуан Скиафино не закъснява с включването си през центъра и отново е на същата позиция, както и при изравнителния гол. Барбоса забелязва това и прави крачка към центъра на вратата си в очакване на ниско подаване, което никога не идва. Алсидес Гиджа, забелязал колебанието на бразилския страж, решава да изпрати удар, който е точно копие на този, който му позволява да отбележи срещу Испания. И сега, както и

тогава, топката лети ниско към долния десен ъгъл на вратаря и спира в мрежата. „Маракана“ най-после потъва в гробна тишина. Само преди миг Бразилия е докосвала Световната титла. Сега мечтата е разрушена от Гиджа и останалите храбри „уругвайци“. Домакините се чувстват ограбени. Тяхната мечта се е превърнала в кошмар.

Чак в 90-ата минута те се добират до ъглов удар, но докато топката лети в посока наказателното поле, английският съдия дава сигнал за края на двубоя. Бразилия е на колене, а Уругвай празнува втората си титла от Световни първенства и четвърта общо между 1924 и 1950г.

Във футболната история на бразилците този ден завинаги се помни под името Maracanazo (груб превод: „трагедията на Маракана“) и всяка година на тази дата те го отбелязват с тъжен помен.

Последиците

За един чужденец е наистина трудно да разбере колко дълбока е психологическата рана за бразилската нация, която те получават в онзи слънчев ден. Футболът, карнавалите и религията са трите големи стълба, които сформират бразилската идентичност. Всеки удар по един от тях се приема като обида срещу самите граждани. И въпреки че в наши дни все повече и повече бразилци губят вярата си (64% се определят като католици през последното десетилетие, което е спад с около 30% в сравнение със 70-те години на XX век), футболът и музиката са неизменна част от живота на всеки „кариока“.

Както знаете, Бразилия се възстановява от загубата и се превръща в една от най-силните футболни нации на планетата, но това идва след дълъг период на размисли и самооценка. Именно „Мараканасо“ е катализаторът, който дава началото на промяната. Бразилия зарязва белите екипи, които се считат за прокълнати и от този ден нататък те никога повече не избират този цвят, а вместо това южноамериканците приемат така добре познатите краски, които включват златисто жълто и синьо.

Националите не стъпват на „Маракана“ цели две години, а гредите на стадиона ритуално са изгорени от вратаря Барбоса, който отчаяно иска да покаже на сънародниците си, че проклятието е прокудено. За негово нещастие именно той се превръща в най-мразения човек в страната през следващите десетилетия. Дори някои от роднините му го отбягват, а когато идва време Бразилия да играе на Световното през 1994г. в САЩ, Барбоса не е допуснат да пътува с отбора или да се срещне с играчите от страх, че може да им донесе лош късмет.

В онзи летен ден и едно малко бразилче, едва на 9 години, слуша по радиото двубоя в компанията на своя баща. Когато Гиджа вкарва своя решаващ гол таткото на младежа не може да скрие сълзите си. Момчето, в опит да утеши баща си, му заявява че един ден то ще спечели Световната купа с Бразилия. Името на този младеж? Едсон Арантес до Насименто, познат още като Пеле.

В онзи горещ юлски ден Бразилия умира. В онзи горещ юлски ден Бразилия се ражда.

Глава 2

ДАРБИ КАУНТИ – ШАМПИОНИ НА АНГЛИЯ ЗА СЕЗОН 1971/1972

Краят на шейсетте и началото на седемдесетте години е изключително динамичен период в английския футбол. Старата Първа Дивизия бива спечелена от различен отбор всяка година започвайки от сезон 1958/59, та чак до 1977/78, когато настъпва периодът на доминация на Ливърпул. Но за целта на нашата глава ще разгледаме малко по-кратък времеви отрязък, от 1967 до 1972г. – период, в който отборът на Дарби Каунти, чийто успех не може да бъде пренебрегнат, изживява истински Ренесанс.

Дарби Каунти – кратка история

Клубът е основан през 1884г. от Уилям Мортли. През 1888г. е сред дванадесетте съоснователи на Футболната лига и е сред само десетте отбора, които са били част от Английската Национална Футболна Система. През 2009г. излиза интересна класация на Международната федерация за футболна история и статистика, която отрежда 137-мо място на отбора в топ 200 на отбори за 20-ти век.

От 1890г. официалните цветове на отбора са черно и бяло, а символът на тима, който и до днес е на клубното лого, е овен. Оттам идва и прякорът на Дарби. Името на клубния стадион от основаването му е „Рейскоурс Граунд“, а понастоящем домакинските двубои се провеждат на „Прайд Парк“ (от 1997г. насам). През годините клубът има

променлив успех, спечелени са някои по-нискоразрядни турнири като Тексако къп (1972г), Уотни Къп (1971г), Англо-Италианската купа (1992-1993г). Освен това Дарби е двукратен носител на титлата на най-високото ниво в английския футбол /неговите вариации през годините/ (1972 и 1975г) и три пъти подгласник в същите (1896, 1930 и 1936г).

1967г

Лето господне 1967-мо е истинска превратна точка в историята на клуба от Мидландс. След около две десетилетно лутане нагоре-надолу в дивизиите, начело на клуба застава човек, който тепърва ще изгражда името си в мениджърската професия, а именно Брайън Клъф. След преждевременно прекратена от контузии състезателна кариера, Клъф се впуска в треньорската професия, първоначално на кормилото на Хартлипул, съвместно с асистента си Питър Тейлър. Тогава той е едва на тридесет, но бързо успява да закрепил отбора, да го изведе от доста тежка ситуация и не след дълго идва и предложението от Дарби Каунти. Разбира се само по себе си то е огромен риск, но и амбициите на клуба по това време не са особено високи - да бъдат във второто ниво на футбола в Англия е достатъчно за тях, най-вече поради финансови и кадрови причини. Още с идването си Клъф започва да моделира клуба по свое усмотрение, като освобождава почти всички налични футболисти, с изключение на четирима - Кевин Хектор, Колин Боултон, Рон Уебстър и Алън Дърбан. Много нови играчи са привлечени в клуба, всичките по настояване

на Клъф и Тейлър и по този начин са положени основите на едно велико постижение. В процеса на реформиране на клуба Клъф стига дотам, че да уволни секретаря, главния скаут и отговорника за поддържане на терена, както и две дами, отговарящи за храната на играчите, само защото били чути да се смеят след загуба на отбора. През първия сезон на дуото начело, съставът завършва с едно място по-ниско в сравнение с предишната кампания, но уверен, че ще му бъде дадено време, Клъф е готов за подвизи. През сезон 1968/69 Дарби Каунти успява да спечели Втора Дивизия, записвайки серия от 22 мача без загуба.

Първа Дивизия

Първият сезон на Дарби под ръководството на Клъф и Тейлър в Първа Дивизия е изключително успешен. Макар и новаци, те успяват да завършат на престижното четвърто място, изпреварвайки отбори като Ливърпул на Бил Шенкли, Юнайтед на Мат Бъзби, както и Манчестър Сити, Арсенал и Уулвърхемптън. Класирането им дава право на участие в европейските клубни турнири, но това не се случва поради „финансови неуредици“. Шампион на дивизията става Евертън, а подгласници са Лийдс.

През сезон 1970/1971г „овните“ отбелязват регрес, като в крайното класиране се намират на деветата позиция – класиране, което не се нрави на никого в клуба. Шампион през този сезон става Арсенал.

Сезон 1971/1972г.

Всичко това бе само малка увертюра към сезон 1971/72, изключителен по рода си отрязък от време в най-високото ниво на футбола в Англия. Освен фактът, че никой отбор не успява да дублира титлата си през десетилетието, конкретно през сезон 1971/72 няма ясно изразен фаворит за трофея, като се очаква борбата да е между може би най-добрия отбор по това време - Лийдс на Дон Ревин, Ливърпул на навлизащия в апогея си на тренъор Шенкли, Манчестър Сити на дуото Малкълм Алисън и Джо Мърсър, настоящия шампион Арсенал на Бърти Мий, както и силните по това време отбори на Челси, Уулвърхамптън и Тотнъм. Общо взето никой не слага Дарби Каунти сред фаворитите, но съдбата е отредила друго. Трябва да направим изключително важното уточнение, че по това време за победа се присъждат две точки, а за равен една.

Ливърпул

В състава на отбора личат имената на нападателите Кевин Кийгън, Джон Тошак, полузащитника Емлън Хюз, както и разбира се мениджъра Бил Шенкли. Отборът се движи на приливи и отливи през първата част от сезона, като най-осезаеми са минималните загуби от Манчестър Сити (0:1), Тотнъм (0:2) и Лийдс (0:1), всички дошли в гостувания на отбора. Победи биват постигнати над Дарби и Арсенал с по 3:2 в домакински мачове. В обратните срещи глава прекланят единствено Манчестър Сити, мачовете срещу Дарби Каунти и Лийдс са загубени, а при равен резултат

завършват срещите с Тотнъм и Арсенал, като особено съдбоносен се оказва резултатът на „Хайбъри“ в мач, изигран в последния кръг от сезона, който коства и титлата за „мърсисайдци“.

Манчестър Сити

Умело ръководеният от треньорския тандем Алисън/Мърсър отбор на „гражданите“ е сред конкурентите за титлата, но вътрешни конфликти и някои резултати по време на сезона правят невъзможна мечтата за титлата на Първа Дивизия за дълъг период напред. Отборът съумява да запише победи над Арсенал, Дарби Каунти, Тотнъм и Ливърпул, губейки само от Лийдс в домакинствата си, но в гостуванията на същите не е особено убедителен.

Лийдс Юнайтед

Стабилно представящ се вече близо цяло десетилетие (в което завоюва 2 титли и 4 втори места), под вещото ръководство на Дон Рев и имащ в състава си половината шотландски национален отбор, тимът от Йоркшър е смятан за основния фаворит, макар и в толкова оспорвано първенство. И наистина Лийдс успява да постигне най-добри резултати в преките двубои с основните си конкуренти, като губи само от Манчестър Сити, Ливърпул и Дарби Каунти по веднъж.

Дарби Каунти

Въпреки, че почти никой, освен собствените му фенове, не поставя отбора в пряката борба за титлата, „овните“ стартират кампанията много силно със серия от дванадесет мача без загуба, като в процеса са победени Уест Хям, Лестър, Нюкасл, Евертън и Стоук Сити, а при равен резултат завършват мачовете срещу Манчестър Юнайтед, Ковънтри, Саутхямптън, Ипсуич, Челси, Уест Бромич и Тотнъм. Първата загуба на отбора идва чак през октомври с минималното 0:1 от Манчестър Юнайтед. Следват победи над Арсенал, Нотингам, Кристъл Палас, Шефийлд Юнайтед, Манчестър Сити, Евертън, Челси, Саутхямптън и Ковънтри, които обаче се редуват със загуби от Уулвс, Ливърпул, Лийдс и доста изненадващо изпадналия в края на сезона Хъдърсфийлд. Загубите от преките конкуренти Лийдс и Ливърпул се случват през най-натовареното време за футболистите в Англия - месец декември и периода около Коледа. Януари и февруари са по-благоклонни към отбора, що се касае за мачове, като загуба е допусната от Арсенал, а равен е резултатът от мача с Уест Хям. В периода 19 февруари - 1 април отборът влиза в много силна серия - осем мача без загуба, като седем от тях са спечелени - срещу Нотингам, Уулвс, Тотнъм, Лестър, Ипсуич, Кристъл Палас и Лийдс, а този срещу Стоук завършва наравно. До края на кампанията победи са постигнати още над Шефийлд Юнайтед, Хъдърсфилд и Ливърпул, наравно свършва двубоя с Уест Бромич, а Нюкасл и Манчестър Сити си тръгват с пълен комплект точки от нашите герои. За Дарби сезонът приключва в началото на май, а останалите

отбори имат да изиграват по един мач всеки, заради участията си в различните турнири, най-вече на домашната сцена – бreme, от което Дарби е свободен, заради ранното отпадане от двете домашни купи.

Изобщо сезон 1971/72 е наричан *„Най-добрият в историята“* от доста критици по това време, най-вече заради непредсказуемостта и факта, че се превръща в една мини лига от четири отбора, всеки с огромен шанс да завоюва трофея. Но Фортуна решава да целуне Клъф, Тейлър и момчетата от Мидландс и то буквално в последните секунди на сезона.

Сити, например, спечелват няколко отличия в годините, предшествващи сезон 1971/72 и имайки играчи като Бел, Лий и Съмърбий, гарнирани с гения на Алисън на скамейката, определят темпото през целия сезон, но след победата над преките си конкуренти от Дарби девет кръга преди сезонът да приключи, успяват да спечелят само още четири мача.

Сезонът на Ливърпул е на приливи и отливи, те така и не съумяват да влязат в серия от победи и да натрупат точков аванс пред преките си конкуренти. В тяхна защита може да се каже, че в последните дни на Шенкли начело отборът претърпява преход, който ще постави основите на една дълга доминация на лигата, която започва само няколко години по-късно. Всъщност именно по този начин Шенкли успява да постигне това, което Бъзби не успява в Юнайтед - трайно господство в лигата. И играчи като Кийгън, Клемънс и Лойд са гаранция за успех. „Мърисайдци“ имат шанс да приберат титлата у дома, но загуба от бъдещия шампион Дарби Каунти в директен мач в предпоследният кръг и

равен с Арсенал в последния ги лишава от това блаженство. От своя страна само изключителният спортен малшанс не дава възможност на Лийдс Юнайтед, водени от бъдещия национален селекционер Дон Рев и разполагащи в състава си с националите на Англия Кларк, Куупър, Маделий и Норман Хънтър, както и с половината национален отбор на Шотландия, да занесат титлата на север. Отборът, който е *„силен, бърз, техничен и на моменти брутален“* е съпътван от множество инциденти по време на сезона. На първо място е забраната домакинските мачове да бъдат играни на “Еланд Роуд” заради хулигански инциденти, включващи хвърлени ножове и побоища. По същото време миньорите, работещи в близост до града излизат на протести срещу мизерните условия на труд, които довеждат до невъзможност да се играят срещи на осветление. Поради това част от мачовете на отбора биват преместени напред през сезона, а това резултира в принудата футболистите да играят двубой на всеки два дена и то точно в края на сезона, периода, в който всяко подхлъзване може да коства усилията по време на цялата кампания. В момент, в който Манчестър Сити вече са приключили с мачовете си, Дарби и Ливърпул се изправят един срещу друг в апогея на сезона, на Йоркшърци им остават два шампионатни двубоя, както и финала за ФА Къп срещу Арсенал. Заради ужасяващата програма лазаретът на тима е препълнен и Рев изпитва затруднения да събере дори единадесет здрави играчи. Налага се футболисти да играят на нетипични за тях позиции, както и някои млади играчи да направят дебютите си, донякъде насила. Дори молбата им за отлагане на

мачовете не бива уважена, което значи, че трябва да постигнат три масивни победи в рамките на осем дни за да завоюват домашен дубъл. Първият от тях в комфортна победа над Челси на „Еланд Роуд“, дошла в същия ден, в който Дарби побеждава Ливърпул. Това, в комбинация с по-добрата им голова разлика, значи, че дори и равен с Уулвърхамптън в последния мач за сезона ще им донесе титлата. Е, мачът на „Молиню“ завършва при резултат 2:1 за „вълците“, въпреки непрестанните атаки и търсене на победата от страна на окуцелия Лийдс. Малка утеха остава спечелването на ФА Къп. Така, в крайна сметка, в един луд, луд сезон, отборът, който никой не слагаше в сметките, успява да запише името си със златни букви в историята на английския футбол.

В крайното класиране Дарби Каунти завършва с 58 точки, докато Лийдс, Ливърпул и Манчестър Сити събират по 57.

Съставът

Нека погледнем към героите на Дарби Каунти - момчетата, които заедно с треньорите и щаба успяват да занесат титлата на Първа Дивизия вкъщи през 1972г.

Колин Боултън - вратар номер едно за Дарби. Изиграва всичките мачове от кампанията и то всяка една минута от тях. Част от отбора от далечната 1964г., дори преди периода на Клъф. Съотборниците му го характеризират като „солиден“, „човек, на когото може да се разчита“. С 23 чисти мрежи от 42 мача през сезона.

Тери Хенеси - част от клуба в период от три години, за негов

късмет и през заветната 1972г. Сезонът му е приливи и отливи, но все пак записва не малко мачове.

Рой Макфарланд - идва в Дарби в точното време, през 1967г., и заедно с Колин Тод формира централната двойка защитници на клуба. По времето на шампионския сезон започва да получава повиквателни за националния отбор на Англия. За Дарби навърта 434 мача и 44 гола в период от 15 години в клуба. По-късно се завръща в Дарби след кратък период в Брадфорд, но изиграва само 8 мача и прекратява кариерата си.

Колин Тод - става част от отбора през 1971г., точно преди да клубът да запише най-доброто си постижение. Точно след сезона също получава покана да играе за родината си затвърждава партньорството си в центъра на отбраната със съотборника си Макфарланд.

Рон Уебстър - “Господин Дарби Каунти“. В клуба е между 1960 и 1978 година. Изиграва 455 мача и вкарва 7 гола. Известен с острите си влизания и изключително сърцатата си игра в защита.

Алън Дърбан - също измежду малкото играчи, които остават част от клуба след като Клъф заема длъжността си. Дърбан играе за Дарби в периода 1963-1973г., като за периода има 346 мача и 93 гола. През сезона изиграва 31 мача.

Арчи Гемил - един от любимците на Клъф, следващ мениджъра си в клубовете, в които той работи. За Дарби играе между 1970 и 1977г., а после преминава в Нотингам, с който Клъф ще спечели Европейската купа на два пъти.

Алън Хинтън - част от клуба от съдбовната 1967г. и кариерата му в клуба продължава осем сезона, които

кореспондират с най-успешния период на Дарби.

Джон Макговърн - вторият от тримата играчи, които последват Клъф и Тейлър в Нотингам след само няколко години. Част от Дарби между 1968 и 1974г., като навърта 190 мача и 16 гола.

Кевин Хектор - сред играчите, които предшестват времето на Клъф. Достатъчен комплимент за него е фактът, че новият мениджър решава да го задържи в състава и Хектор се отблагодарява подобаващо - изиграва всичките 42 мача от сезона и вкарва 12 гола. За отбора общо има 486 мача и 155 гола в два престоая.

Джон О'Хеър - третият играч, който плътно следва мениджъра си. За Дарби изиграва 248 мача и се разписва 65 пъти, а в шампионския сезон успява да запише цели 40 мача и да отбележи 13 гола.

„Най-добрият мениджър, който Англия никога не е имала“

Едно нещо е сигурно всеки път щом името на Брайън Клъф бъде споменато говорим за една изключително ексцентрична, колоритна и магнетична личност - качества, които той не прикрива още от годините си като играч. Често в разборите след мачовете той гласно изразява възмущението си от неумението на някои от съотборниците му да вникнат в указанията на мениджъра и да се справят по-добре, особено в защитна фаза. В личната си автобиография той споделя, че намира някои от бившите си съотборници не само за слаби играчи, а също така и морално и легално обременени. Споделя, че има „голяма степен на вероятност“ някои да са взимали подкупи и че няма как да се представят толкова зле, колкото в действителност са правили. Всички негови подобни изказвания, в комбинация с изживяването му като единствената звезда в отбора, му донасят статута на не особено долюбван съотборник в Мидълзбро, където се подвизава по това време.

По-късно в периода, в който той се подготвя за мениджър посредством обучение, провеждано от Чарлс Хюз, Клъф не пропуска повод да сподели вижданията си за играта. Според същия този Хюз, мениджърите би трябвало да дават кураж на играчите си да придвижват топката напред с възможно най-малко пасове и щом достигнат до стрелкова позиция да насочват ударите си към далечната греда, всичко това базирано на статистика, че така се отбелязват

най-голям брой голове. В отговор Клъф взима топка, изстрелва я в опразнена врата и казва: *„Там. Това е по-добро от удар към далечната греда всеки един път“*. От тогава нататък Клъф използва всеки един възможен момент за да изрази различно от лектора мнение или да му погоди някой номер.

В един удачен момент Хюз твърди, че най-добрият начин за игра с глава е с челото, на което Клъф отговаря: *„Глупости! Трябва да използваш всяка една позволена част от тялото си, за да добуташ топката зад линията. Все пак аз го направих 267 пъти“*.

За ексцентричността и самочувствието на Клъф можем да съдим по поведението му през цялата му кариера като мениджър. Още с първата му позиция в отбора на Хартлипул, Мистър Клъф, както той настоява всички членове на клуба да се обръщат към него, показва що за характер е. След само година начело и сравнително добри резултати, президентът на клуба решава да уволни Питър Тейлър, партньорът в престъпленията на Клъф, с мотива, че *„не може да си позволи да му плаща“*. Клъф не приема това и веднага хвърля оставката си, но след масови протести на феновете самият президент е принуден да се оттегли и Клъф и Тейлър са върнати обратно на работа. Но отборът е твърде ниска летва за вечно искащия повече Клъф и само година по-късно, през съдбовната 1967г., идва офератата от изпитващия сериозни трудности Дарби и дуото веднага приема. Но след няколко години начело отново изникват проблеми с ръководството. Те са породени най-вече от несъгласувани трансферни решения, като подписването с Колин Тод, за което, макар и много успешно, президентът

на Дарби научава посредством настоящата телеграма: *„Купихме Тод. Почти банкрутирахме. С обич, Брайън“*. Или както гласи известна поговорка: *„Вълкът козината си мени, но нрава никога“*.

И един последен пример за натурата на Клъф. Не можем да подминем неговия постоянен флирт с медиите и начина, по който той открито критикува ту структурата на управление на Футболната Асоциация, ту мръсния стил на игра на Лийдс и Дон Рев и как отборът трябва да бъде върнат във Втора Дивизия заради бруталните влизания и подмолните номера. В този ред на мисли, изключително странно за всички идва назначението на Клъф за мениджър именно на Йоркшърци, когато Рев става национален селекционер. Е, това трае само 44 дни...

Дори и начинът, по който Клъф и Тейлър напускат Дарби, е показателен. Въпреки шампионската титла от 1972г., между двамата начело и борда на клуба назрява скандал. И през 1973г., надявайки се на увеличение на заплащането, както и на подкрепа от страна на някои акционери, Клъф и Тейлър хвърлят оставки под предтекст, че са *„изкушени от офертата на Ковънтри“* и за тяхна изненада бордът съзира блъфа им и оставките биват приети. Отново в автобиографията си, години по-късно, Клъф признава, че той и Тейлър са станали прекалено арогантни, че са загубили способността си да мислят трезво и са се почувствали прекалено велики и недосегаеми. Оставката си той описва като: *„Най-лошото решение в целия ми живот“*. Но как да го виним от сегашна гледна точка? Той е млад, донякъде безразсъден, но също така добре знаещ и вярващ във възможностите си и никога не подвиващ крак

пред никого.

Защо всъщност Дарби Каунти успява да спечели титлата през сезон 1971/72?

Успехът на един отбор на първо място винаги е плод на огромен труд, както на терена, така и извън него и Дарби Каунти не прави изключение. Като казваме Дарби Каунти визираме онзи Дарби Каунти след 1967г, който тъкмо се е разделил с почти цял отбор играчи и е запазил само четирима от старите членове на тима. 1967 година също има толкова важно значение за историята и титлите на клуба, защото тогава на клубната сцена се появяват субектите Брайън Клъф и Питър Тейлър, които ще споят всички налични части, както катализаторът споява иначе инертните химични елементи и дава желаната реакция. Много важна промяна дава фактическото приложение на тактическия поглед на Клъф над играта. Той категорично се разграничава от типичния британски стил за игра на футбол, с изритани най-често напосоки дълги топки от защитата към нападателите, с което най-често полузащитната линия е изцяло неизползваема. Точно обратното - Клъф залага на силния образ на вратаря, в комбинация с мощната централна двойка защитници, трудолюбиви играчи в центъра на полузащитата, скорост и техника по крилата, всичко това съчетано с постоянно движение на топката и множество къси пасове и игра само по тревата. Високите и дълги топки са почти тема табу за отборите, предвождани от Клъф, докато контраатаката е любимото му оръжие и особено печеливша стратегия в по-

късният етап на мениджърската му кариера и пробива в Европа с Нотингам Форест.

На трето място няма как да пропуснем и доста голямата доза спортно щастие, което се усмивва на Дарби през сезон 1971/72. Добрите серии от резултати и игри на отбора са гарнирани с провали и съдбовни решения в ущърб на преките конкуренти за титлата. Най-явен пример за това е отборът на Лийдс. След като Дарби са изиграли последния си мач за сезона и оглавяват таблицата с 58 точки, а дори на този етап, коефициентът „овните“ да спечелят лигата е 8/1! На Лийдс предстои гостуване на Уулвутхямптън, а Ливърпул трябва да играе с Арсенал. За „мърсисайдци“ победата е задължителна, докато за Лийдс дори и равен стига за да изместят Дарби от челото. По това време Тейлър и отборът са в Испания и следят събитията от дистанция, а Клъф е със семейството си на островите Сили. В крайна сметка Лийдс губят двубоя си, а Ливърпул успява да стигне само до равен резултат и по този начин крайното класиране отрежда Дарби - 58т, Лийдс, Ливърпул и Манчестър Сити - по 57т. Дори човек като Клъф, който винаги има какво да каже, само успява да възкликне: *„По принцип не вярвам в чудеса, но тази вечер такова се случи“*.

През 2009г. Гардиън излиза със статия: *„Най-лошите шампиони“*, в която на първо място личи именно отборът на Дарби Каунти от 1972г. Клъф, сигурни сме обаче, би разбил на пух и прах това мнение.

Глава 3

МАГДЕБУРГ - НОСИТЕЛИ НА КНК 1973/1974

Може би по-възрастните фенове на футбола помнят силно недооценения турнир за Купата на носители на национални купи. Състезание, имащо за цел да предостави алтернатива за европейско участие, предлагайки мачове срещу чужди съперници не само на първенците на отделните държави, но и на тимовете, спечелили купата на страната. Както добре знаете, във всяка футболна нация на първо място по приоритет е титлата в първенството. То е заветната и бленувана цел на всеки, който желае да се окичи с вечна слава. Тъкмо това оставя надпреварата за купата на съответната страна на по-заден план, давайки шанс на по-скромни отбори да добавят отличието във витрината си и впоследствие да мерят сили по европейските терени с други тимове, записали същото постижение в архивите си. Хвърляйки един поглед към списъка с победителите в КНК, можем да забележим присъствието на футболни величия като Барселона, Милан, Челси, Арсенал, Манчестър Юнайтед, Аякс, ПСЖ, Ювентус и Байерн Мюнхен. Редом с тях обаче фигурират имената и на Парма, Сампдория, Тотнъм, Спортинг, Лацио, Евертън, Рейнджърс и т.н. – отбори, които нямат шанса да триумфират в турнира за Купата на Европейските шампиони. За тях КНК е този спасител, който ги кара да имат самочувствието на евробоец и който ги поставя на европейската футболна карта. Редом с тях пък намираме и

едно крайно любопитно име – това на източногерманския ФК Магдебург.

Просъществувалата точно 41 години Германска демократична република, или наричана за по-кратко Източна Германия, никога не се е славела със силен футбол. За разлика от своята наистина демократична съседка, Западна Германия, която за същия период печели на три пъти Световната купа и още толкова европейската, а клубните ѝ отбори стъпват на европейския връх в цели четири случая, ГДР обезателно играе ролята на по-изостаналата от двете германии. Когато след края на Втората световна война победителите разделят победена Германия помежду си, впоследствие Източна Германия остава под влиянието на Съветския съюз и изпада в дълбока изолация от истинския демократичен свят. Хората не гладуват, но и не изобилстват. За разлика от своите братя на запад, които изживяват икономическо чудо след плащането на репарациите, източногерманската икономика показва скромнен, но стабилен прогрес и впоследствие страната се превръща в най-богатата от целия Източен блок. Гражданите лесно могат да си намерят работа, стига да покажат лоялност към управляващата партия, докато компетенцията и способностите им далеч не са най-важното. До средата на 50-те години им е забранено да пътуват в чужбина, а след това получават правото да посещават останалите страни от Източния блок.

Въпреки че Политбюроето използва изключително много спорта за барометър в развитието на страната, националният отбор се класира в един-единствен случай за Световни футболни финали през 1974г. и отпада в

елиминационната фаза, а на европейско първенство изобщо не се появява. В унисон с това е и представянето на източногерманските клубове, нито един от които дори не се добира до финален мач за Европейската купа. Цялостно футболът в страната е в пълен безпорядък, породен от прищявките на социалистическата власт, която често обича да релокира, преименува, създава, закрива, наказва и манипулира отборите. Определени клубове се толерират за сметка на други, което влудява футболните фенове в държавата, но тъй като ГДР е най-репресираният район в Европа по това време, хората там нямат особено право на глас.

Може би върхът на своеволята на властта е, когато в края на 70-те години доминиращият в Оберлигата (местната елитна футболна дивизия) Динамо Дрезден е релокиран в Берлин по разпореждане на шефа на ЩАЗИ (източногерманската тайна полиция, тамошният вариант на Държавна сигурност) Ерих Милке, защото според него не може отбор от провинцията да е толкова силен, а столицата да няма достоен представител в елита. Това, заедно с последвалите 10 поредни титли за тима, на когото е дадено името Динамо Берлин, са някои от най-срамните страници във футболната история на страната. Отборът от любим на народа става най-мразеният, тъй като някои от победите в решаващите сблъсъци за титлата са меко казано крайно съмнителни. Дългата ръка на ЩАЗИ и по-специално на Милке осигурява безпроблемното господство на Динамо Берлин над останалите тимове в Оберлигата. Общественото недоволство стига до там, че футболните фенове в страната наричат играчите на

столичния клуб „Единадесет свине“. Това накратко представлява ситуацията с най-популярната игра в Източна Германия.

Въпреки това клубовете са членове на УЕФА и редовно участват в европейските клубни турнири. Това важи и за героите в тази глава – Магдебург. За официална година на основаване на отбора можем да посочим 1965г., макар че футбол в града се играе още от края на 19-ти век. Първият отбор в Магдебург се появява през 1896г. и се казва СВ Виктория. По време на официалното появяване на 1 ФК Магдебург през 1965г., той наследява историята на СЦ Ауфбау и играе домакинските си срещи на „Ернст Грубе Щадион“, побиращ 40 000 зрители. Тимът веднага се включва в КНК с лиценза на своя предшественик, който е действащ носител на Купата на ГДР и изненадващо за мнозина стига до четвъртфинал в надпреварата, където отпада от английския Уест Хям, в чиито редици по това време се подвизават звездите и бъдещи световни шампиони Боби Мур и Джеф Хърст. В същото време обаче, Магдебург изпада от Оберлигата и това налага тренировъска рокада. Начело на тима е назначен Хайнц Крюгел, бивш наставник дори на националния отбор на ГДР. Това решение ще се окаже златно за историята на „Дер Клуб“ (Клубът), както е по-известен източногерманския тим.

Трениорът

Хайнц Крюгел има доста прилична футболна кариера. Роден в периода между двете войни, той се запалва по футбола от ранна детска възраст и на 6 години вече играе в

местния СЦ Планиц. В този клуб той прекарва следващите 23 години от живота си и дори успява да спечели титлата в източногерманската Оберлига през 1948г. – първото издание на шампионата в страната. Само две години по-късно обаче с кариерата му е свършено. Той получава тежка контузия в коляното и окачва обувките на едва 29-годишна възраст. По това време повечето травми в областта на коляното се оказват фатални и прекратяват не една и две обещаващи кариери. Този малшанс за Крюгел обаче води до доста по-успешната му кариера на треньор, като той почти мигновено се потапя в новата професия.

Още през следващата година е назначен начело на елитния Форверц Лайпциг, което го прави най-младият наставник в цялата Оберлига. Както вече споменахме, клубовете в страната по това време идват и си отиват, а за няколко години Крюгел преминава още през БСГ Айнтрахт Ост, Ротацион Лайпциг и Емпор Роцок. Въпреки противоречивите си изяви, той получава шанса да води националния отбор на ГДР.

Както споменахме, Източна Германия далеч не е сред футболните сили на „Стария континент“. Тимът дори получава прякора „Световен шампион в приятелските мачове“, къде на шега, къде на сериозно. Политическият контрол върху отбора и целия футбол в страната задушава голяма част от развитието на младите играчи и го заменя с налагане на колективна организация, а треньорските методи и за клубовете и за националния отбор са предварително одобрени от Политбюро. Това е и главната причина Крюгел да се задържи на поста в едва 8 мача. В тях ГДР записва седем загуби и едно равенство –

срещу отбора на Холандия в световна квалификация за първенството през 1962г. в Чили. Излишно е да казваме, че тимът завършва последен в квалификационната си група, състояща се от цели три отбора, а ответният двубой с Холандия така и не се състои. Голяма част от източногерманските играчи не получават виза за да пътуват до Амстердам. Крюгел напуска и акостира в тима на Халешер Хемие, където се задържа в продължение на 5 години и печели Купата на страната. През 1966г. все пак отново сменя клубната си пренадлежност и е назначен в Магдебург, където успява да покаже на какво е способен.

Крюгел заварва „Клуба“ във втора дивизия и в очевидна криза. Само че сравнително далеч от любопитните погледи на партията и стандартите на трениране, наложени от Политбюрото, добрата му работа дава изключителни резултати. Той успява да изгради отбор от млади играчи, голяма част от които се превръщат в национали, като така приносят на Крюгел за източногерманския национален отбор е доста по-голям, отколкото във времената, в които той реално го ръководи. В периода 1969-1974г., цели 9 от националите на ГДР са играчи на Магдебург, а трима от тях взимат участие във фамозния триумф на отбора над Западна Германия по време на Световното първенство през 1974г. Срещата, добила прозвището „най-политически зареденият мач в света“, е спечелена с 1:0 с гол на Юрген Шпарвасер, играч тъкмо на Магдебург. Разбира се, победата е използвана от властта за пропагандиране благата на режима и никой не се сеща да признае приноса на Хайнц за този неизмерим успех.

Крюгел е изключително взискателен наставник. Той изисква от своите играчи да се раздават максимално във всеки един момент, във всяка една тренировка. В допълнение към това, той е и брилянтен психолог, който се фокусира върху връзката и взаимоотношенията си с футболистите. Със своята непоколебимост той е образец за подражание на младите таланти, които в последствие му се отплащат с няколко невероятни постижения. Под негово ръководство Магдебург не само се завръща в Оберлигата моментално, но и печели два пъти Купата на страната и три пъти става шампион на Източна Германия. Именно триумфът в турнира за Купата на ГДР през 1972/73 дава на „Клуба“ право на участие в КНК за следващата кампания, която ще се окаже толкова успешна и легендарна за цялата история на източноевропейския футбол.

Помислете си за началото на всеки един футболен турнир в историята. Сетихте ли се за английската първа дивизия, доминацията на Престън Норт Енд, по-известни като „Непобедимите“? Или за феноменалния Реал Мадрид на Алфредо Ди Стефано, който печели първите 6 издания на новооткрития турнир за Купата на европейските шампиони? Или пък началото на Калчото, в което бившият отбор по крикет Дженоа прибира първите 6 от 7 издания? Е, историята на КНК е малко по-различна. В 39-годишното съществуване на надпреварата, нито един клуб не успява да спечели отличието два пъти поред. Създаден като алтернатива на КЕШ през 1960г., КНК не се радва изобщо на желаната популярност. Често пренебрегван от топ-отборите, турнирът така и не успява да се превърне в такава притегателна сила, както доста по-звездната

разработка на УЕФА. Първият носител на трофея Фиорентина трябва да премине през едва три отбора за да вдигне отличието. Победителите автоматично се класират за следващото издание, което създава известни трудности, тъй като някои отбори трябва да участват едновременно в КНК и КЕШ, което е практически невъзможно. Тъкмо за това носителът на отличието за 1968г. Милан отказва да го защитава и се впуска в битка в по-елитната надпревара КЕШ. Това ще се случи още няколко пъти. Отсъствието на грандове като Аякс, Бенфика и Интер позволяват на някои по-непретенциозни отбори да триумфират в това състезание. Така след Фиорентина, в следващите няколко сезона с купата ликуват Атлетико Мадрид, Тотнъм, Манчестър Сити, Борусия Дортмунд, Спортинг, Рейнджърс и Уест Хям.

В годините преди атаката на КНК, Магдебург е изключително офанзивен тим. Крюгел композира много печеливша тактика, за която останалите отбори в Оберлигата нямат отговор. Когато „Клубът“ печели титлата през 1971/72, играчите бележат цели 50 гола в 26 мача или почти по 2 гола средно на мач. Атакуващото 4-3-3, което наставникът изповядва, му проправя път към големи успехи. Друг ключов момент е, че при пристигането си в Магдебург, той освобождава голям брой от застаряващите и лимитирани заради стандартите на източногерманския футбол играчи и промотира в тима младежи, моделирани според неговите виждания и възпитани по негов модел. Невероятната връзка, която Крюгел развива с младите играчи, прави така, че средната възраст на тима по това време да е 22,5 години – най-младият отбор, печелил

някако Оберлигата. Поколението на Магдебург е най-силното, което източногерманският футбол някога е имал. Както вече споменахме, цели 9 от играчите са селектирани в националната гарнитура на страната, а нападателят на „Дер Клуб“ Юрген Шпарвасер бележи гола за така знаменитата победа на ГДР над ФРГ (Федерална република Германия) по време на Мондиала през 1974г., провел се тъкмо в Западна Германия.

Съставът

Шпарвасер е само черешката на тортата в този изключителен тим на Магдебург. Плодовитата му игра в нападение, както и силно подценяваните му креативност и визия с топката в крака, му печелят място в сърцата на мнозина привърженици на най-великата игра от онова време. Подпомаган активно от обърнатите крила Мартин Хофман и Волфганг Абрахам, той бележи значително количество голове, а триото в нападение показва брутална ефективност и често се изрежда да се разписва в противниковите врати. Зад тях пък се подвизават трима много мобилни полузащитници. Човекът-идея Юрген Померенке играе ролята на дълбоко стоящ плеймейкър. Той оперира в линиите между защитата и атаката и често изглежда инертен, но изобретателността му създава ужасни главоболия за опонентите. Негови партньори в халфовата линия са Аксел Тил, който в началото на кариерата си се подвизава на крилото, така че е свикнал да оперира между линиите и да търси празните пространства, благодарение на техниката и скоростта си, и Волфганг

Зегуин. Той е и най-известният от полузащитния вал. Атакуващ халф с много сериозен нюх към гола, неговите попадения помагат на Магдебург да спечели няколко от трофеите си в този период. Той преминава през трансформацията от дете към завършен играч само за две-три години и е смятан за най-добрият източногермански играч на всички времена. В защита пък действат Манфред Запф, капитан и най-опитен от целия отбор на „Клуба“ – на цели 27 години по време на евроодинията, и Дитлеф Енге, който само няколко седмици след знаменития успех ще стане вицешампион на Европейското първенство за младежи до 23 години с националния отбор на Източна Германия. Отдясно и отляво на защитата се подвизават 20-годишните Детлеф Раугуст и Хелмут Гаубе, а на вратата се изявява Улрих Шулце. Това е и основната единадесеторка, на която разчита Хайнц Крюгел. Любопитното е, че всички те са местни момчета, родени в радиус от 30 километра от град Магдебург.

КНК 1973/74

Турнирът за КНК започва официално на 19 септември, 1973г. В надпреварата се включват 32 тима, всеки от които носител на купата на страната си. Великите сили също изпращат свои представители. Вече споменатият Милан, освен че защитава отличието от предишния сезон, брани честта на Италия. Испания е представлявана от баските от Атлетик Билбао, а Франция – от „хлапетата“ Олимпик Лион. Англичаните изпращат един от доста изненадващите носители на ФА Къп – Съндърланд. Омразните съседи от

Западна Германия биват представлявани от отбора на Борусия Мьонхенгладбах, който има наистина бляскаво поколение. България също има участник – финалистът Берое. Реално победител в турнира за купата става столичният ЦСКА, но тъй като „армейците“ печелят и титлата в А група, те решават да се пробват в по-силния от двата турнира на УЕФА и така заралии получават възможност да покажат на футболна Европа какво могат.

Тъй като турнирът се играе на принципа на директните елиминации, също както КЕШ, жребият определя в 1/16-финалите противник на Магдебург да бъде холандският НАК Бреда. Той е действащ носител на местната купа, която е и един от двата големи трофея в клубната витрина. Първата среща между двата тима се изиграва на стадион „Де Куип“ – домът на градския съперник на НАК – Фейенорд. Едва 6000 зрители стават свидетели на нулевото равенство, което оставя реванша отворен. В дните преди двубоя, изигран на 3 октомври, целият град е агитиран да подкрепи Магдебург и той го прави. 25 000 заемат местата си на стадион „Ернст Грубе“ и стават свидетели на комфортната победа на „Клуба“ с 2:0. Точни са Аксел Тил и Мартин Хофман, а първият съперник е хвърлен зад борда. Веднага става ясен следващият опонент на немците – носителят на чехословашката купа Баник Острава.

Както може би предполагате, в годините на съществуване на държавата Чехословакия, отборите от сегашна Чехия безмилостно властват както в първенството, така и в турнира за купата. Главно това са столичните Спарта и Славия Прага, но тимът на Баник Острава също има своите моменти на слава. Годините между 1967 и 1983 са златната

ера на Баник. В тях отборът от град Острава печели титлата цели 3 пъти и в още 2 случая триумфира с купата на страната. Това му отрежда място в турнира за КНК, а в състава личат имената на националните играчи Ростислав Вожачек, Либор Радимец и Зденек Ригел. Всеки от тях играе по стотици мачове с екипа на Баник. Чехите са безапелационни и надиграват Магдебург с 2:0 в Острава. В реванша стадионът в немския град е почти празен. Хората не вярват, че обрат е възможен, Баник просто е прекалено силен. Само че Хайнц Крюгел не мисли така. Наставникът мотивира хората си по присъщия за него начин и те успяват да спечелят със същия резултат 2:0 с голове на Волфганг Абрахам и Мартин Хофман. Срещата е пратена в продължения, където Юрген Шпарвасер забива трети пирон в ковчега на чехите. Обратът е пълен и скромният източногермански тим започва да мечтае. Един по един опонентите до така жадувания финал намаляват, като тук отново има българска връзка.

Противник на Магдебург в четвъртфиналите е българският Берое. Жребият определя първата среща да се играе в Източна Германия, а Крюгел има кадрови проблеми. Аут са един от бранителите Детлеф Раугуст, както и крилото Волфганг Абрахам. На техните места започват Зигмунт Мевес и Ханс-Юрген Херман. Тъкмо двамата се оказват скритите козове на Магдебург в тази среща. Пред 20 000 зрители, „Клубът“ печели с 2:0 с попадения именно на Мевес и Херман. В редиците на зараии по това време е легендарният защитник Иван Вуцов, но вече на преклонна футболна възраст, Вуцата не успява да помогне много на своите. Реваншът в Стара Загора е крайно оспорван, а

градският стадион се пука по шевовете от близо 15 000 зрители. В 72-ата минута беройци имат поводи за усмивка – те получават дузпа за нарушение срещу Иван Вутов. Потърпевшият заства зад топката и открива резултата за 1:0. До края време има и надеждите на зараalii са живи. Само че при една от мълниеносните си контраатаки, източногерманците изравняват чрез същия този Ханс-Юрген Херман. До края има само 9 минути, които са крайно недостатъчни за цели 3 гола в мрежата на Шулце. Дори не пада нито един! Магдебург преодолява още едно препятствие и намира своето място сред 4-те най-добри в турнира.

И тук може би изглежда, че одисеята на „Клуба“ приключва. Съперник на източногерманския тим крачка преди мечтания финал е носителят на купата на Португалия, Спортинг. В същата година „лисабонските лъвовете“ ще постигнат дубъл в родната Лига Сагреш, а европейски трофей още повече би засилил позициите им. Още повече, че лисабонци вече са печелили отличието точно 10 години по-рано. Двубоят на стария „Ещадио Жозе Алвеладе“ преминава изцяло пред вратата на Улрих Шулце и само късметът запазва резултата 0:0 до почивката. Португалците упражняват невероятен натиск, но не успяват да материализират превъзходството си. И както обикновено става в такива случаи, голът пада, където най-малко го очакваш. В една от редките атаки на Магдебург центриране в наказателното поле заварва отбраната на „лъвовете“ неподготвена. Юрген Шпарвасер е тотално непокрит и забива топката в мрежата зад вратаря Витор Дамаш – 1:0 за гостите. Шокът е пълен, но Спортинг не

намаля оборотите и продължава да мачка. Така при едно центриране в пеналта пред Шулце, той увисва и топката каца на главата на португалския бранител Карлош Манака, от където акостира в мрежата за 1:1. Нещата сякаш си идват на мястото, а в последната минута и гредата помага на Магдебург да запазят равенството.

Реваншът се състои на 24 април 1974г., а стадион „Ернст Грубе“ не може да побере всички желаещи да подкрепят „Дер Клуб“. По официални данни, в този ден на скромното съоръжение присъстват близо 35 000 зрители. Всички искат да видят как мечтата се превръща в реалност. За пръв път от доста време Крюгел няма никакви кадрови проблеми. Времето е хубаво, условията за футбол са перфектни – всички предпоставки за един истински футболен празник. И всички тези хора по трибуните го получават. Още в самото начало на срещата блестящият Юрген Померенке открива, а гостите не успяват да намерят верния ритъм в срещата. Двубоят преминава изцяло под диктовката на източногерманците, а вторият гол на Шпарвасер, паднал в 70-ата минута, дори закъснява. Все пак десетина минути преди края яловият нападател Мариньо връща едно попадение, но за повече няма време – цял Магдебург ликува. Скромният тим от Източна Германия ще спори за отличието с европейския колос Милан.

“Финалът, който никой не видя”

Финалът се играе на стадион „Де Куип“ в Ротердам, където източногерманците вече веднъж играха в състезанието. Само че също както в мача с НАК Бреда, съоръжението не е

пълно за „големия“ сблъсък. Всъщност „не пълно“ дори е много меко казано. Мачът е известен като „Финалът, който никой не видя“, защото по трибуните има малко над 4600 зрители. Защо се стига до там?

Желаещите да подкрепят отбора си източноегермаци са хиляди. По стара традиция комунистическото правителство решава, че не бива да действа в интерес на народа, а в свой собствен. Като изключим съпругите на футболистите, които получават разрешение да пътуват до крайбрежния холандски град, още едва 200 зрители са допуснати да напуснат границите на ГДР и да подкрепят Магдебург. Ами италианците? Те къде са? Тифозите на Милан решават, че срещата със супер-безизвестния източноегермански тим ще бъде „разходка в парка“ за техните любимци и тотално изключват възможността да пътуват до Ротердам. Защо въобще да ходиш и да харчиш пари, ако няма да получиш зрелище насреща? Този финал остава в историята като най-слабо посещеният във всички европейски клубни турнири, провеждани някога. Магдебург има в пъти повече фенове по трибуните дори когато се намира в регионалните източноегермански лиги. Разбира се, никой не вярва, че Политбюрото ще допусне 30-40 хиляди запаленковци да нарушат изолацията и да пътуват в чужбина заради някакъв си футболен мач. Но пък само 200... и то подбрани, доверени хора, които не биха злепоставили нацията.

Вдъхновяващото в историите с аутсайдери е, че те винаги нямат какво да губят, което води до драма и напрежение. Такъв е и случаят с Магдебург, но причината е и друга. Както вече споменахме, съставът на Хайнц Крюгел се състои изключително само от местни момчета – такива,

отгледани в клуба и закърмени с обичта към 1 ФК Магдебург. Може би това е и една от главните причини тези играчи да надскочат себе си и да поднесат една от най-големите сензации, познати на европейския клубен футбол.

От друга страна вече споменахме, че отборът на Милан не се намира в най-доброто си състояние. През лятото на 1972г., „росонерите“ са напуснати от легендарния си треньор Нерео Роко, който е заменен с не кой да е, а с неговия асистент и истинска институция в Милано – Чезаре Малдини. Европейският клубен шампион прави добър първи сезон и печели КНК, както и купата на Италия, което му донася огромна подкрепа. Втората кампания на Малдини обаче е ужасяваща и той е уволнен през април, 1974г., след загуба от Верона. На негово място е назначен абсолютният анонимник по това време Джовани Трапатони – бивш играч на клуба, а впоследствие и ръководител на младежките формации. Задачата пред Трап е проста – да докара трофей на „Сан Сиро“. С оглед на слабия сезон, КНК изглежда като единствената възможна опция, за да не бъде записана кампанията като „нулева“.

По това време италианските отбори са завладяни от тотално дефанзивната и изцяло антифутболна тактика, наречена „Катеначо“. Нейният създател, Еленио Ерера, е един от най-успешните треньори в историята на играта, но също така е и един от най-презираните футболни дейци заради грозната си приумица. Трап няма много време да променя каквото и да било и за това влиза в мача по каналния ред. Вратар на Милан в този мач е човек, чието име е едно от най-великите в историята на футбола –

Пиерлуиджи Пицабала. Пред него намираме дефанзивната „петица“, съставена от Карл-Хайнц Шнелингер, Анцело Анкуилети, Алдо Малдера, Енрико Ланци и Джузепе Сабадини. Пред тях, традиционно, има един дефанзивен халф в лицето на Ромео Бенети. По крилата са Алберто Бигони и Франческо Бергамаши, а в ролята на изнесен напред плеймейкър се подвизава „Златното момче“ Джани Ривера. Той подпомага активно нападателя Карло Тресолди.

Така младите и изповядващи атакуващ футбол момчета на Хайнц Крюгел срещат супер-дефанзивното катеначо на Джовани Трапатони в един сблъсък на идеологии. Защитната стена на Милан трябва да спре офанзивните импровизации на триото Хофман, Шпарвасер и Абрахам. Зад тях пък Аксел Тил и Волфганг Зегуин „разработват“ атаките с топките, които Юрген Померенке е успял да открадне от играчите на Милан. Дефанзивният вал на Магдебург – Раугуст, Енге, Запф и Гаубе трябва да се справя с доста яловия нападател Карло Тресолди, записал едва 1 гол през целия сезон.

Първото полувреме не предлага кой знае какви футболни достойнства, като вратарят Шулце трябва да се намесва много често при удар тъкмо на Тресолди. През останалото време двубоят е доста равностоен. Померенке се справя отлично с опазването на Джани Ривера и „Златното момче“ не успява да покаже на какво е способен. В предни позиции играчите на Магдебург опитват на няколко пъти удари от далечна дистанция, безопасни за вратаря Пицабала. Когато първите 45 минути летаргично си отиват към 0:0, „росонерите“ позволяват да бъдат ударени на

контраатака. Те губят наивно кълбото в половината на немците и 19-годишният Детлеф Раугуст пробягва целия терен с топката в крака, за да нахлуе в наказателното поле на „дявола“ и да опита подаване към Шпарвасер. Пасът е остър и либерото Енрико Ланци, вместо да изчисти някъде далеч, засича в собствената си врата. Пицабала е тотално неподготвен и въпреки, че топката е в обсега му, той не успява да се справи. Минутата е 43-та, а до края на първата част обърканата отбрана в червено-черно прави нови грешки, от които превъзбудените нападатели на Магдебург не се възползват.

Години по-късно, Юрген Шпарвасер заявява: *„От началото на мача бе видно, че можем да бъдем равностойни на класата на Милан. Голът потвърди това и ние знаехме, че ще спечелим, ако те не могат да предложат нищо друго.“*

И ако първата част е успешна за „Дер Клуб“, през второто полувреме немците излизат окрилени и още по-решени да натрият вискомерните физиономии на италианците, подпомогнати от харизмата на Хайнц Крюгел. Вижда се, че тактиката на наставника далеч не е „удряй и бягай“. Магдебург започва все по-продължително да владее топката и да създава напрежение пред вратата на своя именит опонент. Фланговите атаки на играчите от Източна Германия стават все по-опасни, а бековете се включват активно, защото знаят, че схемата 5-4-1, с която „росонерите“ играят, е безопасна при контраатаки. Вместо да отговори на това притискане, отборът на Милан приема играта едва ли не в собственото си наказателно поле, от което се затруднява да намери изход. Померенке диктува

ритъма на игра от дълбочина, а Тил и Зегуин търсят свободните полу-пространства между състените редици на италианците. Положенията пред Пицабала се зареждат, а хаотичните действия в защита, които Милан демонстрира, са ужасно неприсъщи за който и да е представител от Апенините. Очевидно Джовани Трапатони, за когото това е треньорски дебют, няма отговор за вдъхновената игра на Магдебург.

Все пак в средата на втората част Джани Ривера напомня за себе си. Той опитва собственоръчно да извади отбора си от летаргията, в която е изпаднал. „Златното момче“ не спира да се движи и да иска топката, което в крайна сметка довежда до 2-3 напрегнати момента пред вратата на Шулце, но немският страж се справя с опасностите. Тъкмо когато изглежда, че Милан може и да не загуби мача, Магдебург нанася втори съкрушителен удар. Най-активният играч на източногерманците в тази среща, Мартин Хофман, прави поредния си пробив отляво и е допуснат да центрира. Кълбото първоначално е изчистено, но попада в краката на Аксел Тил пред наказателното поле. С елегантен пас халфът намира зад гърба на защитата Волфганг Зегуин, а либерото Ланци отново увисва. Зегуин овладява прекрасно и с мощен шут под гредата прави резултата 2:0. На всички около 4600 зрители по трибуните става ясно, че Милан не може да спечели този мач. 200-те източногерманци са най-гласовити и техните песни огласят „Де Куип“. До края на мача Магдебург може да направи резултата класически, но Пицабала майсторски спасява страхотен шут на Шпарвасер. След това и Тил е много близо до гола, но стреля неточно от удобна позиция. В

крайна сметка последният съдийски сигнал на холандския рефер Ари ван Гемерт узаконява категоричната победа на младостта и атрактивния футбол над скучното катеначо.

Последиствията

Знаменитият успех на Магдебург не разрешава проблемите на източногерманското общество, нито пък поставя началото на подобряване на качеството и увеличаване на успехите на футбола в страната на международно ниво. Триумфът в Ротердам остава единствен за ГДР на европейската футболна сцена, но пък носи толкова много щастие на хората в страната и надежда за едно по-светло и добро бъдеще.

Разбира се, играчите на „Клуба“ се превръщат в легенди и с тяхното отказване от футбола няколко години по-късно се слага край на големия отбор на Магдебург, който печели 3 титли и 4 купи на страната за период от 10 години. Едва ли някой привърженик на тима по това време би предположил, че ще дочака времена, в които „Дер Клуб“ няма да може дори да си осигури място в немския елит.

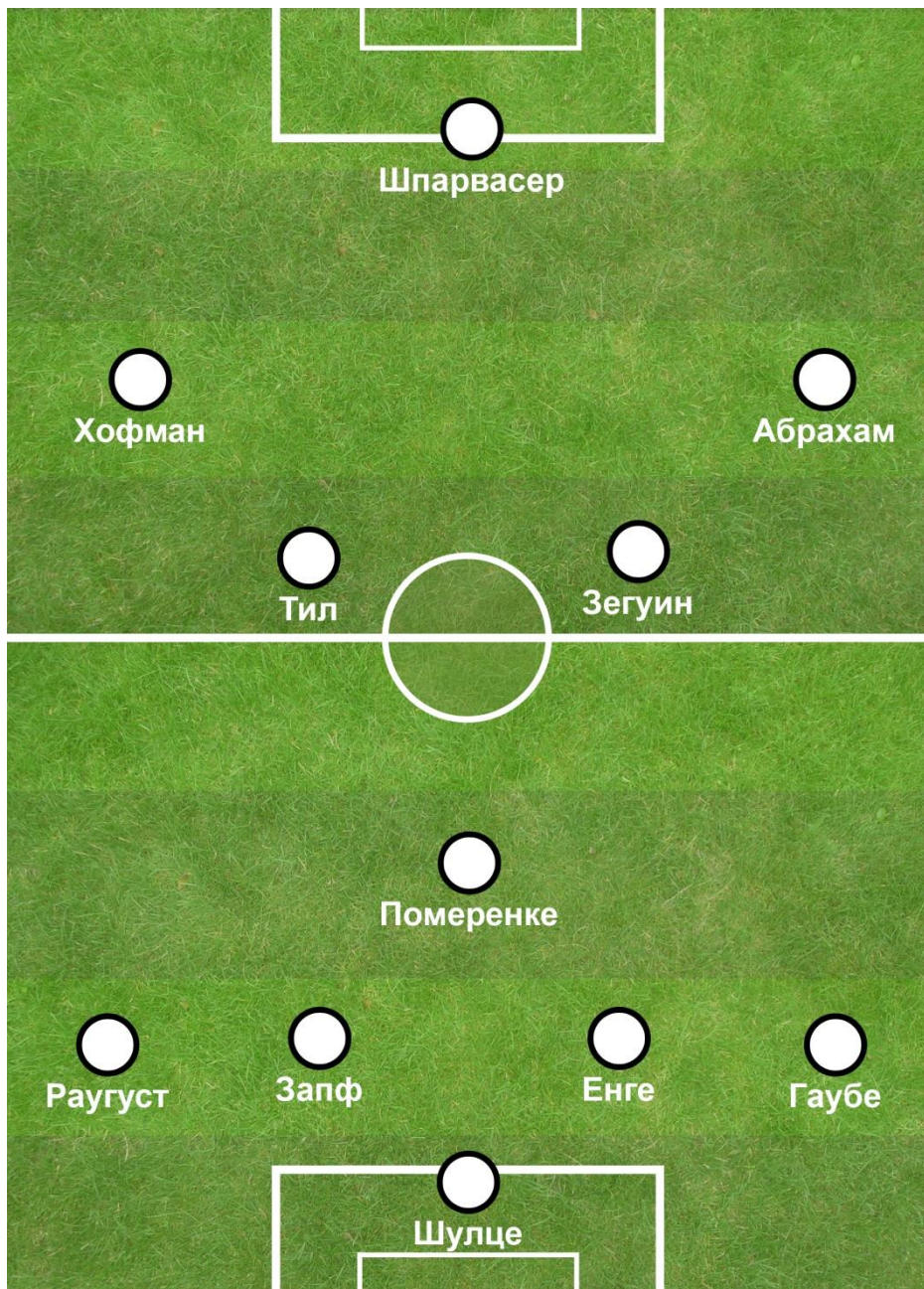
А треньорът Крюгел? Мълвата за неговия успех се разнася из Европа и е една от най-обсъжданите теми на Стария континент. Особено това важи за Италия, където всички смятат, че Милан без проблем ще се превърне в първия отбор, защитил трофея си от КНК. Слуховете гласят, че дори отборът на Ювентус е предложил на наставника сума от порядъка на 4 милиона дойче марки, ако той се съгласи да прескочи Берлинската стена и да се впусне в невероятното приключение, наречено „Футбол в Западна Европа“, и ако

доведе в Торино със себе си крилото Мартин Хофман – един от най-впечатляващите играчи на тима за сезона. Дали поради политически причини или от обич към „Клуба“, Крюгел отказва тази оферта. Магдебург се намира само на 25 километра от границата със Западна Германия, но дистанцията се оказва прекалено голяма за него. Каквито и да са били причините за това негово решение, той със сигурност е съжалил за него.

В един свят, в който спортните успехи винаги са били един от основните поводи за гордост на правителството, индивидуалните изпъквания и постижения не се приемат добре. Герой за мнозина, особено за привържениците на Магдебург, Крюгел влиза в полезрението на партията по лош начин. А той винаги е изпитвал трудности да се пуска по течението и да прави това, което му наредят хора, доказано по-некомпетентни от него. Така полека-лека започва началото на края за този толкова успешен източногермански наставник.

По ирония на съдбата, тъй като Магдебург печели и титлата в Оберлигата за 1973/74, „Клубът“ решава да не защитава трофея от КНК, а вместо това да се впусне в преследване на Купата на европейските шампиони. За късмет, жребият среща източногерманския шампион с този на големия враг от запада – Байерн Мюнхен. Двубоят в баварската столица е загубен с 2:3, което кара добрите хора от ЩАЗИ да поставят микрофони в съблекалнята на Байерн за реванша в Източна Германия. Записите от разговорите и тактиките им са предоставени на Крюгел, но той спортсменски отказва да ги ползва, с което затвърждава общото политическо мнение, че той е „див

кон“ и не трябва повече да му се позволява да „върви срещу течението“. Още повече, че Магдебург губят и реванша с 1:2, отпадайки още в началото на надпреварата. Все пак „Клубът“ става шампион в Оберлигата, но през сезон 1975/76 остава трети. Щитът на всенародната любов, който пази Крюгел, изчезва и Политбюро то най-сетне е с развързани ръце.

Така източногерманският футболен съюз решава да накаже наставника, изхвърляйки го завинаги от играта. Основната причина: че той е довел до незначителен прогрес олимпийските атлети на Магдебург. На клуба не му остава друго, освен да уволни най-успешния треньор в цялата история на ГДР. На фона на множеството млади футболисти, които Крюгел развива и които впоследствие се превръщат в национални играчи, това решение е може би най-несправедливото, откакто спортът въобще съществува. Сякаш правителството нарочно избира иронична причина за да отстрани наставника, такава, в която никой няма да повярва, само и само да демонстрира на обществото колко безнаказано може да действат комунистическите власти. Вместо да изгради отбор, който да се бори наравно с европейските гиганти и за в бъдеще, Крюгел започва работа като поддръжка в аматьорския БСГ Мотор Мите. Трагедията е равностойна на това някой да уволни сър Алекс Фъргюсън от Манчестър Юнайтед след трябва му през 1999г. и той да стане масажист в Колчестър. Събитията около отстраняването на наставника от Магдебург са възпяти от привържениците на тима.

След падането на Берлинската стена Хайнц Крюгел все пак получава признанието, което заслужава. Той е награден с орден за особени заслуги към немския футбол. Улицата, на която се намира клубният стадион, е кръстена на негово име. Пред съоръжението пък се издига и бронзова статуя на Хайнц Крюгел, държащ Купата на носителите на национални купи. Когато той умира през 2008г., феновете на Магдебург внасят искане до общината новият им стадион да бъде кръстен на него, но получават отказ. За

това пък и до ден днешен те продължават да го идолизират в песните си.

Глава 4

АСТЪН ВИЛА - НОСИТЕЛИ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КУПА ЗА СЕЗОН 1981/1982

Краят на седемдесетте и началото на осемдесетте години на 20-ти век е период в европейския футбол, доминиран от английските отбори и в частност тези на Ливърпул и Нотингам Форест. Най-елитната клубна футболна надпревара се озовава в английски ръце в пет поредни години, стартирайки от сезон 1976/77 та чак до 1980/81. И когато всички очакват „мърсисайдци“ да продължат доминантната си серия, на клубната сцена се появява един малко неочакван отбор, който хвърля бомбата през сезон 1981/82г и печели Европейската купа. Неговото име е Астън Вила.

Клубът

Астън Вила, или още само „Вила“ е основан през далечната 1874г., а от 1897г. играе домакинските си мачове на „Вила Парк“. Клубът е сред съоснователите на Футболната лига (1888г.) и Висшата лига (1992г.). Най-яръстният им съперник е местният Бирмингам – вражда, датираща от 1879г. Астън Вила е сред само петте английски клуба, които са печелили Европейската купа. Сред другите почести, които клубът притежава, са седем титли от Първа дивизия, седем купи на Футболната Асоциация, пет Купи на Лигата и една Суперкупа на Европа.

През годините клубът преминава през редици възходи и

падения, от времена на успехи и титли до времена на изпадане в по-долни дивизии и почти банкрут (1967-1968г.). По времето на Световните войни редица играчи биват повикани в армията и никога не се завръщат на терените. В крайна сметка след дългия и трънлив път нагоре-надолу през дивизиите, през сезон 1974/75 отборът се завръща с гръм и трясък в Първа дивизия под ръководството на Рон Саундърс. В продължение на няколко кампании мениджърът изгражда отбор, който да е в състояние да спори с най-силните в дивизията - факт, който потвърждават и класиранията на Вила през периода - шестнадесето място в дебютния им сезон, четвърто място в едва втория им сезон в елита (1976/77), последвани от две осми и едно седмо място, за да достигнем до сезон 1980/81, в който Вила става шампион на Първа Дивизия с преднина от четири точки пред втория Ипсуич, менажиран тогава от Боби Робсън. Титлата автоматично значи, че Вила ще играе в надпревара номер едно на Стария континент - Европейската Купа.

Шампиони на Европа за сезон 1981/82

Следващият сезон в домашната лига не започва никак добре за Вила. Две загуби в откриващите два мача, гарнирани с контузии на двама от основните играчи - Гари Шоу и Кен Макноут при така или иначе малкия брой играчи, с които клубът разполага тогава (едва четиринадесет) идват за да покажат, че ако завоюването на титлата е трудно, то запазването ѝ ще бъде изпълнено с още повече преमेждия. Липсата на нови попълнения през

лятото между сезоните се оказва основната причина за напрежение между борда и мениджъра, но за това ще споменем малко по-късно.

Поне жребият за първия кръг на Европейската купа е относително благоприятен, като за съперник е отреден исландският Валур Рейкявик. В редиците им по това време се подвизават играчи, които в живота имат други професии, а футболът е по-скоро развлечение. За отбора играят учител, радио водещ и икономист. Саундърс иска от играчите си *„победа с четири или пет чисти гола“* и именно това бива постигнато - 5:0 в първия мач на „Вила Парк“ - резултат, който прави реванша протоколен. Въпреки всичко, по време на реванша никой от играчите на Вила не се чувства добре, като целият двубой е съпътстван от снежна буря, а околностите на терена за обградени от хора, занимаващи се с един от основните отрасли на държавата -риболова. Миризмата на моменти е много силна. Все пак и този двубой е спечелен с 2:0 и с общ резултат 7:0 Вила лети напред в надпреварата.

Всички големи отбори преминават с лекота първия кръг в това число Ливърпул, Ювентус, Бенфика, и в този ред на мисли жребият се оказва сравнително добър за Вила, като им отрежда два мача срещу източногерманския Динамо Берлин. Имайки предвид националността на опонента, както и известната вражда между англичани и германци, крайният изход на двубоя е изключително несигурен. Само две години по-рано Нотингам Форест успява да отстрани германците с чутовни мъки във фазата на четвъртфиналите. Не по-лесно е начинанието и за Астън Вила. Журналистът на Таймс Норман Фокс е цитиран да казва: *„За Вила ще е*

добре ако се върнат от Германия с равенство или със загуба с един гол разлика“.

Е, Вила постигат много повече от това на немска земя - победа с 2:1, но не и без героичните усилия на целия отбор и редицата фрапантни пропуски на съперника. За играч на мача би следвало да бъдат избрани вратарят и цялата защита пред него. Особено полезен в тази насока е ранният гол, дело на Тони Морли, дошъл след като асистент-реферът първоначално вдига флага за засада, но главният арбитър игнорира този факт, оставя играта да продължи и зачита гола. Играчите на Динамо се втурват в яростни атаки, докато англичаните търпеливо изчакват и играят изключително и само на контри. Всичко това сработва през първото полувреме, но почти веднага след почивката Ханс-Юрген Рюдигер успява изравни за домакините, материализирайки превъзходството им в мача. В следващия половин час, немският отбор владее почти изцяло инициативата на терена и по всичко личи, че все пак домакините ще се окичат с победа, особено предвид факта, че точно в 81-ата минута след фаул на Айвър Линтън срещу Волф-Рюдигер Нетс, Динамо получава шанс да изпълни и наказателен удар. Тук съдбата донякъде си го връща на Вила, защото повторенията показват, че защитникът е играл първо с топката, но съдията е на мнение, че има дузпа. За щастие топката удря гредата и по този начин надеждите на Вила оцеляват. И за да е пълна драмата, само четири минути след пропуснатата дузпа, същият този Морли овладява една избита след корнер топка и се понася към противниковата врата напълно сам. След дълъг дрибъл и няколко преодоляни защитника на

противника, топката се оказва във вратата, а Морли - в прегръдките на съотборниците си. Резултатът е 2:1 в полза на Вила.

Но Саундърс не позволява на играчите си да се превъзнасят, защото както всички знаем *„Германецът не е победен, докато главата му не е на 2 метра от тялото“*. На 4.11.1981г. „Вила Парк“ е арената на реванша между отборите. Макар и не толкова резултатен, двубоят е изпълнен с драма. Гостите от Берлин успяват да заличат пасива си още в 15-ата минута след грешка в защитата на Вила и гол на Терлетски. След това се редят атаки пред двете врати, като топката е избита на три пъти от голлинията на немската врата, а на отсрещната страна голмайсторът Рюдигер отново удря гредата в последните 10 минути на мача. Голът остава единствен в срещата, като с общ резултат 2:2, но чрез повече голове на чужд терен, Вила преминава във фазата на четвъртифиналите. Дори това постижение е прието с огромен възторг и лека изненада в Англия и Европа по простата причина, че никой не слага Вила сред фаворитите за трофея. От друга страна в тази фаза е и Ливърпул, който отново води класацията на букмейкърите за първенец на Европа. Но... в четвъртфиналния етап „мърсисайдци“ срещат нашия ЦСКА и биват изхвърлени от турнира безславно.

По това време представянето на отбора в домашната лига е повече от отчайващо. Намираме го на седемнадесето място, само на три точки от опасната зона. Облаците над клуба се сгъстяват още повече след отпадане на четвъртфинала за Купата на Лигата от местния противник Уест Бромич Албиън - изобщо рязък контраст спрямо

представянето на Вила в Европа. За капак на всичко на 9 февруари 1982г. мениджърът Саундърс напуска клуба след грандиозен скандал с борда, засягащ, според някои слухове, финансовите изисквания на мистър Саундърс. „Щом съм нает да управлявам клуба, няма да бъда книжен плъх.“ са послените му думи към Рон Брендъл, един от собствениците на акции с най-голям обем в клуба. Всички тези събития се случват само месец преди двубоите с Динамо Киев, който е следващият противник на Вила в похода за Европа. Само за статистиката - по това време клубът от Киев разполага с осем национални играчи (участвали на Световното през 1982г). Още повече, визитите в бившия СССР никога не са лесна задача.

Бордът на Астън Вила се обръща към главния скаут на клуба Тони Бартън, който е избран да замени Саундърс начело. Бартън няма никакъв опит като треньор, но със сигурност има око за таланти, тъй като той е главният виновник за привличането на половината от шампионския отбор от предишния сезон. В интерес на истината той успява да стабилизира отбора в краткото време от назначаването си до първият мач срещу украинците. Натрупва победи в първенството, особено важна е първата такава срещу местния съперник Бирмингам, чийто мениджър е... Саундърс. Победите закономерно приповдигат самочувствието на играчите за да се стигне до сблъсък, който първо се очаква да се играе в Киев, но заради заледяване е преместен на 300 мили южно в град Симферопол на полуостров Крим. За база на играчите на Вила е избран хотел в град Ялта, но по-късно местодомуването им е сменено, изцяло не по техен вкус.

Заради специфичните продоволствени условия в страната-домакин англичаните носят собствени провизии, в т.ч 150 стека, 12 дузини яйца, 50 кг картофи, хляб, кафе и чай. Всичко това с основание, тъй като Гордън Коуънс намира умряла хлебарка в сандвича, предоставен от хотела. Общо взето нищо не е в полза на английския отбор, като дори и началният час на мача бива преместен с два часа напред заради местна телевизия. Все пак резултатът е 0:0 в мач, който преминава без особени футболни достойнства, а по-скоро в спартански условия. По този начин интригата остава за реванша, който също не минава без перипетии. В Англия март месец се оказва най-влажният от години насам, като освен дъжда се изсипват и мощни градушки. Това докарва „Вила Парк“ до почти невъзможно за провеждане на мач състояние. Единствено и само заради помощта на 150 доброволци, които натрупват огромно количество пясък на терена, все пак мачът се играе. Вила успява да оправдае домакинското си предимство и спечелва с убедителното 2:0 след голове на Шоу и Макноут и благодарение на тази победа временният мениджър Бартън получава и постоянен договор само две седмици по-късно. По този начин Вила остава и единственият представител на Албиона в турнира. Изглежда, че английската доминация в периода ще бъде прекратена.

На полуфиналите за съперник схемата отрежда белгийския Андерлехт. От наблюденията на Бартън върху този отбор съвсем ясно става, че играчите ги очаква истински ад, вместо футболен мач. Белгийците играят силно защитен футбол, не се свенят да влизат в твърди единоборства, дотолкова груби, че често извън правилата на играта. Силна

черта от тяхната игра са контраатаките, факт, който трябва да държи играчите на Вила нащрек през цялото време. И очакванията напълно се оправдават, Андерлехт се опитва да изнервя Вила, защитава се и използва някои похвати от борбата при единоборствата. Крайният резултат е 1:0 за англичаните, като може би това е и единственото хубаво нещо след края на мача. Шестима от титулярите на Вила са с лоши удари - Шоу, Мортимър, Бремнър, Коуънс, Макноут и Евънс, а напук Бартън се шегува, че медицинският щаб няма достатъчно лед да налага отоците. Виждайки със собствените си очи начина на игра на белгийския отбор, победата и сухата мрежа са описани от медиите като „огромен успех“. Реваншът в Белгия, за нещастие, е съпътстван с изключително грозни сцени на насилие, както на стадиона, така и извън него. По време на самия двубой фен на гостите прескача загражденията и нахлува на терена, в резултат на което реферът нарежда на играчите да се върнат в съблекалните и прекратява мача за седем минути. Извън терена органите на реда не успяват да разделят феновете на двата отбора, което резултира в масови безредици, съпътствани с 27 арестувани и още 20 ранени. С оглед на всички тези инциденти Андерлехт внася жалба до УЕФА за преиграване или напълно изхвърляне на англичаните от турнира. Комитет от осем души разглежда иска и присъдата е глоба от 14 500 паунда и Вила да играе следващия си домакински мач в ЕКТ пред празни трибуни. Все пак отборът не е дисквалифициран и с оглед на резултата се класира на финала. Всъщност реваншът завършва при равенство 0:0, но събитията извън терена доминират изцяло над футбола и насладата от него. Играта

на отборите е разстроена, а мачът изобщо не прилича на полуфинал за Европейската Купа.

Финалът

Големият финал на кампания 1981/82 е насрочен за 26 май. Арената е „Де Куип“ в Ротердам, а на нашите герои съдбата противопоставя мюнхенския колос Байерн. С играчи от ранга на Карл-Хайнц Румениге, Клаус Аугенталер и Пол Брайтнер, немският първенец е силно изявеният фаворит както в мача, така и в надпреварата въобще. Още повече, клубът не е печелил титлата от 1976г. и английските клубове започват да стават огромен трън в очите на германците с оглед доминацията им в Европейската купа. За да достигнат до този етап, немците елиминират последователно Остерс, Бенфика, Университатея Крайова и ЦСКА София в двубой с общо единадесет гола. За сравнение през целия турнир Байерн нанизва деветнадесет попадения, докато Вила точно десет. Все факти, които могат до голяма степен да ни говорят за тактиките и похватите, използвани от двамата мениджъри, а именно германската машина, практикуваща силно изразен нападателен футбол, докато Вила малко по-прибрани, не поемащи толкова рискове и съответно не вкарващи такъв брой голове. Финалният мач не прави изключение.

Преди финала журналистът на Дейли Мирър Дейв Хоридж пише: *„И двата отбора излизат с всичко най-добро, но ако Морли успее да постигне целта си (да блести във финала), то Вила могат да постигнат минимална*

победа“. И сякаш думите му се оказват пророчески, въпреки че не точно Морли е героят на момента за Вила. Този човек се нарича Найджъл Спинк, по това време втори избор на вратата за „виланите“, който до момента е записал точно 1 мач за първия отбор. Е, след финала този брой набъбва до „скромните“ 361.

Мачът започва и се развива изцяло според очакванията на голяма част от хората във футболните среди, критиците, а дори и феновете на Вила. Немците играят в типичната си схема 4-4-2 с Хьонес и Румениге на върха на атаката, докато Астън Вила избира доста по-затворената 4-5-1, с Шоу на върха на атаката и Морли и Уайт по крилата. Байерн Мюнхен има доста голям процент на владееене на топката, контролира играта и опасностите ваят една след друга. Ситуацията за английския отбор е допълнително утежнена след само девет изминали минути, когато получилият контузия във врата още на тренировките преди мача титулярен страж Джими Римър дава сигнал към резервната скамейка, че не може да продължи, въпреки обезболяващите, които приема. В този момент на сцената излиза гореспоменатият Спинк, едва на 23 години, с един мач за представителния отбор, но с доста опит при резервите. Играчите на Байерн знаят, че трябва да подложат младежа на ожесточена канонада от удари, просто за да използват неопитността и евентуалното напрежение у него. В рамките на първото полувреме Спинк прави редица спасявания, като най-настоятелен е *Футболистът на годината на Европа* Румениге, който отправя няколко опасни удара, сред които и задна ножица, оставила младока безпомощен, но за късмет топката

профучава точно до гредата. Освен Румениге с пропуски се отчитат още Аугенталер, Дурнбергер, Хьонес и Хорсман. Играчите на Вила са буквално натикани в и около наказателното си поле и се защитават в стил „Опълченците на Шипка“. Но до края на първото полувреме до гол така и не се стига.

Без никаква изненада втората част не е никак по-различна от първата и действията се водят само пред едната врата - тази, защитавана от Найджъл Спинк. Червените талази следват един след друг, само за да се ударят в непреодолимата бяла стена. Докато общо взето почти всички на терена си задават въпроса *„Кога ще влезе гола за Байерн?“* едва ли не немислимото се случва. Минутата е 66-та, Шоу тъкмо изчиства поредната топка, пратена в наказателното поле на Вила. Кълбото се озовава в Морли на лявото крило. Той, показвайки техниката, която го направи несменяем титуляр, преминава през двама от немските защитници и сервира топката на Питър Уайт, който е единственият играч на „виланите“ в наказателното поле на противника. Нападателят не успява да направи чист контакт с топката, като се получава полу-удар, полу-рикошет в кората на десният му крак. На това отгоре теренът е кален, което допълнително намаля от силата на удара. За щастие, топката се търкулва едва-едва в ъгъла на вратата и резултатът е открит. В днешни дни голът е обезсмъртен на огромно платно на северната трибуна на „Вила Парк“ с думите на коментатора на мача.

Мюнхенци реагират като ужилени и атаките им се учествяват все повече, но защитата на Вила е стабилна. Най-силният момент на агония за англичаните идва в 88-

ата минута, когато топката се оказва във вратата им, само че голът е правилно отменен заради засада на Ули Хьонес. Астън Вила е новото име на шампиона на Европа!

Героите

Ето ги и героите на Астън Вила от европохода през 1982г.

Джими Римър - започва кариерата си в юношеската формация на Манчестър Юнайтед, като дори е на пейката при успеха на „червените дяволи“ през 1968г. Не успява да се наложи на север и преминава през Арсенал, Суонзи и Астън Вила, като престоят му при „виланите“ е най-продуктивният в кариерата му с 229 мача и съвпаднал с периода на най-големите успехи на клуба в топ дивизията на Англия и в Европа. Номер едно на вратата, именно до финала през 1982г.

Кени Суейн - титулярният ляв бек на клуба. Освен за Вила, играе още за Челси, Уикъмб, Нотингам, Портсмут и др. По-късно работи във ФА, като е и мениджър на младежките формации на Англия под 16 и 17 години. В кариерата си има 631 мача и 35 гола. Не е зле за ляв защитник!

Алън Евънс - един от стожерите в сърцето на защитата на Вила. Част от клуба цели 12 години, като за периода има 380 мача и 51 гола. След края на състезателната си кариера започва мениджърска, като за кратко е помощник именно в Астън Вила.

Кен Макноут - другият централен защитник от шампионския отбор. Роден и израстнал във футболно семейство, част от Вила между 1977 и 1983г., като изиграва

204 мача през периода.

Гари Уилямс - титулярният десен бек за Вила. Фен на клуба от дете и част от отбора между 1978 и 1987г., изигравайки 324 мача, без да се разпише.

Денис Мортимър - “капитан фантастик” за Вила, част от клуба цели десет години и изиграл малко над 400 мача. Борбен полузащитник, основен стълб за клуба в сезоните в елита. Записва и 36 гола към името си в периода си в клуба.

Дез Бремнър - изключително полезен играч, натрупал много мачове както за Хибърниънс, така и за Вила и кръвния враг Бирмингам впоследствие. Част от клуба в продължение на пет години, но изградил си репутацията на много надежден играч. Сред многото шотландци, носили екипа на Вила в периода.

Гордън Коуънс - започва кариерата си в Астън Вила, преминава още през Бари, Дарби Каунти, Уулвърхемптън. Всъщност има три периода във Вила, като първият от тях е и най-успешният за него. Между 1976 и 1985 натрупва 286 мача, между 1988 и 1991 още 177, а през 1993/94 само 11, което сумарно прави 414 мача с отбелязани 49 гола. Често е наричан майстор на пасовете заради изключителната му прецизност в този елемент от играта.

Тони Морли - крило със страхотна скорост и техника, асистирал за победния гол във финала в Ротердам. В сравнително кратката му кариера във Вила има 180 мача и 34 гола.

Гари Шоу - единственият „Бръми“ или роден в Бирмингам играч, състезаващ се в отбора. Започва кариерата си в академията на Вила, за периода 1978-1988 има 165 мача и 59 гола. Кариерата му би могла да се развие по друг начин,

но след една контузия през 1983г. така и не намира главата си форма за постоянно. През 1981г. печели наградата за Най-добър млад играч, както и наградата Браво, която се присъжда за най-добър играч под 23 годишна възраст в Европа.

Питър Уайт - голмайсторът от финала през 1982г. За Астън Вила има 182 мача и 79 гола, като е част от клуба между 1980 и 1985г. По-рано в кариерата си е част от Нотингам Форест на Клъф, с който печели промоция в Първа Дивизия, както и самата дивизия, година по-късно. В последствие менажира в Тайланд.

Найджъл Спинк - вратарят-герой за Вила във финала. Неговата роля за клуба започва именно от деветата минута на мача, въпреки, че е част от Вила от 1977г. Остава в клуба чак до 1996г. По-късно работи като треньор на вратарите последователно в Бирмингам, Уигън и Съндърланд.

Имената на играчите Дейвид Гедис, Пат Хърд, Колин Гибсън, Анди Блеър, Брендън Ормсби, Айвър Линтън и Тери Донован също заслужават да бъдат споменати, въпреки единичните им появи в мачове през сезона.

Треньорът

Не можем да говорим за успеха на никой футболен клуб без да разкажем за катализатора, който обединява играчите в отбор, а именно треньора. Човекът на кормилото на Астън Вила се нарича Антъни (Тони) Бартън и пътят му до Европейската Купа от 1982г. е доста интересен. Всъщност единственият му опит в мениджърската професия е веднага след приключване на състезателната му кариера - като помощник в Портсмут, като не след дълго преминава при своя отколешен познайник Рон Саундърс в Астън Вила, като изпълнява ролята на главен скаут за клуба. След скандалното напускане на Саундърс през февруари 1982г. и само 3 месеца начело, първоначално като временно изпълняващ длъжността, а по-късно и на постоянна позиция, Бартън успява да стабилизира отбора и да достигне до така бленувания трофей. За да постигне това, решаваща роля играе фактът, че именно той е отговорен за привличането на половината играчи, част от шампионския отбор. Този факт, както и обстоятелството, че се ползва с изключително добри отношения и авторитет сред играчите си, прави възможно неговото постижение. Във визитката му личи и Европейската Суперкупа, спечелена след победа над Барселона през същата 1982г. По времето на напускането на Саундърс, Вила са много близо до опасната зона в класирането на Първа Дивизия, а след назначаването на Бартън ги намираме на комфортното единадесето място в края на сезона. Следващия сезон Вила дори достигат до шестото място, но единасетото от сезон 83/84 предрешава съдбата му и той е

уволнен в края на кампанията.

Младежът с бляскаво бъдеще

Не случайно споменаваме отново този човек, този младеж, за когото датата на финала се оказва превратен в кариерата момент. Това е Найджъл Спинк, който до месец май 1982г. записва точно един мач за първия отбор на Астън Вила, на Боксинг дей (26.12.1981) от настоящия сезон. Спинк е на 23, незаменим вратар за резервите, но титулярният играч на тази позиция е Джими Римър, който е непоклатим. За зла ирония след само девет минути във финалния мач за Римър се оказва невъзможно да продължи след контузия и пред Спинк стои задачата да запълни мястото на именития си съотборник. И той се справя блестящо, запазвайки чиста мрежа във финала, отразявайки десетки удари на играчите на Байерн Мюнхен и допринасяйки за спечелването на Европейската Купа. Мачът в Ротердам всъщност се оказва и началото на края на кариерата в първия отбор за Римър и бележи възхода на Спинк, който в крайна сметка ще навърти 361 мача за отбора и ще се превърне в несменяем номер едно чак до 1996г.

Астън Вила - шампиони на Европа за 1982г.

Историята и пътят на Астън Вила са изпълнени с куриозни и абсурдни факти, като започнем от миризмата на риба в Исландия, преминем през заледени и заснежени терени, хлебарки в храната, дълги пътувания, и достигнем до

оставане на косъм в турнира след заплаха от дисквалификация. Но няма как да пропуснем още една случка, която всъщност се случва след големия финал, обратно в Бирмингам. Колин Гибсън и капитанът Гордън Коуънс решават да се почерпят за победата в местен пъб, наречен „Лисицата“ като взимат със себе си ...самия трофей. Купонът върви прекрасно, след няколко рунда от напитки нашите герои решават да премерят сили в игра на дартс, след края на която се оказва, че титлата е изчезнала. Започва мащабно търсене, но трофеят все още липсва след края на вечерта. *„По-късно през деня започнах да се замислям какви ще са последствията за мен и Гордън и въобще не бях оптимист за бъдещето.“* - споделя Гибсън по-късно.

За щастие, още на следващия ден в офиса на клуба се получава обаждане от полицията, което гласи, че купата е при тях. Докато чакат представители от клуба да приберат ценното отличие, полицаите организират фотосесия с трофея. Всички участници в скандала се опитват да прикрият всячески инцидента и чак след три десетилетия при ремонт на полицейската сграда документите по случая биват открити и историята лъсва пред широката публика. Някой си Ейдриън Рийд решава, че е добра идея да вземе трофея с цел да се похвали пред приятелите си с придобивката. В интерес на истината Рийд е голям футболен запаленко и няма лоши помисли. На сутринта, след като въздействието на алкохола отминава, той променя решението си и предава купата в полицията.

Глава 5

ИТАЛИЯ – СВЕТОВНИ ШАМПИОНИ ЗА 1982

„Италия“ и „аутсайдер“ – две думи, които звучат странно, сложени в едно изречение. Мнозина биха си задали въпроса как точно „скуадра адзура“ не би била фаворит за спечелването на всяко едно първенство, в което се състезава? Тъкмо на това ще се постареем да отговорим в тази глава.

От последната световна титла на Италия са изминали точно 44 години. Доста дълъг период, в който „адзурите“ не успяват да се домогнат до върха. Най-близо са през 1970г., но пък тогава са пометени във финалния мач от великолепния отбор на Бразилия с 1:4, а най-големият им успех е през 1968г., когато печелят европейската купа в два мача срещу коравите югославяни. На Мондиала в Аржентина през 1978г. „скуадрата“ остава на четвърта позиция, което се приема със смесени чувства от тифозите на Апенините. През четирите години между двете световни първенства много неща се променят, но някои остават същите. Ветеранът на вратата Дино Дзоф е решил, че докато не спечели световната купа няма да окачи ръкавиците на пирона. Навършил 40-годишна възраст, той отново носи капитанската лента на Мондиала през 1982г. Треньорът Енцо Беардзот запазва поста си, което му дава възможност да тренира до перфектност своето 4-3-3 – стил, позабравен в Калчото след появата на катеначото през 60-те години. „Старите кучета“ Гаетано Ширея, Клаудио

Джентиле, Фулвио Коловати, Марко Тардели, Алесандро Алтобели и Франко Каузио са на линия. В състава се влива и доста свежа кръв в лицето на младите Франко Барези, Пиетро Виерховод, Джузепе Бергоми и Даниеле Масаро. Защо тогава Италия не е сред фаворитите?

Предистория

Две години преди заветното първенство на планетата, през месец март 1980г., на „Ботуша“ гръмва един от най-големите скандали в историята на футбола. Медиите го кръщават „Тотонеро“ и той се състои в това, че редица футболисти от двете най-високи нива в йерархията на италианския футбол са приемали пари, за да уреждат мачовете на отборите си. Счита се, че двамата организатори на тази позорна страница в историята на играта са римските бизнесмени Масимо Кручано, търговец на зарзавати, и Алваро Тринча, собственик на ресторант. Над 30 професионални футболисти са заподозрени за участие в уреждането на мачове. Интересното в случая е, че голяма част от двубоите изобщо не завършват при резултатите, предвидени от Кручано и Тринча. Двата задлъжняват със сериозни суми на букмейкърите, които, в опити да си получат парите, решават да сплашат въпросните бизнесмени. Семействата им започват да получават заплахи, а когато един от бусовете, използвани от Кручано за доставка на зарзавати бива подпален, те не издържат и се свързват с полицията, разкривайки цялата порочна схема.

Властите предприемат акция, по време на която са арестувани 11 играчи и длъжностни лица по време на почивката на мачовете от поредния кръг в Серия „А“. Полицията използва тази тактика, за да нямам възможност заподозряните да избягат или да се укрият. Цялата съблекалня на Милан е блокирана, за да бъдат арестувани няколко играча и клубния президент, а контузеният капитан на Палермо Guido Margherini е закопчан на трибуните, от където наблюдава срещата на своите съотборници.

В крайна сметка са повдигнати обвинения на цели 33-ма души, включително Кручиано и Тринча. Президентът на Милан Феличе Коломбо е наказан да не се занимава с футбол до живот, а вратарят на „росонерите“ Енрико Албертози, дългогодишен национал и финалист от световното първенство през 1970г., отнася четиригодишна забрана да се състезава. Общо 5 играчи на Лацио получават различни наказания, вариращи между 4 месеца и 5 години без футбол. Сред санкционираните е и президентът на Болоня Томазо Фабрети, отстранен от поста си за 1 година. Наред с това отборите на Милан и Лацио биват извадени от елита и пратени в Серия „Б“. Авелино, Болоня, Перуджа, Палермо и Таранто пък са наказани с отнемане на точки за новия сезон 1980/81.

Въпреки периферната си роля в скандала, нападателят Паоло Роси е със спрени състезателни права за 3 години. Играещият по това време за Перуджа щурмовак и до ден днешен твърди, че е невинен и че е жертва на страхотна несправедливост. Той пропусна европейското първенство през 1980г., но пък впоследствие наказанието му е

намалено на 2 години, което все пак му позволява да мисли за участие на Мондиал '82. Роси дори записва 3 участия в края на сезон 1981/82 за новия си отбор, чийто юноша е той – Ювентус. Това явно е достатъчно за Енцо Беардзот да реши да разчита на него в похода на „скупадра адзура“ към световната купа. И, противно на очакванията, Паоло не го разочарова.

Треньорът и неговите методи

Самият Енцо Беардзот е един от най-важните хора в историята на италианския футбол. Роден през далечната 1927г., той има посредствена кариера на играч, въпреки че се състезава в отбори като Интер и Торино. Само че за негово съжаление, носи синьо-черния екип на миланския гранд преди в него да пристигне Еленио Ерера и да превърне „нерадзурите“ в двукратен европейски клубен шампион. При „биковете“ пък играе след края на „Гранде“ Торино, когато виненочервените все още се опитват да се съвземат след ужасяващата самолетна катастрофа през 1949г., в която умира целият им отбор. За националния отбор играе едва веднъж във вече несъществуващия турнир Централна европейска международна купа, загубен от Унгария, а тъкмо Енцо е човекът, който пази персонално великия Ференц Пушкаш. Още по това време си изгражда репутацията на човек, който изобщо не се интересува от общественото мнение. Централен защитник, а след това и дефанзивен халф, Беардзот е син на банков служител, но избира обичта към футбола пред това да тръгне по стъпките на баща си.

И ако активната му кариера не е кой знае колко впечатляваща, то треньорската му такава му носи купища признания. Той е асистент на Нерео Роко и след това на Джован Батиста Фабри в Торино, а единственият клубен отбор, на който е бил треньор, е третодивизионният Прато. Става помощник на националния наставник Фулвио Бернардини, а през 1975г. го наследява на поста.

Там Енцо Беардзот става известен с невероятното си тактическо познание, педантичността и гъвкавостта си. Той прекарва изключително дълго време в подробно изучаване на съперника, за да може да създаде план за предстоящия мач и да подготви играчите си за него. Умее да променя умело формацията на тима и стила на игра в зависимост от опонента. Способен е да измисли най-подходящата система, която да пасне перфектно на наличните футболисти. Въпреки това не затормозява подопечените си с тактически указания и заучени положения, тъй като смята, че всеки трябва да има свободата да покаже най-доброто, на което е способен в индивидуален план. По време на световното първенство в Аржентина през 1978г., Италия практикува много атрактивен и атакуващ футбол с усилено притежание на топката и много подавания. „Скуадрата“ става нарицателно за креативност, разнообразие в атака и техника, тъй като по това време уменията на играчите са такива.

Тъкмо Беардзот е човекът, който зачерква с дебелия маркер катеначото, практикувано до този момент както на „Ботуша“, така и в националния отбор. Вместо добре познатото 5-4-1, разработено от легендарния Еленио Ерера, той залага на 4-3-3, което взривява медиите в

Италия. Критиците му са много, а някои медии дори го наричат „глупав“, задето разбърква това, което, според тях, е работило така добре с години. Само че Енцо демонстрира присъщия за него непукизъм и не дава на никой да се меси в работата му. Той все пак използва елементи от катеначото, най-вече системата за игра в защита *zona mista*, изразяваща се в смесица между персонално и зонално пазене на противниковите играчи. Разчита на двама или трима сериозни централни защитници, зад които играе либеро. В полузащита ползва трима играчи – един, който играе пред защитата, втори, изпълняващ ролята на т.нар. *box-to-box* халф, а третият е плеймейкър. В атакуващ план от дясно има крило, наричано с термина *tornante*, а раздвижен втори нападател подпомага отляво централния щурмовак. На първенството през 1982г., ролите най-често се изпълняват от:

Вратар – Дино Дзоф

Защитници – Гаетано Ширея (либеро, но тъй като Беардзот е страхотен фен на Франц Бекенбауер, той често се придвижва напред и разиграва в средата на терена), Клаудио Джентиле и Фулвио Коловати (централни бранители), Антонио Кабрини (ляв защитник, често пробиващ през зоната и подпомагащ атаката).

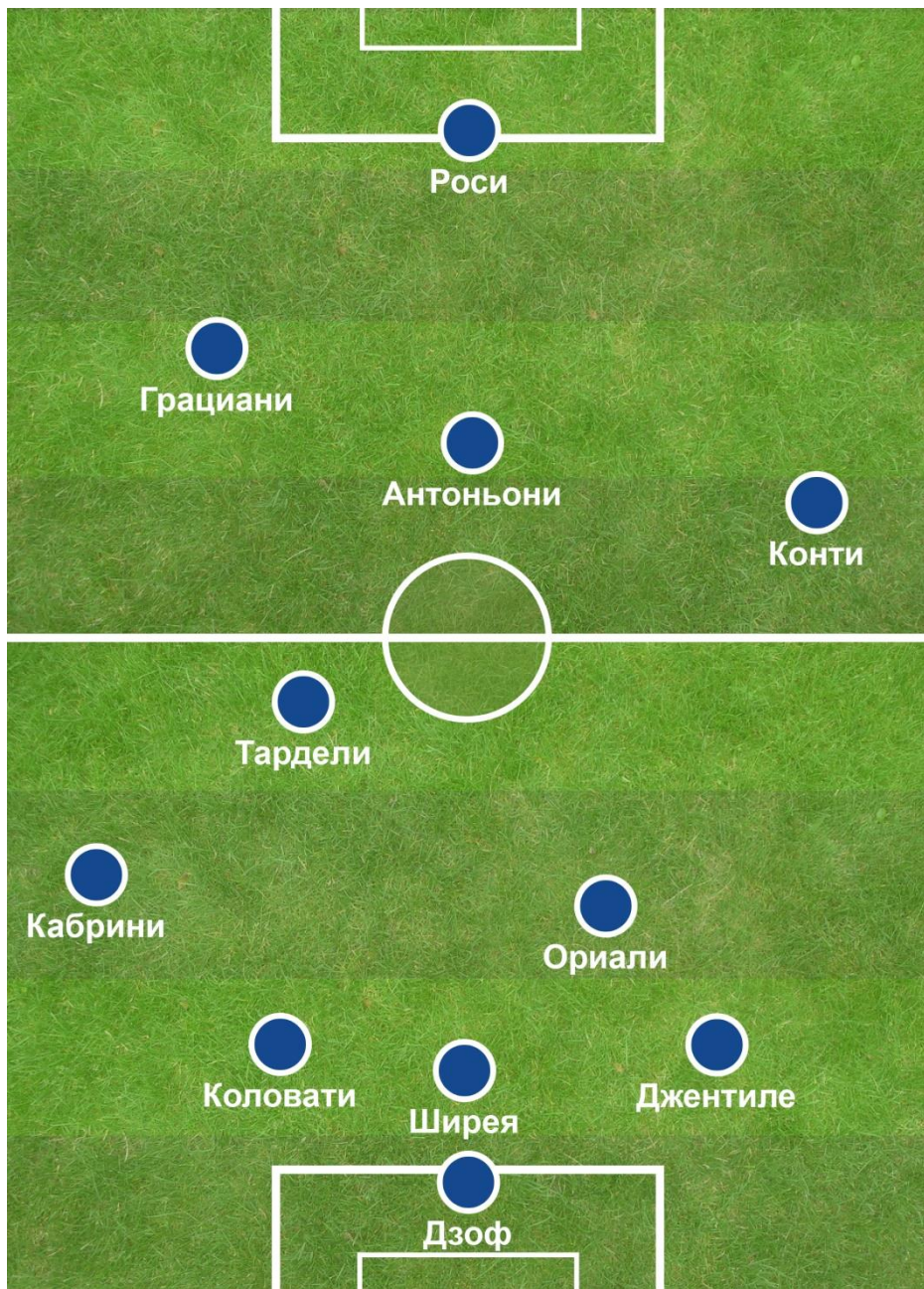
Полузащитници – Габриеле Ориали (дефанзивният халф, подсигуряващ защитата), Марко Тардели (халф, играещ в пространството между двете наказателни полета), Джанкарло Антоньони (плеймейкър).

Нападатели – Бруно Конти (изпълняващ гореспоменатата роля на *tornante* или дясно крило), Франческо Грациани (втори нападател, доста по-раздвижен, най-често атакуващ

от ляво), Паоло Роси (човекът, който да завършва атаките, таранът).

Наред с всичко друго, Беардзот е и страхотен мотиватор. Той поддържа близка връзка с всеки един от играчите, създавайки много задружна обстановка в отбора, а между всичко това и насажда манталитета на победители. *„Грешната тактика в мача или грешно подбран играч може да донесе сериозна вина на треньора. Но лошите човешки взаимоотношения са много по-сериозна, почти непростима грешка. Ако групата не е единна като семейство, тогава е почти невъзможно да направи прилично шоу.“* – казва той.

Първенството

Мондиалът през 1982г. се провежда в Испания. По това време иберийската страна прави преход към демокрацията след смъртта на Франко – така популярният диктатор, властвал над три десетилетия. Жоао Хавеланж, тогавашният президент на ФИФА, обявен за „най-пътуващият човек в света“ решава да изпробва нов модел. За пръв път световното първенство ще е с 24 участника, вместо както до тогава с 16. Държавите от така наричания до тогава „трети свят“ започват по-масирано да получават място сред най-добрите в света. Първоначално идеята на Хавеланж е осъдена и окачествена като погрешна, тъй като всеобщото мнение е, че големите сили ще играят безсмислени мачове срещу слаби противници. Впоследствие се вижда, че това не е така, а и формат с 24 отбора е доста по-доходоносен, както за ФИФА, така и за страната-домакин.

Очакванията са старият спор между Европа и Южна Америка да бъде подновен с пълна сила. До този момент отборите от Стария континент изостават с един трофей от своите съперници (6 срещу 5 в полза на южноамериканците). Най-големите фаворити в турнира са трикратните световни шампиони от Бразилия, разполагащи с феноменалните Сократес, Зико, Жуниор, Едер, Оскар, Леандро, Фалкао, Серезо. През 1981г. „кариоките“ правят европейско турне, в което разбиват топ-отборите от Стария континент подред – Англия, Франция, ФРГ... Треньорът Теле Сантана е изградил отбор, чиято игра гали окото, робува на красотата, играе заради самата игра.

Застаряващият актуален световен първенец Аржентина изпитва трудности. Въпреки появата на Диего Марадона, когото „гаучосите“ вече сравняват с Пеле, аржентинците не са сред фаворитите в надпреварата. Други от отборите, от които се очаква предно класиране, са ФРГ и домакините Испания.

Безспорно най-големите отсъстващи от Мондиала са двукратните световни шампиони от Уругвай. Те се провалят в квалификационен мач срещу Перу и пропускат да играят по испанските терени за сметка на опитните „инки“. Друг липсващ е отборът на Холандия. „Лалетата“ са финалисти в предните две издания на надпреварата, но се провалят в последния мач от квалификациите срещу Франция и гледат първенството по телевизията. Първо и единствено участие прави отборът на Ел Салвадор, класирал се след тежък бараж срещу Хондурас – двубой, считан за повод за избухването на т.нар. „Футболна война“ между двете нации.

Италианците се класират, прескачайки квалификационната си група, в която остават на второ място след лидера Югославия. Жребият отрежда те да мерят сили със съставите на Камерун, Перу и Полша – на пръв поглед нищо кой знае колко трудно. Форматът на турнира предвижда първите два отбора от всяка група да се класират напред в следваща групова фаза, където участниците ще бъдат разпределени в нови 4 групи, всяка с по 3 отбора. Съперниците ще играят всеки срещу всеки по веднъж, а победителите директно отиват на полуфинал.

Освен всичко това, Мондиалът в Испания е и вторият, в който се използва хитовата топка на Адидас „Танго“. След

като през 1978г. в Аржентина спортният концерн представя революционната и така култова топка, сега е разработена нова нейна версия – „Танго Испаня“. Тя обаче не е одобрена от Марадона и голяма част от звездите на първенството заради многото си шарки.

По онова време все още я няма традицията домакинът да играе в откриващия мач и за това, алогично за съвременния футболен запалняк, първата среща за турнира е между световния шампион Аржентина и състава на Белгия. Трибуните на стадион „Камп Ноу“ се пръскат по шевовете, но успяват да поберат едва една десета от желаещите да присъстват на пищната церемония по откриването. Веднага след нея „гаучосите“ правят катастрофален старт, губейки от белгийците с 0:1. Само няколко месеца преди Мондиала, те търпят поражения във войната за Фолкландските острови, където дори братът на халфа на южноамериканците Ардилес (единственият полеви играч, носещ номер 1 на гърба си) губи живота си.

Италианците тръгват тежко. Те не успяват да спечелят нито един от трите си мача, като се има предвид, че опонентите им не са чак толкова тежки. На старта „Скуадрата“ прави нулево равенство с Полша, а след това постига два поредни резултата 1:1 срещу застарелите перуанци и дебютантите от Камерун. Трудни дни и за играчите, и за запалняковците, но най-вече за треньора Енцо Беардзот. Както обикновено, играта на италианците в защита е на ниво. Опитният Джентиле, известен с прякора си „Железния“, формира сериозно трио в защита с Коловати и Кабрини, дирижирано от либерото Гаетано Ширея. Те не допускат и пиле да прехвъркне пред ветерана

и капитан Дино Дзоф. Останалите се стараят доста, но в предни позиции играта не се получава. Пропусналият почти 2 години от кариерата си Паоло Роси очевидно не е във форма. Треньорът Беардзот казва за него: *„С ръка на сърцето признавам, че ако имах по-добра алтернатива, нямаше да го извикам. Беше огромен риск да заложа на него и да се надявам да влезе в ритъм за такъв изискващ и тежък турнир и да разчитам, че той ще иска да се реваншира за старите грешки. Но аз имах нужда от голмайстор, някой, който да краде топки в тяхното поле по начина, по който да пасва на стила, който исках да виждам. Ако не го бях взел, нямаше с кого да го заместя, който да създава толкова много проблеми в наказателното им поле.“*

Плеймейкърът Антоньони също започва сравнително плахо. Той е доста подценяван на Апенините, а фактът, че изкарва началото на сезон 1981/82 в двудневна кома след сблъсък с противников вратар, също не е в негова полза. През цялата кампания в Калчото играе предпазливо, сякаш прекалено уплашен да влиза в единоборства, но неговата интелигентност и дългите му вертикални пасове, както и разбирането му за играта са витални за схемата на Беардзот.

Попаденията за Италия в тази първа групова фаза стават дело на Конти и Грациани. Роси е толкова отчайващ, че дори във втората среща с Перу е изваден на почивката и заменен от ветерана Франко Каузио. След края на мача, Паоло казва: *„Нямаше абсолютно никакъв ритъм между мислите и краката ми.“* Логично, италианската преса смазва отбора от критики заради слабата и неефективна

игра. Един от журналистите дори си позволява да обиди Роси и Кабрини, заявявайки, че двамата „живят като съпруг и съпруга“. След това представители на италианските медии не са допускани да отразяват мачовете, но пък президентът на Калчото Антонио Матарезе изнема техните функции. Той заявява след края на мача срещу Перу: *„Този тим е истински позор. Искан да вляза в съблекалнята и да набия на всеки по един шут в задника!“*. Разбира се, по-късно Матарезе пее друга песен, но ще стигнем и до там.

Сериозно обвинен е треньорът Беардзот. Тактиката му, известна пред света като *il gioco all'Italiana* (в буквален превод – „италианската игра“) е изключително предвидима и лесно разгадаема. В края на 70-те и началото на 80-те години всички отбори в Калчото я практикуват, което води до доста скучни мачове в Серия А, тъй като всеки отлично знае какво ще направи другия. Въпреки това тази схема се използва още няколко години след края на Мондиала, за да дойде времето на Ариго Саки, който на свой ред да революционизира италианската игра.

Все пак Италия завършва на второ място в група 1 с 3 точки след лидера Полша, който е с 4. „Адзурите“ имат еднакъв точков актив с третия Камерун, но заради повечето отбелязани голове се класират напред. В останалите групи също има изненади и куриози. В група 2 дебютантът Алжир хвърля бомбата и успява да победи един от фаворитите ФРГ с 2:1, само за да бъде изпратен вън заради един от най-срамните мачове в историята на световните футболни финали. Става въпрос за последната среща от групата между Австрия и ФРГ, където на „Бундестима“ му трябва победа с 1:0, за да могат и двата тима да се класират. Това

е ясно, защото мачът се играе след края на този между Алжир и Чили. Двубоят приключва при точно такъв резултат, като след ранния гол на Хорст Хрубеш, 22-мата на терена разиграват в продължение на 80 минути, а алжирците подават жалба до ръководството на ФИФА, отхвърлена от вицепрезидента, който, иронично, е германец по националност. Заради този случай вече мачовете от последния кръг на груповата фаза се играят едновременно.

В група 4 пък пада най-куриозният гол на първенството. В мача между Франция и Кувейт, халфът на „петлите“ Ален Жирес е оставен да оформи крайното 4:1, без нито един играч на азиатската страна да се опита да го спре. Оказва се, че кувейтците спират да играят, защото чуват съдийски сигнал и решават, че играта е прекъсната. За тяхно нещастие сигналът не идва от свирката на главния рефер, а някъде от трибуните и попадението е признато. В последния мач в група 5 пък, Северна Ирландия сензационно побеждава домакина Испания с 1:0, което коства класирането напред на един от коравите тимове – този на Югославия.

Групата на смъртта

При тегленето на жребия за всеки един турнир, винаги има една група, в която се събират няколко от по-големите отбори и коментаторите клиширано я кръщават „Групата на смъртта“. Оригинално този термин произлиза тъкмо от Мондиала през 1982г. и, като по чудо, нашите герои от Апенините също са замесени в нея. Жребият не е никак

благосклонен към тях и те биват изпратени в група С, където компания им правят действащият световен шампион Аржентина и големият фаворит Бразилия. Само тимът, завършил на първо място, продължава напред и се класира за полуфиналите. За правещите слаб старт на турнира италианци, тази група значи буквално смърт. Сравнена с нея, всяка една друга група, в която човек хипотетично може да попадне, може да се нарече „Групата на лекия дискомфорт.“

Програмата отрежда първия мач да е между Италия и Аржентина. Без да преувеличаваме, „гаучосите“ са абсолютен фаворит в срещата. Те са действащ световен шампион, а освен това към онзи брилянтен състав от 1978г. те са добавили и гения Диего Марадона, разписал се вече на два пъти в турнира. Въпреки загубата си на старта, Аржентина изглежда изключително непреодолима, поне не и от съсипвания от критики състав на Енцо Беардзот, отбелязал само 2 гола преди това, нито един дело на централния нападател. И все пак лагерът на „албиселесте“ има своите психологически проблеми. Оставяйки настрана деморализацията заради загубата във войната за Фолкландските острови, отборът очевидно е разделен на лагери. Младият нападател Хорхе Валдано натъртва на това като на основна причина за неуспешния опит на Аржентина да защити трофея си. В единия лагер са ветераните, завоювали световната купа през 1978г., а в другия – младежите, в това число и Марадона и самият Валдано.

Друг аспект, който треньорът на Аржентина Луис Сезар Меноти вероятно е подценил, е решителността на

италианците да опазят „Божията ръка“. Може би се досещате на кого се пада тази чест? Клаудио Джентиле, „Железният“, чиято фамилия в превод от италиански означава „любезен“, но това просто не може да бъде по-далеч от истината. Бранителят разказва как е бил избран да спре аржентинския магьосник от треньора Беардзот: *„Треньорът не беше сигурен кого да ангажира с опазването на Марадона. Аз трябваше да се грижа за някой нападател, не за халф. Една вечер гледах телевизия в стаята си и Беардзот дойде и ме попита – „Какво ще кажеш да пазиш Марадона?“ Доста самонадеяно му отговорих, че това не би било проблем. Чувайки тези думи, той се обърна и излезе от стаята, без да ми даде шанс да му кажа – „Не, тренер, само се шегувах.“ Нямаше връщане назад, така че взех няколко касети със записи и в рамките на 2 дни ги гледах нон-стоп. Искях да се запозная с потенциала на Марадона и да измисля как да го огранича. Не можех да го спра, но можех да го огранича.“*

Треньорът на Аржентина Меноти решава да даде допълнителна свобода на Марадона и го изпраща в по-предни позиции, без да си дава сметка, че буквално го хвърля в устата на лъва. Мачът остава в историята на футболния фолклор. Джентиле влиза в добре познатия си образ – на мрачна заплаха, тъмен и ужасяващ. Неговият средиземноморски произход (роден е в Триполи, Либия), съчетан с гъстата му черна коса и още по-гъст мустак, му дава вид на маниакален злодей от стар турски сериал. Само през първата част той извършва 11 нарушения срещу Марадона, а до края на мача те набъбват на 23, или горе-

долу по веднъж на всеки 4 минути. И тук не става въпрос само за препъвания. Не, репертоарът на Джентиле е доста по-богат. Освен препъванията, той рита, дърпа за тениската, настъпва, удря с лакет своя съперник и дори му забива предмишница в гърлото. След всяко нарушение обаче, той спортсменски отива и подава ръка на търкалящия се от болка Диего. Може би това е единственото, което кара рефера да му покаже само жълт картон и Джентиле да завърши мача. В крайна сметка обаче, бранителят на „Скуадрата“ постига целта си – Марадона е обезвреден.

След края на срещата, Клаудио е помолен да коментира неуморното си преследване на младия аржентинец по целия терен. Свъсил вежди, той невъзмутимо заявява: *„Футболът не е за балерини.“* Самият Марадона пък описва този мач в автобиографията си: *„Всеки път, когато исках да получа топката, той ми целеше глезените. Не можех изобщо да мръдна, камо ли да се завъртя, а той така и не бе изгонен. Винаги за това не е на Джентиле, това му е работата. Трябваше реферът да се намеси.“*

В същото време, докато двамата ходят в комплект по целия терен, съотборниците на Джентиле имат свободата да правят каквото си искат. Те се справят безпроблемно с хора като Кемпес, Олгин, Галван, Тарантини и Пасарела – брилянтни на домакинския Мондиал през 1978г., но сега бледи сянки на себе си. Марио Кемпес, голмайстор и най-добър играч на световното първенство в Аржентина, не вкарва нито един гол в Испания. Играчите на Ювентус Марко Тардели и Антонио Кабрини бележат два гола във вратата на „албиселесте“. Първо Тардели се оказва на

върха на атака, подхваната от неуморния Бруно Конти и с кинжален удар по земя праща топката в далечния ъгъл на вратаря Фильол. Минутата е 57-ма. Скоро след това 40-годишният Дзоф трябва да прави страхотно спасяване, а при последвалата италианска атака резултатът става 2:0. Роси е изведен на чиста позиция, но е отказан от аржентинския страж. При добавката левият защитник Кабрини е безпощаден и удвоява преднината на своите. 7 минути преди края Даниел Пасарела връща един гол с марково изпълнение на пряк свободен удар. Голът е зачетен, въпреки протестите на Дзоф, че не бил подготвен за удара. До края повече попадения не падат и Италия печели с 2:1.

„Гаучосите“ нямат време за почивка. Три дни по-късно те играят срещу магическата Бразилия и губят с 1:3. Тук програмата облагодетелства италианците, тъй като те почиват цели 6 дни между двата си мача с латиноамериканските колоси. Само че срещу „кариоките“, основни фаворити за спечелване на купата, колкото и да почиваш, пак може да загубиш лесно. Гореспоменатият Ардилес коментира бразилския отбор така: *„Бразилия посочи бъдещето. Такъв футбол, такъв отбор и такъв треньор няма да се появят скоро.“* Дори неутралните зрители симпатизират на „селесао“ заради страхотния футбол, който практикуват. Треньорът Теле Сантана връща така популярния стил „Жога бонито“, в буквален превод „красива игра“, след като предходният наставник на бразилците Клаудио Коутиньо опитва да опитоми страстта и красотата, налагайки сложни тактики и схеми по европейски модел. И все пак тактиката 2-7-1 изглежда

доста самоуверена. На бразилците им стига и равенство, за да се класират напред, но това просто не е в природата им. Те, напомпани със самочувствие, излизат за победа, а един от двамата защитници Оскар заявява преди мача: „Ще бием с 1:0 и аз ще вкарам гола.“ Само че това е доста утопично, тъй като „селесао“ има едва една чиста мрежа от началото на турнира, и тя идва в мача срещу играчите на Нова Зеландия, които излизат на игрището с основната идея да се докопат до тениските на бразилците, а не да играят футбол.

Двубоят е повторение на финала през 1970г., когато Бразилия печели с 4:1, а специалистите смятат тогавашния отбор на „кариоките“ за най-силния на всички времена в историята на футбола. Сега всички отсъждат, че тимът на Сантана е още по-класен, за това се очаква победа за южноамериканците. Само че това, което се случва, остава в бразилската история като „трагедията от Сария“, а останалата част от света става свидетел на един от най-великите мачове, изиграни на световни футболни финали.

Италия отново излиза в добре познатата формация и титулярен състав, надявайки се на чудо срещу хората на Теле Сантана. Ултра-офанзивната схема на „кариоките“ включва двама играчи на позицията regista, по-позната в Бразилия като *meia-armador* – Тониньо Серецо и Фалкао. Това са плеймейкъри, които са изтеглени в по-задни позиции. За да си представите точно функциите на двамата, може просто да си спомнете онова, което правеше Андреа Пирло в съставите на Милан и Ювентус. Пред Серецо и Фалкао пък са двамата така наречени *trequartista*, атакуващите полузащитници, подвизаващи се

между *regista* и централните нападатели. В тима на Бразилия това са легендите Зико и Сократес. Още малко по-напред се изявява Едер, а централен нападател е таранът Сержиньо, който е описван като „тъп инструмент в отбор на скалпели“. Разбира се, те са обилно подпомагани от двамата халф-бекове в „селесао“, придавайки свиреп атакуващ вид на „кариоките“.

Отново с тежката задача да опази най-опасния играч на противниците Зико е натоварен Джентиле. „Железният“ разказва, че Беардзот не му е разкрил кого ще пази, за да не го тревожи излишно в дните между мачовете. *„Мислех, че ще пазя Едер и изучавах играта му. Когато ми беше поверен Зико, трябваше да импровизирам, но пък бях запомнил начина му на игра и се получи.“* За разлика от Марадона, бразилецът е далеч по-опитен и хитър противник. Той опитва да изтегли Джентиле напред и да отвори пространства за своите съотборници. Само че „Железният“ не е по-малко опитен и не се връзва на номерата на бразилската „десетка“. В един-единствен случай за целия мач Зико успява да избяга от Джентиле и бразилците бележат гол. През останалото време той е обезличен, а италианецът дори успява да скъса тениската му. Зико постоянно ръкомаха към съдията, но реферът, по всяка вероятност изплашен от външния вид на Джентиле, му показва отново само жълт картон.

Тук обаче се случва това, на което Беардзот се надява. На голямата сцена се появява Паоло Роси. Нападателят с 0 попадения в 4 мача до момента намира главите си обувки точно срещу най-коравия си опонент. Той си спомня, как на почивката на мача срещу Перу треньорът го вади и му

казва: „Стига ти толкова, пригответи се за следващия мач.“, което тотално го обезверява. И все пак преди началото на мача с Бразилия, Роси е посетен от приятел, който му прави изненадващ подарък. „Мой приятел от Виченца ми подари тази огърлица от корали преди мача. Каза ми – „Сложи я, ще ти донесе късмет и ще вкараш 3 гола.“ Така че я сложих и наистина вкарах 3 гола. Беше невероятно!“

Още в 5-ата минута италианците наказват своя опонент. Десният халф Конти задържа топката в центъра, печели терен и разтегля наляво към включилия се Кабрини. Той пък с ювелирно центриране с левия крак качва топката на главата на Паоло Роси. Високият 178 сантиметра нападател бележи първия си гол в турнира за изненада на всички на стадиона. „Скуадра адзура“ обаче не успява да се радва дълго на попадението. В 12-ата минута бразилците показват част от своята магия. Сократес подхваща атака и намира Зико – стандартна комбинация за „селесао“ по това време. Нисичкият халф е с двама души на гърба, но с магично отиграване успява да счупи кръста на Джентиле и да избяга от железния му хват. Следва мигновен пас към спринтирация като влак-стрела към наказателното поле Сократес. „Докторът“ е изпуснат от Коловати и с мощен удар в близкия ъгъл преодолява Дзоф – 1:1. Нещата сякаш си идват на мястото, но пък на свой ред бразилците нямат време да празнуват. Сякаш това попадение ги кара да загубят концентрация и да си помислят, че щом са вкарали толкова бързо изравнителен гол, със сигурност ще спечелят. При изнасянето на топката, Тониньо Сересо бърка един пас пред собствения си пеналт. Там от нищото

изниква същият този Паоло Роси, който пресича топката, надбягва бразилската защита и с мощен шут от границата на наказателното поле матира вратаря Валдир за втори път. Серецо е толкова разстроен от грешката си, че започва да рони сълзи, но един от бранителите на „кариоките“ Жуниор го поглежда и му казва: *„Ако не спреш да реवेश ще ти забия един в лицето!“*

Това сякаш действа мотивиращо на халфа на Бразилия и през втората част той излиза преобразен. Серецо бяга като обезумял, крайно мотивиран да се реабилитира за глупавата си грешка. Италианците понасят тежък натиск, а удари на Сократес и Жуниор не попадат в целта. Публиката сякаш забравя, че Зико е на терена. Той е толкова зорко пазен от Джентиле, сякаш двамата са на любовна среща, само че в нея няма нищо романтично. Все пак „Малкият петел“ изиграва своята роля в 68-ата минута. Нов пробив на Жуниор отляво заварва италианската защита неподготвена. Топката стига до Фалкао, който изглежда, сякаш ще подава. Серецо и Зико нахлуват в наказателното поле, увеличайки своите преки пазачи, което отваря коридор към вратата на Дзоф. Без да му мисли повече, Фалкао наглася топката на левия си крак, стреля точно в ъгъла и изравнява резултата – 2:2. Отговорът на италианците отново не закъснява. В 74-ата минута те стигат до корнер след грешка в защитата на Бразилия. Всички играчи на „кариоките“ се прибират в собствения си пеналт, паркирайки автобуса пред Валдир, но след центрирането се оказва, че те само си пречат. В един момент изглежда, че бразилците ще се справят със ситуацията, само че топката стига до Марко Тардели, който от пеналта нанася удар от въздуха. Топката минава през

купа от играчи и лети към ръцете на Валдир, но някъде там отново изниква същият този Паоло Роси. Нападателят просто отклонява кълбото в другия ъгъл и оформя своя хет-трик, въпреки протестите на бразилците за засада. По това време в Бразилия, разочарован от резултата, 20-годишен запаляно се самозастрелва в гнева си и умира.

При този резултат възпитаниците на Теле Сантана трябва да атакуват, което отваря сериозни пространства в тяхната защита. Гол на Антоньони е отменен заради засада, а пред вратата на Дзоф ври и кипи. Въпреки това, 40-годишният страж на „Скуадрата“ се справя феноменално и вади на пръв поглед невъзможни за спасяване изстрели. Целият отбор на Бразилия се изрежда в опитите си да изравни. Точно 4 са ключовите намеси на Дзоф, а единият от ударите е отправен от Едер, който се слави като играча с най-силен удар в света (175 км/ч). В крайна сметка до края нови голове не падат и Италия сензационно е на полуфинал срещу Полша.

Отборът на Бразилия от 1982г. е сочен като най-силният тим в историята, който не достига до финал. Треньорът Сантана е замерван с развалени зарзавати при прибирането на „кариоките“ на летището в Рио, а няколко седмици по-късно в южноамериканската страна върлува грип, който тръшва огромна част от населението. Медиите го кръщават „вирусът Роси“.

В полуфинала обаче за италианците има един голям отсъстващ. Това е бранителят Клаудио Джентиле, който заради натрупани картони търпи наказание. За негов късмет, същото важи и за голямата звезда на поляците Збигниев Бониек, въпреки че стиловете на игра на двамата

са от различни планети. И все пак медиите на Апенините се шегуват, че Джентиле ще отиде и ще седне на полската пейка до Бониек, само за да е сигурен, че той няма да играе. „Железният“ е заменен от младия Джузепе Бергоми, който се справя фантастично и тотално обезличава Влодземиерж Смоларек, баща на популярния нападател на „дружина полска“ от преди десетина години Еузебиуш Смоларек. Италианците побеждават с 2:0, а автор на двете попадения е отпушилият се Паоло Роси. С по 1 гол във всяко полувреме, той спира мощния тогава тим на Полша и праща „Скуадра адзура“ в големия финал на „Бернабеу“ срещу ФРГ. Немците печелят в полуфиналите срещу Франция в един също много епичен мач, завършил 3:3 след 120 минути игра, а след това при изпълнението на дузпи „маншафта“ показва железните си нерви.

Финалът

Най-големият двубой в света се изиграва на 11 юли в испанската столица Мадрид. Треньорът Енцо Беардзот има проблем. В полуфинала срещу поляците контузия получава Антоньони, което го вади от мача с немците. Известният с прякора си „Vecio“ (Старецът) наставник решава да промени тактиката. Той връща онова мразено от цяла футболна Европа 5-4-1, като вместо да намери заместник на травмирания си играч в халфовата линия, той пуска отново отлично преставилия се срещу поляците Бергоми. Така във финала защитата на италианците изглежда по следния начин: Либерио – Ширея, а пред него са Бергоми, Джентиле, Коловати и Кабрини. Пред тях е Ориали, а

негови партньори в центъра са Тардели и Конти. Грациани е изнесен малко по-напред и подпомага безспорно най-впечатляващия играч за последната седмица Паоло Роси.

Германците излизат с типичното за тях 4-3-3, като голямата им звезда и капитан на тима е Карл-Хайнц Румениге. Срещу него обаче са взети сериозни мерки – поверен е на младия Бергоми, просто защото останалите бранители на Италия не са толкова бързи, за да гонят известния с изключителната си скорост „Кале“, а на всичкото отгоре той играе и с травма. Джентиле пък получава задачата да пази Литбарски, което си е фасулска работа в сравнение с озаптяването на Диего Марадона и Зико. „Железният“ буквално „изяжда“ своя съперник, а успява да запише и асистенция.

Близо 90 000 зрители изпълват стадион „Сантьяго Бернабеу“ в очакване на зрелище и го получават. На трибуните е и кралят на Испания Хуан Карлос в компанията на канцлера на ФРГ Хелмуд Шмит и италианския президент Сандро Петрини. Десетки хиляди немци и италианци пропътуват разстоянието, а някои дори плащат феноменалните за времето си 500 долара, за да се сдобият с пропуск за най-големия мач в света. Над 2 милиарда зрители в близо 130 страни гледат двубоя по телевизорите си. Цяла Италия е затаила дъх и е приготвила вино за празнествата. Когато бразилският рефер Коельо дава старт, шумът на публиката е чут и на луната. Срещата не започва никак добре за италианците. Още в седмата минута Грациани трябва да напусне. Той чупи ключицата си при единоборство със съперник и е заменен от Алтобели. Жалко, защото Грациани винаги е толкова страстен, изпълнението му на химна преди всеки мач с ръка на сърцето става негова запазена марка. Но пък влизането на Алтобели се оказва доста печелившо за „адзурите“. В средата на първата част той прави много хубаво центриране в наказателното поле на немците, където неуморният Конти е фаулиран от Ханс-Петер Бригел – дузпа за Италия. Германците протестират, но прийома на техния бранител срещу италианското острие е всичко друго, но не и футболен. Зад топката застава Кабрини. Няколко мига преди неговия удар, димка се взривява на педя от топката. Кабрини сякаш се стряска и стреля много

слабо и встрани от вратата. До края на първата част мачът е двуостър, но и двата тима не стигат до реални голове положения. Налага се да опитват удари от далечна дистанция, които не притесняват двамата вратари Дзоф и Шумахер.

През второто полувреме най-накрая на сцената излиза Паоло Роси. Толкова критикуваният в първите няколко мача нападател за пореден път затваря устите на злите езици. Бързо изпълнен пряк свободен удар заварва Джентиле сам на фланга. „Железният“ доставя центриране, засечено от Роси току пред погледа на Тони Шумахер. Паолито с не особено високия си ръст се промъква през няколко играчи на немците, за да вкара с глава за 1:0. Минутата е 57-ма, но „маншафта“ не изглежда никак добре в този мач. Десетина минути по-късно една образцова контраатака хваща тяхната защита отново неподготвена. Играещият по цялата дължина на терена Ширея пресича един пас, пробягва целия терен и в крайна сметка подава на Тардели, който с шут от границата на наказателното поле матира Шумахер за втори път. Халфът на Ювентус се впуска да празнува по тъчлинията, ронейки сълзи от радост.

За да е пълно нещастieto за ФРГ, звездата Румениге не може да издържа повече болката и иска смяна. Бундестимът изглежда тотално обезверен, а италианската публика се забавлява, скандирайки „Оле!“ при всеки пас на своите любимци. Десетина минути преди края немците отново са хванати на контраатака. Неуморният Контини отново пробягва целия терен, за да асистира на резервата

Алтобели, който майсторски се справя със съпротивата на вратаря Шумахер и бележи – 3:0 за Италия! Почетният гол на ветерана Брайтнер в 83-ата минута е просто за протокола. Дори голмайсторът не се радва, а само вдига ръка, за да приеме поздравленията на своите. Италия е световен шампион за трети път в своята история!

Този Мондиал учи хората на доста неща – че всичко започва и завършва с подаването, че интелектуалният футбол също е тотален футбол, че е далеч по-печелившо да имаш отбор-съзвездие, а не отбор, пълен просто със звезди. Но най-вече учи на това, че големият отбор съзрява бавно, но след това бързо литва нависоко.

Празненствата на новия властелин на света не минават без някои дребни закачки, които играчите се чувстват длъжни да направят. Те не могат да забравят колко безжалостно биват оплутти от родната преса, така че когато журналистите слизат, за да ги поздравят, те са изгонени от хората на Беардзот. А спомняте ли си президента на италианската лига Матарезе? Онзи, който след мача с Перу искаше да „срита играчите по задниците“? Е, той пръв влиза в съблекалнята и иска да се снима с новия световен шампион, но вместо това няколко футболиста отварят прозорците и му заявяват, че рязко им е замирисало на изпражнения.

Безспорно най-големият герой на първенството е нападателят Паоло Роси. Сочен с пръст от мнозина като прокажен, само за една седмица той се превръща в спасителя на Италия. При завръщането си в родината Роси заварва пред вратата на дома си безброй подаръци от благодарни и възторжени тифози – вино, което не може да

бъде изпито и за век, обувки, които, не могат да бъдат износени с десетилетия, покани за барове и ресторанти. И, разбира се, абсолютно всичко е напълно безплатно.

Дори и днес, 37 години по-късно, хората в Италия все още спират Роси по улиците. *„Искат да говорят за изживяването си, къде са гледали мача, какво са правили след това. Приятно е да чувстваш, че си станал поне малка част от техния живот.“* – заявява Паолито. Той е награден със Златната обувка на първенството, тъй като става голмайстор с 6 попадения. Освен това печели и Златната топка за 1982г. И въпреки че края на кариерата му идва доста рано, той никога няма да бъде забравен. Попада в списъка на Пеле за стоте най-велики живи играчи, а капитанът на „Скуадрата“ от Мондиала в Испания, Дино Дзоф, казва за него: *„Без такъв човек никой отбор не може да стане голям шампион!“*

Глава 6

ЕЛАС ВЕРОНА – ШАМПИОН НА ИТАЛИЯ ПРЕЗ 1984/1985

Поглеждайки класирането в настоящия сезон в италианската Серия „А“, едва ли някога бихме могли да допуснем, че някой измежду тимове на СПАЛ, Сасуоло, Лече или Бреша би имал шанс да се намеси в голямата битка за Скудетото, редом до супер-грандовете Ювентус, Милан и Интер. Та как би било възможно? В 120-годишната история на италианския футболен елит, северняците са спечелили общо 71 от титлите на „Ботуша“. Освен тях можем да обърнем внимание на 9-те завоювани трофея от страна на Дженоа, но последният от тях е от преди почти 100 години. Веднага след това намираме отбора на Торино, вдигнал Скудетото 7 пъти, колкото има и съставът на Болоня. В началото на 20-ти век пък Калчото има друг доминант – понастоящем третодивизионният Про Верчели, който също триумфира в 7 случая. Далеч назад са традиционно коравите отбори на Рома с 3 титли, Лацио, Наполи и Фиорентина с по 2, големият отбор на Сампдория от началото на 90-те с 1... и някъде там мъждука и името „Верона – шампион на Серия А за сезон 1984/85“.

Как обаче изобщо се стига до там? Скромният тим от града на Ромео и Жулиета, който никога преди в историята си не е печелил трофей, изведнъж да стъпи на върха на хранителната верига в едно от най-силните първенства в целия свят. За да стигнем до истината, трябва да превъртим лентата много, много назад.

История

Футболен клуб Верона, или „Елас“ Верона, както е цялото име на клуба, е основан през 1903г. от група гимназиални ученици. Те кръщават отбора Елас (Hellas, гръцката дума за Гърция) по молба на учителя си по история. По това време футбол се играе сериозно главно в големите градове от северозапада, така че обитателите на историческия град не са особено запознати с този спорт. Така е чак до 1906г., когато два местни отбора решават да представят футбола пред обществеността, избирайки за арена на техния сблъсък един от символите на Верона – амфитеатъра. След шоуто тълпата е екзалтирана, а медиите показват небивал интерес.

Тъй като между 1898 и 1926г. италианският шампионат е разделен по региони, Елас мери сили само с градските съперници, като борбата с отбора на Бенетгоди за надмощие в града е легендарна. От 1908г. тимът започва да играе и срещу други тимове от региона, като основното съперничество е с тима на Виченца, а враждата продължава и до ден днешен. В целия регион няма по-ожесточено дерби от това. Всеки път, когато двата тима мерят сили, тифозите на Виченца пеят добре познат над 100-годишен рефрен: “Chi non salta è veronese, ooooo, ooooo, ooooo, o, o, o”, превеждащ се като „Който не скача е фен на Елас“, след което цялата агитка започва да скача като луда по трибуните.

Изведнъж отборът от Верона се оказва един от най-добрите в цяла Италия. Въпреки разединената форма на първенството, Елас винаги е сред тези, които се нареждат

на първи места в регионите си. Забелязвайки това, градският съвет взима решение да възнагради тима с подходящо съоръжение, което да замени калните терени, където момчетата играят. За съжаление на хората в града, по това време избухва Първата световна война и двубоите са преустановени. При подновяването на шампионата, Елас се обединява с друг местен клуб, този на Верона, за да се роди новият и обичан от всички в града Елас Верона, който за по-кратко ще наричаме просто Верона. Годинаята е 1919-та, а чак до 1929г., когато за пръв път Серия „А“ се появява в познатия ни вид, веронци редовно са сред най-добрите отбори в региона си, но така и не успяват да се намесят сериозно в битката за националната титла.

По това време Верона е аматьорски клуб. Следват нови обединения с други отбори от града, за да може тимът да придобие професионален статут и да заиграе в Серия „Б“. Амбициите са „жълто-сините“ да влязат в елита, но тази мечта им отнема цели 29 години, за да се осъществи. След още десетина сезона, Верона вече може да се похвали с постоянно присъствие в лигата на майсторите, въпреки че обикновено е сред кандидатите за изпадане. Така от 1968г. та чак до 1990г., веронци почти не изпадат. Нещо повече – „Стадио Марк Антонио Бенетегоди“ се превръща в доста трудно за гостуване място. Тук глави прекланят грандове като Милан, който през сезон 1972/73 се сбoguва със Скудетото тъкмо след загуба с 3:5 от Верона. През 1975/76 пък тимът прави сериозен пробив в турнира за Купата на Италия и отстранява Торино, Каляри и Интер, за да се добере до първия финал в цялата си история, загубен обаче с 0:4 от Наполи. Въпреки това, футболната

общественост в града усеща, че нещо голямо се пече и чака със затаен дъх да види какво ще бъде то.

Треньорът

Годината е 1981-ва. Верона е в Серия „Б“ и финишира на разочароващата 10-та позиция. Това не е никак достатъчно за ръководството. Треньорът Джанкарло Каде е освободен и заменен с някой си Освалдо Баньоли, бивш играч на клуба и рожба на люпилнята за таланти по онова време школа на Милан. Въпреки че Баньоли се води шампион на Италия за сезон 1956/57 с „росонерите“, той почти не играе, което го кара да напусне. Намира пристан тъкмо във Верона, където се състезава в продължение на 3 сезона. Качествата му са далеч от легендарни, но пък хората го харесват заради сърцатата му игра в халфовата линия. Способен да играе на няколко позиции в полузащита, той притежава адекватна техника, добър поглед над играта и хубав шут от дистанция. Разбира се, това го прави сравнително посредствен играч и след периода му във Верона, той отива да играе в нискоразрядните Катанцаро, СПАЛ и Вербания. След като окачва бутонките през 1973г. се впуска в треньорското поприще. Работи в непретенциозни отбори и тъкмо за това неговото назначение в Елас Верона е прието сравнително равнодушно. Все пак най-голямото постижение на Баньоли до тук е да класира аматьорския Фано в Серия „С1“.

Новият треньор е известен като скромен човек, който никога не забравя от къде е тръгнал и не изменя на философията си. Въпреки миланските си корени, той е

обвинен от Силвио Берлускони, че е комунист и така и не получава възможността да води родния си тим, въпреки силния обществен натиск в полза на Баньоли. Педантичен и тактически грамотен треньор, той използва основата на Катеначото, за да изгради боеспособен отбор. Обикновено тимовете, които ръководи, прилагат така известния в Италия защитен прием *zona mista*, състоящ се от смесица между персонална и зонална защита. Бранителите срещат противниковите играчи доста високо по терена, същото правят и халфовете, пресирайки агресивно. Когато притежават топката, хората на Баньоли обичат да забавят темпото, да задържат кълбото и изведнъж да разпънат играта по фланговете, където крилата и бековете ангажират сериозно внимание от противниковите защитници, освобождавайки по този начин пространства за нападателя. Ключов в състава е така нареченият по онова време „метач“, или либеро, който да изнася топката и да функционира като плеймейкър от втора позиция. Жизненоважен е и същинският плеймейкър, най-често подвизаващ се зад гърбовете на двамата нападатели. Неговата роля е, разбира се, да извежда хората пред него на стрелкови позиции, да разпределя топката към крилата и бековете, от където да следват центрирания и да бъде хващана неподготвена противниковата отбрана.

Баньоли обича да набляга на най-силните страни на играчите си, като им дава позиции по терена където биха били най-полезни за отбора. Той им осигурява свободата да правят това, което могат най-добре, вместо да ги затормозява с хиляди тактически и технически указания. Треньорът предпочита да работи с малка група от

футболисти, не обича промяната и избягва да ротира състава си. Въпреки че е известен като не особено многословен, той си печели славата на отличен мотиватор. Взаимоотношенията му с играчите са много добри и той често търси възможност да работи индивидуално с всеки, за да може играчът да разбере и усвои идеите му.

По време на периодите му в скромните Солбиатезе, Комо, Римини, Фано и Чезена, винаги сезоните на Баньоли протичат по един и същ начин. Отборите тръгват бавно и тромаво, но в течение на кампанията Баньоли успява да напипа най-перфектната тактика за играчите, с които разполага и да направи правилните модификации, които да гарантират силен финален спринт. Дори трениорът на националния отбор на Италия от световното през 1982г. Енцо Беардзот казва, че вижда своята собствена тактика и своя подход в изпълнение на Освалдо Баньоли.

Съставът

В изпълнение за Верона той ползва вратаря Клаудио Гарела, а пред него разполага либерото и капитан на тима Роберто Тричела – опитен, не особено висок, но здрав като скала бранител. Пред него играят Силвано Фонтолан и Мауро Ферони – също безкомпромисни защитници, играещи на ръба на твърдостта. Ферони се отличава като един от най-класните персонални пазачи в цялото Калчо. Захапаният от него противник просто няма шанс да блесне. Ферони е нещо като по-слабоизвестна и евтина версия на Клаудио Джентиле – „Железния“. От ляво пък оперира Лусиано Марангон. И четиримата в отбрана са доста

опитни и в разцвета на силите си, от което идва и изключителното им представяне през сезона. Пред тях в ролята на дефанзивен халф и същински разбивач на противниковите атаки е Доменико Волпати. Рамо до рамо с него, Баньоли поставя една от новите придобивки в състава Ханс-Петер Бригел. Западногерманският национал е може би най-ключовата фигура за Верона. Пристигнал от Кайзерслаутерн, за Бригел няма тайни в играта. Преди да се утвърди като футболист, той е обещаващ лекоатлет, като успешно се изявява в дисциплини, много общи с футбола – дълъг и троен скок, както и висок скок. Докато навърши 17 години, той дори се състезава в пентатлони и декатлони, умее да се адаптира и да превключва на различна скорост в зависимост от изискванията. Изключителна находка! Вдясно на атаката пък като крило се изявява Пиетро Фана. Дългогодишен играч на Ювентус, но изведнъж след пристигането на Мишел Платини, Фана става излишен на „Комунале“. Среден на ръст с изключителна работна етика, бърз и креативен, с добра техника и завиден дрибъл. Всички в Калчото знаят, че Фана е много силен в индивидуалното надиграване едно в едно с противник. Притежава силен и точен удар, но рядко го използва, предпочита да използва дарбата си за асистенции и центрирания. Смятан за един от най-обещаващите млади играчи в Италия, той така и не успява да блесне както специалистите предвещават, а вместо това предпочита да отиде в по-скромни отбори, които да градят играта си около него. Тъкмо както Верона. Пред тях намираме играч на име Антонио Ди Дженоаро – талантлив и описван като „модерен“ футболист, изявяващ се в ролята на

плеймейкър. Техничен и работлив, той може да играе на всяка позиция в полузащитата. Умее добре да отнема топки, както и да създава атаки, дирижира играта в центъра и играе ролята на същински „разпределител“ на топки към своите съотборници. Истински лидер с духовит характер, което го прави тартор в съблекалнята. В предни позиции намираме Джузепе Галтеризи. Юноша на Ювентус, напуска „бианконерите“ едва 20-годишен и се присъединява към Верона. Бърз и пробивен, играе еднакво добре и с двата крака. Въпреки ниския си ръст притежава страхотно позициониране, сякаш съумява да предвижда играта и винаги да застане на точното място. Съотборниците му обичат да го наричат „малкия Паоло Роси“. За негов партньор в атаката Баньоли разчита на датския щурмовак Пребен Елкяер. Мощен и здрав като бик, той е един от най-добрите голмайстори в историята на Дания. Въпреки, че през целия си живот е страстен пушач, Елкяер изумява всички с непрестанното си движение по терена. Никога не се отказва да гони топката, без значение колко безнадеждна изглежда тя. Всичко това в комбинация и със завидната техника, която притежава, го прави абсолютно невъзможен за спиране когато се устреми към целта. Много силен когато играе с гръб към вратата, агресивният му стил в комбинация с визията и хармонията на младия Михаел Лаудруп прави тандема Елкяер-Лаудруп най-ефективния на Световното първенство през 1986г. Труден за озаптяване от треньорите, с които работи, Пребен има крайно интересна случка по време на краткия си престой в немския Кьолн. До ушите на треньора Хенес Вайсвайер достига мълвата, че Елкяер е прекарал предходната вечер в

нощен клуб в компанията на бутилка уиски и засукана мадама. Когато той пита нападателя дали твърденията са верни, датчанинът му отговаря, че всичко това е лъжа, тъй като бутилката е била с водка, а мадамите са били две. Логично, моментално е изгонен от „козлите“ и се мести в белгийския Локерен, където страхотните му голмайсторски и лидерски умения му носят прякорите „Шефът от Локерен“ и „Лудият от Локерен“.

Това са основните играчи, на които Освалдо Баньоли разчита през сезон 1984/85, а цялата му група е изключително малка – само 17 души, но това е типично за него. Въпреки, че по това време в Калчото се подвизават футболисти като Зико, Диего Марадона, Мишел Платини, Фалкао, Сересо, Збигниев Бонiek и Карл-Хайнц Румениге, никой от тях не може да задмине това, което постигат хората на Баньоли. Още повече, че успехът се пече – Верона завършва сезон 1982/83 на четвърто място, а година по-късно се нарежда шести. През тези кампании тимът на Баньоли достига и финалите в турнира за купата на Италия, но и в двата случая губи. През 1983г. съперник във финала е Ювентус. По онова време трофеят се решава в 2 мача. На „Бентегоди“ веронци печелят с 2:0, но реваншът в Торино завършва при същия резултат, само че в полза на „старата госпожа“. Това налага продължения, в които минута преди края Платини убива надеждите на Баньоли и компания. Точно 12 месеца по-късно пък Рома се оказва прекалено голяма хапка за веронци. След 1:1 в града на Ромео и Жулиета, „вълците“ печелят минимално с 1:0 в Рим и вдигат отличието. Това, разбира се, далеч не означава, че тифозите на „Ботуша“ очакват от Верона да

спечели Скудетото, но тимът определено бележи небивал прогрес под ръководството на безизвестния си треньор. Има поне 8 отбора, които могат да се определят като фаворити за трофея и който и от тях да го спечели, не би се считало за изненада. Верона не е сред тях.

Сезонът

Сезон 1984/85 започва с една интересна новост. Това е първата кампания, в която реферите не се избират предварително за всеки двубой, а се определят на случаен принцип – защитна мярка от повтаряне на скандала „Тотонеро“ от преди 5 години. Верона има доста тежък съперник на старта – южняците от Наполи, в чиито редици тъкмо е пристигнал аржентинският магьосник Диего Армандо Марадона. Това е окачествено като най-голямото събитие в цялата история на град Неапол, хората са екзалтирани и очакванията им за краен успех в първенството са силно завишени. Тъкмо заради това неаполитанците очакват лесен мач срещу Верона на техния „Бентегоди“, но те не знаят какво ги чака. Цялото медийно внимание е стоварено върху Марадона и предположенията кой точно ще го пази – дали ще е Волпати или пък известният с желязната си персонална опека Ферони? Баньоли има друга идея. Ден преди мача, треньорът съобщава на немския гигант Бригел, че той ще пази Марадона. Разбира се, германецът почти не вдява италиански и за това Баньоли му показва с жестове: *„Утре ти ще спреш Марадона.“*, на което играчът също му отговаря с жестове и страшно развалени думи на италиански: *„Да, да, утре ще спра Марадона.“* Цялата картинка прилича на сцена от филма „Франкенщайн“, в която докторът възпитава чудовището, което току-що е създал.

Битката между двамата прилича повече на офроуд състезание между мощен джип с турбодизел и бърза кола-

бегачка. В началото бегачката взима превес, но колкото повече съревнованието напредва, толкова нещата отиват в полза на големия джип. Марадона, бърз и техничен, е толкова труден за опазване, че в началото Бригел изостава значително, но веднъж щом схваща идеята, той бързо навакства. Състезанието между двамата не се състои на равен градски маршрут, а напротив. Подскача нагоре и надолу, неравности дебнат отвсякъде и дори някъде там има една малка река. Кой печели според вас?

С течение на времето Верона преодолява първоначалния натиск на гостите и момчетата на Освалдо Баньоли стават все по-дръзки. Същият този гигант Бригел бележи след ъглов удар за 1:0 в 25-ата минута. Ошашавените гости допускат бърз втори гол. Далечен шут на Ди Дженаро затруднява вратаря на неаполитанци и Галдеризи прави добавка за 2:0. През втората част Наполи намалява, но в крайна сметка Верона печели с 3:1. Със задръжни усилия Диего Марадона е неутрализиран. Бригел получава мощна подрепа от всичките си съотборници, които се движат в унисон с аржентинеца и не му дават никакви свободни пространства. Мощният и тромав джип побеждава високоскоростната бензинова бегачка.

Следващите 2 мача на Верона са съответно срещу Асколи и Удинезе. Хората на Освалдо Баньоли печелят без проблем гостуването си в красивото градче с 3:1, а след това на „Бентегоди“ е тръшнат тима на Удинезе, в чиито редици се подвизава магьосникът Зико. След това обаче пред отбора от града на Ромео и Жулиета стоят две изключително сериозни северняшки изпитания, носещи имената Интер и Ювентус.

Гостуванията до „Джузепе Меаца“ никога не са приятни, без значение как се казва. Още повече, че в 13 мача срещу „нерадзурите“, Верона има 8 загуби и 5 равенства. Сега не изглежда, че ще е по-различно. Интер притежава класни играчи като Румениге, Дзенга, Бергоми, Коловати, Алтобели, Каузио и Брейди. Този състав е орисан да печели, само че той среща много балансиран и вдъхновен тим на Верона. Ферони е нагърбен с тежката задача да пази Румениге, Фонтолан се грижи за знаменития Алтобели, а Марангон играе срещу Каузио.

Сблъсъкът между Мауро Ферони и Кале е ключов. Бранителят на веронци е играч, който никога не се е славел с голяма словоохотливост. Нисък и бърз, той винаги се грижи за най-бързите и технични нападатели. Може би е податлив на играта на „втория етаж“, но дори и да загуби въздушния дуел, Ферони винаги успява да реагира по най-добрия начин, което го прави наистина непобедим. На датата 7 октомври 1984г. този бранител прави един от най-силните мачове в кариерата си, обезличавайки Румениге – двукратен носител на „Златната топка“, изключително силен и опитен нападател. Шампионското представяне от страна на Ферони и нулевото равенство след 90 минути игра показват, че Верона вече не е онзи отбор, с който грандовете ще могат да се разправят безпроблемно. Жълто-сините знаят как да стоят на терена и как да се адаптират към играта на противника. Тънък намек към фаворитите, че този тим не бива да бъде подценяван, защото е компактен и много мотивиран.

Следващият съперник на Верона, Ювентус, не взима под внимание частичния успех на „джалоблу“ в Милано.

Въпреки, че изостава с точките, „старата госпожа“ разполага с хора като Роси, Платини и Бониек и подчертано гледа към Европейската купа. Момчетата на Джовани Трапатони са действащ шампион на Серия „А“ и все пак следват кредитото, че Ювентус винаги играе, за да печели. Солидни в защита с Ширея и Кабрини, сигурни в халфовата линия с Бонини, Тардели и Платини и опасни в нападение с Бониек и Роси, „бианконерите“ са фаворит за сблъсъка на „Бентегоди“.

Стадионът в града на Ромео и Жулиета е изпълнен до краен предел и става свидетел на шоу. Верона създава възможност след възможност пред вратата на Ювентус, а дори в 21-вата минута реферът пропуска да отсъди дузпа за домакините. Голът се пече, а „бианконерите“ изглежда изобщо не са на терена, въпреки непрестанните крясъци на Трапатони от пейката. В 62-ата минута логичното се случва и Галдеризи бележи за 1:0. Ювентус прави промяна и започва да атакува. Вратарят на веронци Гарела прави няколко фантастични намеси за да запази преднината на своите. В 81-ата минута Елкяер показва защо е считан за един от най-добрите нападатели през 80-те. Той поема топката на левия фланг и прави феноменален индивидуален пробив, като по пътя губи дясната си обувка, но продължава да слаумира между бранителите на Юве на бос крак. Точно със същия този бос крак той бележи за 2:0, оформяйки крайния резултат. В този мач на терена има един отбор и това е този на Верона. След края на кръга момчетата на Баньоли водят в класирането с 9 точки (по това време за победа се дават 2 пункта), с най-много вкарани голове (9) и най-малко допуснати (2). Освен това те

победжават настоящия шампион Ювентус и правят равенство с традиционно коравия тим на Интер, играейки много хубав и интересен за гледане футбол. С две думи: нещата за Верона стават сериозни.

И ако някой е смятал, че все някога „джалоблу“ ще си намерят майстора, то той трябва да почака чак до януари 1985г., когато в кръг номер 15 веронци най-накрая губят. През това време те записват 8 победи и 6 равенства. Освен на Наполи и Ювентус, са взети скалповете още на отбори като Фиорентина, Торино и Лацио, а точки са взети и от Рома, Милан и Сампдория. Шокиращо или не, отборът, който най-накрая успява да повали Баньоли и компания, е скромният Авелино.

Срещата е истински кошмар за треньора на Верона. Той не може да разчита на един куп от ключовите си играчи. Ферони все още се възстановява от контузия и докторите съветват той да не бъде ползван. Елкаяер също е с травма, а Галдеризи е наказан. Дори младият полузащитник, импортиран в първия тим по време на сезона Тарачиано също не може да вземе участие в срещата. Така веронци пристигат в Авелино с група от едва 14 души, един от които е Ферони, който стиска зъби и сяда на пейката, готов да помогне с каквото може при нужда. Останалите резерви са вратар и младеж, който на пожар е извикан от Примаверата (младежкото първенство в Италия). Въпреки поражението, Верона е коронясан за зимен шампион с 22 точки, повече от всеки друг и с голова разлика 18:7. Защитата на тима е най-добрата в цялата лига! Само че в последните си 3 мача, „джалоблу“ печелят едва 2 точки и нямат победа. Лидерите на тима Ди Дженоаро, Фана,

Фонтолан и Волпати не са във форма, но няма време за почивка. Следващият мач е гостуване в Неапол, където Марадона и компания желаят отмъщение.

Само че до такова не се стига. „Божията ръка“ и компания срещат отбор в криза, но пределно мотивиран да се реваншира за наистина неочакваното поражение в предния кръг. Трябва също така да отбележим, че освен Марадона, останалите играчи на Наполи са доста далеч от желаното ниво, което да ги превърне в претендент за титлата, какъвто ще станат след само два сезона. Вратарят Кастелини е към края на кариерата си. Натам са се запътили още Де Веки, Пенцо и Бондини. Други пък са с доста скромни възможности, но все пак се налага да бъдат ползвани, тъй като парите, дадени за Марадона, изияждат опциите за подсилване на останалия състав. Така крайният резултат е 0:0, а в срещата има два отменени гола – по един и за двата тима. След този мач Верона вече не е едноличен лидер в класирането, но последвалите 2 поредни победи над Асколи и Удинезе връщат ентузиазма в града на Ромео и Жулиета. Особено тази срещу „фриуланите“ е доста впечатляваща и това е най-резултатният мач за целия сезон – 5:3 в Удине. По два гола на Елкяер и Бригел в допълнение на попадението на Галдеризи подготвят веронци за последвалата тежка серия – двубои с основния преследвач Интер, изоставащ само на 1 пункт от момчетата на Освалдо Баньоли, шампиона Ювентус, столичния Рома и коравия Фиорентина. Кошмарна програма, но Верона се връща към силните си игри и печели 6 точки от тези мачове (2 победи и 2 равенства).

Срещата с Интер е от жизненоважно значение. Само че „нерадзурите“ имат нещастieto да гостуват на „Бентегоди“ в най-неподходящия момент. „Джалоблу“ са в серия от 2 поредни победи, най-накрая лидерите на тима навлизат в прекрасна форма, Пребен Елкяер се завръща сред титулярите след 3 месеца отсъствие, отборът е обединен около заветната цел. В същото време хората на Иларио Кастанер изпитват сериозни трудности – атаката на тима куца и бележи малко, отборът няма лидер, собствените им фенове са настроени против тях, въпреки нелошата кампания до момента. Мачът преминава под тоталната диктатура на веронци. Положенията пред Валтер Дзенга се редят едно след друго, но Интер някак си оцелява. И за да се потвърди старата максима „Когато не вкараш ще ти вкарат“, гостите биват покрити от късмета и повеждат с гол на Алтобели. Неговият шут рикошира от Фонтолан и залъгва Гарела. Може би това е най-незаслуженият гол в историята на италианския футбол. Още повече, че домакините на няколко пъти имат претенции за дузпа, никак неоснователни при това, но главният рефер Аньолин упорито мълчи. След подновяването на играта Бригел все пак изравнява и двубоят се успокоява, завършвайки при резултат 1:1. Въпреки множеството пропуски, Верона изглежда в по-добра позиция след края на мача, тъй като в оставащите 10 кръга до края, Интер трябва да гостува далеч от „Джузепе Меаца“ цели 6 пъти. Един от неприятните моменти от този мач е жълтият картон на Бригел, който го вади от сметките за гостуването на Ювентус в следващия кръг.

„Бианконерите“ са на цели 6 точки от върха и са на 7-мо място във временното класиране. Апокалиптичен сезон в Серия А за тях, но пък торинци винаги са имали ресурсите и играчите да обърнат всяко едно развитие в своя полза. Двубоят не се очертава да е никак лек за Верона. Още повече, че ключови фигури отсъстват за „джалоблу“. Баньоли е принуден да ползва братята Марангон по двата бека. Фонтолан и Волпати си партнират в защита пред либерото Тричела. Ди Дженоаро е натоварен със задачата да спира набезите на Бониек от дълбочина. Доста дефанзивно 5-3-2, но Верона не може да си позволи да загуби. И първата част е тотално за Юве. Хората на Джовани Трапатони упражняват сериозен натиск и положенията се зареждат пред вратаря Гарела. Той спасява удари на Роси, Тардели и Бониек, а и гредата му е верен помощник в два случая. В началото на втората част съдията отменя 2 гола в рамките на 5 минути. Тричела бележи, но преди това проехтява свирката на рефера за нарушение, а малко след това и попадение на Бониек не е признато заради засада. В 74-ата минута логичното най-сетне се случва и Бряски, оставен сам от защитата, дава преднина на Юве. Второто поражение за сезона изглежда много близо за Болоня, най-вече защото момчетата на Баньоли не създават почти нищо в предни позиции. Точно 120 секунди след гола обаче, Платини бърка при изнасянето и пасът му е пресечен от Ди Дженоаро. Неуморният халф се прицелва и изстрелва такъв снаряд, който за малко да мине през мрежата като горещ нож през масло – 1:1 и абсолютно нулеви шансове за вратаря на Юве Бодини. Това е и най-

красивият гол в кариерата на Антонио Ди Дженаро, а също така може би и най-важният.

По същото време се играе мачът между преследвачите Интер и Торино. Който и от тях да спечели не е добра новина за Верона, но късметът е на страната на „джалоблу“. Срещата в Милано завършва наравно и веронци запазват лидерството си. Освалдо Баньоли, запитан години по-късно, кога точно през сезона е започнал да мисли, че тимът му може да спечели Скудетото, отговаря: „След мача с Ювентус в Торино.“

Шест кръга преди края на сезона, Верона е лидер в класирането с 6 точки преднина. Изглежда най-голямата изненада в историята на Серия „А“ е на път да се случи. Преследвачът Интер е записва 2 поредни загуби от Ювентус и Удинезе и това го отдалечава от първото място. По това време „джалоблу“ записа и втората си и последна загуба за сезона, когато на „Бентегоди“ Торино побеждава с 2:1. Въпреки сравнително слабата финална серия, Верона продължава да държи всичко в ръцете си, тъй като конкурентите Интер и Торино също не правят най-добрия възможен край на кампанията.

Два кръга преди края веронци водят с 4 точки, като са записали равенства с Милан и Комо и са спечелили срещу Лацио. В това време Интер губи още от Наполи и не успява да се възползва от грешните стъпки на лидера. Торино също записва прекалено много равни мачове, за да навакса изоставането. Така в предпоследния ден за сезона Верона пътува до Бергамо за да срещне Аталанта, Интер гостува на Рома, а „биковите“ от Торино се изправят срещу Фиорентина. Точката би била достатъчна за хората на

Баньоли, за да си осигурят те Скудетото. Само че развоят на мачовете още повече улеснява задачата им.

Интер губи с 3:4 в Рим, а Торино стига едва до нулево равенство във Флоренция. Верона също прави равенство – 1:1 и в последния мач срещу Авелино спокойно може да празнува. Двубоят на 19-ти май на „Бентегоди“ е истинско пиршество, а победата с 4:2 е просто украшение към цялостната атмосфера в града на Ромео и Жулиета. Нечуваният успех на Верона никога няма да бъде забравен. Митове за тази чутовна кампания се предават от бащи на синове, поколение след поколение и така ще бъде и занапред. Верона е тих и резервиран град, но в продължение на дни улиците приличат повече на карнавала в Рио де Жанейро отколкото на каквото и да било друго.

В чисто футболно естество, Верона е най-добрият отбор в цялата лига и титлата е абсолютно заслужена. Тимът допуска едва 17 гола в 30 мача, губи едва 2 пъти и записва 15 победи и 13 равенства, изпреварвайки на върха Торино с 4 точки преднина. Отборът на Баньоли се специализира в задържането на топката, забавянето на играта, като изключително бързо контраатакува. Нападателят Елкаяер и Галдеризи завършват с по 11 гола, а германският опорен халф Бригел бележи цели 9 попадения. Заради невероятното си постижение, Освалдо Баньоли става един от най-уважаваните и обичани италиански треньори. Той е всепризнат на „Ботуша“, като дори легендата Джовани Трапатони се възхищава на поразителния сезон, който Верона изиграва: *„Лидерството в класирането винаги води до значителна физическа умора и подчертан*

огромен разход на енергия. Вместо това „джалоблу“ тази година се задържаха на върха от началото до края, без изобщо да страдат от физическо отпадане. Всичко това се дължи на Баньоли, който веднъж беше казал, че преследвачите ще се уморят, но не и Верона.“

Тежестта на короната

Както обикновено става в ситуации като тази, Верона не успява да задържи формата си и през следващия сезон завършва на разочароващата десета позиция. Голяма част от играчите са продадени още през лятото, като те преминават в топ-отбори от Апенините. Вратарят Гарела подсилва Наполи и 2 години по-късно отново вдига Скудетото. Крилото Фана и защитникът Лусиано Марангон пък преминават в Интер. „Джалоблу“ не съумяват да направят желания пробив и в европейските клубни турнири. В първия кръг те елиминират гръцкия ПАОК, но след това имат малшанса да мерят сили с европървенеца Ювентус и са изхвърлени от надпреварата. Баньоли се задържа в тима чак до 1990-та година, когато Верона изпада от елита след множество финансови затруднения. Мести се в Дженоа и още в дебютния си сезон класира „грифоните“ на четвърто място в Серия „А“.

За невероятното си постижение със скромния провинциален тим, Баньоли обича да казва: *„Футболът е проста игра. Най-важното нещо е да имаш достатъчно късмет да намериш подходящите хора и да ги сложиш на подходящите места, оставяйки ги да правят това, което могат най-добре.“* Преди близо 35 години той

наистина бе намерил правилните хора и ги бе поставил на подходящите за тях места. Резултатът – най-щастливият сезон в историята на футболен клуб Елас Верона.

Глава 7

СТЯУА БУКУРЕЩ - НОСИТЕЛИ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КУПА ЗА СЕЗОН 1985/1986

Чакайки да започне поредното издание на Шампионската лига, всеки футболен запаленко със затаен дъх прекроява съставите на големите европейски колоси и трепне в очакване на колосалните битки, които ще коронуват новия крал на „Стария континент“. Кой ще бъде той? Галактическият Реал Мадрид? Енигматичната Барселона, в чиято кръв все още се усеща спецификата на тоталния футбол на Йохан Кройф и Ринус Микелс? Или пък английският Ливърпул, превърнал се в символ на футбола на Острова и най-успешен турнирен боец? А може би богатшите от Пари Сен Жермен, които отново са пръснали колосални суми за да привлекат най-добрите играчи на планетата в редиците си? Да не забравяме и италианския хегемон Ювентус, който може да елиминира всеки със завидната си тактическа гениалност и присъщата за „Ботуша“ ефективност? А може би пък баварската машина Байерн Мюнхен, за пореден път завоювала титлата в Първа Бундеслига след безжалостна саморазправа с останалите местни тимове, дръзнали да се противопоставят на най-големия и успешен немски клуб?

Това са реалностите в „турнира на богатите“ днес, но ние ще превъртим лентата почти 35 години назад, когато груповата фаза беше блян в очите на покойния Ленард Йохансон и така наречените „малки“ тимове обичаха да прекарват налепените с клишето „фаворити“ отбори през

ада. Това са времена, в които клубовете от югоизточна Европа са възможно най-неприятните и нежелани съперници за който и да е, дръзнал да мечтае за триумф с Европейската купа. Не един и два западни колоса изгарят във врящия котел, който представляват стадионите в София, Букурещ, Белград, Истанбул, Атина, Киев и т.н. Точно това се случва в сезон 1985/86, когато румънският първенец Стяуа марширува из футболна Европа, за да се добере до финалния сблъсък на стадион „Рамон Санчес Писхуан“ в Севиля на 7-ми май, 1986г.

Кои са Стяуа Букурещ обаче?

Клубът е официално основан на 7-ми юни, 1947г., по инициатива на няколко офицера от Румънския кралски дом, където командирът на румънската кралска армия генерал Михаил Ласчар подписва документите. Първото му име е АСА Букурещ, а през годините сменя доста наименования, включително и ЦСКА Букурещ, от където идва и побратимяването със софийските „армейци“. През 1961г. официално името на клуба става Стяуа Букурещ, а 13 години по-късно е построен стадион, станал известен в последствие като „Генча“ или „Храмът“. Отборът се изявява с променлив успех на домашната сцена, като след периоди на доминация следват такива на страхотна суша. В европейските клубни турнири пък Стяуа не прави нищо запомнящо се.

Треньорът

Изведнъж всичко това се променя. През лятото на 1984г. начело на тима застава Емерих Йеней. Въпреки, че е тотално безизвестен в Западна Европа, той е доста добре познат в Букурещ, тъй като през активната си футболна кариера е дългогодишен играч на „армейците“, румънски национал, а след отказването си ръководи тима в периода 1975-1978 и успява да стане шампион на страната два пъти, след което, незначайно защо, е уволнен. В началото на сезон 1982/83 той се завръща, но след като в две поредни години не успява да спечели титлата е уволнен през 1984г. Изненадващо, само 4 месеца по-късно, той е върнат на поста, а за негов асистент е назначен Анхел Йорданеску.

По това време тъкмо навлиза масово добре познатата доскоро формация 4-4-2. Въпреки, че основите на тази тактика се коренят още от 60-те години и биват използвани от не един и двама успешни наставници, тя добива широка популярност чак в края на 80-те. Разбира се, Йеней изработва свой собствен вариант на формацията, в който либерото не отпада като функция, а си партнира с централния бранител. Всичко останало си е доста стандартно – 2 флангови защитника, пред тях 2 крила. В средата на терена един халф, изпълняващ ролята на разбивач и един, подпомагащ атаките на тима. В предни позиции един нападател-голаджия в партньорство с по-раздвижен и креативен такъв. Класика!

Преди началото на сезон 1985/86, Емерих Йеней е прекарал общо 20 години в Стяуа като играч, асистент и

старши треньор. Той познава перфектно клуба, както и какво точно му трябва, за да стане истинско страшилище, не само по румънските терени, но и в Европа. Йеней подбира внимателно методите, с които да превърне играчите си в непобедими машини и буквално да елиминира всички техни слабости. Тактическото му познание и способността му да разбира футболистите и да ги мотивира правилно го прави невероятно успешен тактик. Дори подходът му към срещите си има своето логично обяснение. *„Не обичах да събирам отбора на безкрайни подготовки преди мачовете, защото продължителните обяснения изцеждат концентрацията на играчите. Предпочитах да анализирам съперниците стъпка по стъпка, всеки ден правихме по една крачка, но я правихме както трябва.“* – спомня си Йеней. Друга негова запазена марка е да обявява стартовете 11 три дни преди мача, което обяснява по следния начин: *„Няма никакъв смисъл да държа играчите в напрежение до последния момент. Ако са напрегнати, може да възникнат други проблеми, а това да доведе до един Господ знае какво.“*

Тренировките на тима също изискват огромна концентрация. Отборът, воден от Йеней, е наричан „Бързаците“, което треньорът разяснява така: *„По време на практическо занятие играехме само с по едно докосване. Така се научавахме на бърз футбол и изпипвахме всичко до последните детайли. Чак когато видех, че момчетата започват да губят концентрация, тогава им позволявах да играят с по две докосвания, защото е*

много трудно да си толкова фокусиран през цялото време.“

Отборът

В схемата на вратата обичайно застава Хелмут Дукадам. След няколко забележителни сезона в тима на УТА Арад, той най-сетне получава възможността да подпише със Стыуа през 1982г. Всъщност, той е доста близо до това да премине в тима на Университатя Крайова и да откаже предложението на „армейците“, тъй като крайовци му обещаваат диплома за завършено висше образование, която той да добави към досието си. Университатя е една от големите сили в румънския футбол по това време и Дукадам е силно изкушен, но пък желанието му да изкара казармата по-леко, присъединявайки се към „армейския“ клуб, накланя везните в полза на Стыуа. Тогавашният наставник на столичани Флорин Халагян лично моли министъра на транспорта Арон Павел да посъветва стража да премине на „Генча“.

В дясно на защитата се подвизава една от големите легенди на тима – Стефан Йован. Той пристига в Букурещ през 1980г. за постоянно, като преди това хваща окоето с представянето си за друг столичен тим – този на Лучеафарул. Йован е желан не само от Стыуа, но и от големия враг на „армейците“ – Динамо Букурещ. Той дори е на път да подпише с „песовете“, но тук отново се намесва митичния Флорин Халагян. Години по-късно той разкрива, че е бил основната причина този трансфер да не се състои. Халагян заплашва Николае Поповичи, главен отговорник за

трансферите в Динамо, че би си навлякъл гнева не на друг, а на Нику Чаушеску – синът на тогавашния лидер на Румъния Николае Чаушеску, който е известен като голям привърженик на Стяуа. Очевидно Динамо трябва да се откажат от Йован за да си спестят множество разпавии и прашане на заточение в трудов лагер. Така защитникът става част от „армейците“ и играе на „Генча“ в продължение на 11 години.

Като централни защитници си партнират Адриан Бумбеску и Миодраг Белодедичи. Бумбеску става известен в Румъния като „Министъра на отбраната“ заради изключителните си качества на бранител. Пристига в Стяуа през 1984г. след няколко успешни сезона в Университата Крайова и Динамо Букурещ. Може би Бумбеску няма таланта на Георге Хаджи или елегантността на Белодедичи, но той е най-добрият централен защитник, който „армейците“ имат през сезон 1985/86. Неговият партньор в отбраната Миодраг Белодедичи е крайно интересна личност. Носещ грациозния прякор „Еленът“ заради много внимателните си и елегантни намеси, той е със сръбско потекло, както си личи и от името му. Докато навърши 10 изобщо не говори румънски и се налага всичките домашни в училище да му бъдат превеждани на сръбски. Пристигнал в Стяуа едва на 18 през 1982г., той играе на позицията „либеро“ и бързо се утвърждава като титуляр на „Генча“. Един от най-важните футболисти на „армейците“ по време на европохода им, историята на Белодедичи е наистина изумителна. През 1988г. режимът в Румъния е толкова ужасен, че Миодраг решава да избяга в съседна Югославия под предтекст, че отива на сватбата на свой братовчед в Белград. Стяуа дори

му осигурява паспорт. Там той иска политическо убежище и в същото време се присъединява към Цървена Звезда. Ръководството на Стяуа пуска жалба до УЕФА заради бягството на Белодедичи и той е дисквалифициран да не играе футбол в продължение на 10 месеца. Бранителят търпеливо изчаква да свърши наказанието му и се присъединява към играчи като Просинечки, Михайлович и Савичевич, помагайки им да спечелят Европейската купа за 1990/91г. Белодедичи се превръща в първия футболист, спечелил КЕШ с два различни отбора.

От ляво се подвизава Илие Барбулеску. Той е и един от най-опитните в тима, като по време на европохода е на цели 28 години. Централен халф е Луциан Балан – техничен, но също така и страшно работлив, пристига в Стяуа през 1985г. – тъкмо навреме за да се включи в авантюрата на „армейците“.

Партньор на Балан в центъра е една крайно любопитна фигура. Това е играчът със секейски корени Ласло Бьолони. Роден в семейство на секеи – унгарски етнически групи, живеещи в Румъния, той изкарва почти цялата си кариера в тима на родния си град – Търгу Муреш, дългогодишен национал на северните ни съседи. Чак на 31 години се решава на крачката да се премести в Букурещ. „Армейците“ дълго време го искат, но той им отказва, защото съпругата му, която също е от секейски произход, не говори румънски, а в столицата няма никакви етнически квартали, както в Търгу Муреш. В крайна сметка чак през 1984г. Бьолони се съгласява да премине в Стяуа, защото там ще работи заедно с Емерих Йеней – също секеец по рождение.

По двата фланга оперират Тудорел Стойка и Гаврил Балинт. Балинт е доста млад, но Стойка е същински ветеран със своите 32 години. Той изкарва почти цялата си кариера в Стяуа, а неговата история също е интересна. След като играе в Политехника, той е взет в казармата, но с мачовете си за румънския тим хваща погледа на „армейците“. Въпреки, че е фен на кръвния враг на Стяуа – Динамо, „два кървави месеца в казармата“, както ги описва Стойка, са му достатъчни, за да приеме предложението на тима от „Генча“. В ролята на раздвижения нападател се подвизава Мариус Лакатуш. Пристигнал от Брашов през 1983г., той е изключително млад, но се превръща в една от най-големите легенди в историята на Стяуа, като за „армейците“ записва над 400 мача и бележи над 100 гола. Освен това е и дългогодишен румънски национал, впоследствие и треньор на редица местни отбори. Забит напред в атаката на тима е Виктор Пицурка. Може би името ви е познато и това ненапразно е така – той е един от най-добрите румънски голмайстори в историята, а до преди няколко години бе начело на националния отбор на комшиите. Пристига в Стяуа през 1983г. на 27 години и веднага започва да бележи гол след гол, общо 137 в 174 срещи в румънския елит за „армейците“. Тук трябва да споменем и ролята на асистента на Йеней Анхел Йорданеску, който по това време вече официално е окачил бутонките, но е картотекиран като резервен играч, макар и на 36 години.

Турнирът

По стара европейска традиция, отборите с най-нисък коефициент започват най-рано в турнира за Купата на европейските шампиони. Точно такава е съдбата и на Стяуа, които се включват от самото начало в надпреварата, а техен съперник е Вейле. Доста тежък жребий, защото в редиците на датския първенец е не друг, а Алан Симонсен. За незапознатите трябва да кажем, че Симонсен е считан за най-великия датски футболист на всички времена, заедно с Михаел Лаудруп. Той е многократен шампион на Първа Бундеслига и европейски финалист с Борусия Мьонхенгладбах, носител на КНК с Барселона и кавалер на Златната топка за 1977г. Разбира се, по време на двубоя със Стяуа той вече е в зенита на кариерата си. Срещата в Дания завършва при равенство 1:1, като попадението за румънците идва в самия край на срещата след рикошет, а негов автор е резервата Марин Раду. Реваншът на „Генча“ е безпощадно спечелен с 4:1. Симонсен все пак се разписва, но головете на Пицурка, Бьолони, Балинт и Стойка съсипват датския шампион.

По подобен начин преминава и срещата от втория кръг. Там съперник е първенецът на Унгария Хонвед. В първия двубой Стяуа отново е гост и пътува до Будапеща, а в редиците на Хонвед има един млад играч на име Лайош Детари, от когото „маджарите“ очакват велики неща за в бъдеще. И тъкмо този Детари бележи за крайното 1:0, а румънците са заплашени от ранно отпадане - нищо ново под слънцето. Само че в реванша в Букурещ Хонвед е

премазан със същото онова 4:1, което отнасят и Вейле. Отново Пицурка, Лакатуш, Барбулеску и резервата Маджару бележат, а за гостите се разписва отново същият този Детари, който след това обикаля редица европейски отбори от средна ръка, проваляйки се да реализира огромния си потенциал.

Ранните голове отново са ключови за изхода на мача за Стяуа. Истината е, че противниците на „армейците“ в тези дни просто трябва да издържат на първоначалната вихрушка, която ги сполетява на „Генча“. И ако си мислите, че е лесно, изключителната игра с по 1 докосване на румънците и гръмотевичната скорост, с която топката се движи по терена, може би ще променят мнението ви. Елиминирането на Вейле и Хонвед означава само едно – Стяуа ще играе в Европа и напролет.

Следващата фаза се явява четвъртфинал, а съперникът в нея е финландския шампион Куусюси. По настоящем този тим носи името Лахти, така че за да спестим омотаването на доста езици, ще ги наричаме така. След срещите с датския и унгарския шампион, мачът с финландците би трябвало да е песен, особено за набирация скорост състав на Емерих Йеней. Само че тук времето показва своята коварност. Първата среща се изиграва на „Генча“ на 5-ти март 1986г., и изобщо не преминава по план. След 90 минути игра на таблото е изписан крайният резултат 0:0. Техничният и разчитащ на бърз и комбинативен футбол тим на Стяуа не може да се адаптира към калния терен, отговарящ за сезона – края на зимата. Гостите от Финландия пък са свикнали да играят при такива условия и надбягват с лекота „армейците“. Реваншът в град Куусюси

също е кошмарен. Пронизващият студ сковава краката на румънците, а играчите на Лахти решават да демонстрират, че и в тяхната страна дават по телевизията английски футбол. Те нон-стоп центрират топката в наказателното поле на Дукадам, за късмет на гостите без успех, въпреки ръстовото предимство на финландските футболисти. С наближаването на края на срещата, изглежда сякаш „армейците“ са до тук. Техните атаки стават все по-рядки и студът сякаш изпълва не само дробовете, но и душите на момчетата на Емерих Йеней. Тогава и късметът им помага, показвайки, че сезонът ще е от щастливите за тях. Четири минути преди последния съдийски сигнал, Виктор Пицурка най-сетне се отскубва от прекия си опонент и с шут от много малък ъгъл успява да прокара топката зад гърба на финландския вратар – 1:0 и време за реакция няма. Стяуа се провира напред през иглени уши, хвърляйки още един съперник зад борда.

Конкуренцията в това издание на турнира е бясна. В полуфиналите „армейците“ трябва да мерят сили с шамиона на Белгия, Андерлехт. Белгийците пък успяват да отстранят на четвъртфинала немския колос Байерн Мюнхен. В същото време Барселона бие шута на действащия европейски шампион Ювентус, а шведската сензация Гьотебор, истински хит по това време, изхвърля водения от Алекс Фъргюсън Абърдийн.

Съперникът на Стяуа е доста тежък. Белгийците разполагат с класни млади играчи, сред които и коронованият за най-добър млад футболист в света за 1986г. Винченцо „Енцо“ Шифо. Въпреки това „армейците“ са сочени за лек фаворит в срещата, най-вече заради силните домакински мачове,

които редовно демонстрират. Тук сблъсъкът не се различава с нищо. Андерлехт печели мача на „Лото Парк“, по онова време по-известен като стадион „Констант Ванден Сток“ с 1:0 с попадение тъкмо на Енцо Шифо в края на срещата. При гола има съмнение за засада, но ВАР е доста далече от изобретяване, за да може реферът от ГДР Адолф Прокоп да се консултира с него. Реваншът в Букурещ е събитието на годината в Румъния. Цели 3 часа преди началото на срещата „Генча“ е изпълнен до краен предел. Още повече, че в другия сблъсък Гьотеборг са разбили Барселона с 3:0 в Швеция, което е допълнителна мотивация за „армейците“ да достигнат до финала. Пицурка сякаш е абониран за ранни голове. След точно 4 минути игра равенството в общия резултат е възстановено, а нападателят бележи поредното си попадение за сезона. В 23-ата минута Балинт вкарва втори гол, а до края на срещата цифровото изражение става класическо. И пак този Пицурка, който веднъж шашардисва румънските журналисти с изказването: *„Истинската ми страст е шаха, работата ми е скучна.“* Думи, идващи от човек, отбелязал може би най-важните голове в историята на румънския футбол.

Големият финал

Финалният двубой се играе на 7-ми май 1986г., на стадион „Рамон Санчес Писхуан“ в андалусийската столица Севиля. Съперник на Стяуа все пак е отборът на Барселона, който успява да навакса изоставането срещу Гьотеборг и в крайна сметка да си проправи път до финала след изпълнение на

дузпи. Въпреки че заради трагедията на стадион „Хейзъл“ година по-рано английските отбори са извадени от европейските клубни турнири, един албионец все пак се добира до най-големия мач на Стария континент. Това е наставникът на Барса, Тери Венейбълс. „Каталунците“ са един от трите испански тима, достигнали до европейски финали през този сезон. Кръвният враг Реал Мадрид достига до последния мач за спора за Купата на УЕФА, а другият столичен тим – този на Атлетико, мери сили с Динамо Киев във финала на турнира за КНК.

Разбира се, Барселона е абсолютен фаворит в този сблъсък. Вдъхновени от знаменития обрат срещу Гьотеборг и елиминирали вече бившия европейски клубен шампион Ювентус, „каталунците“ са под пара. Те все още са доста далеч като качество от ерата „Йохан Кройф“ и неговия „Дрийм-тийм“, но все пак притежават доста интересни футболисти. Такъв е немският полузащитник Бернд Шустер. В атаката на тима се подвизават Франсиско Караско, по прякор „Вълкът“ и шотландецът Стийв Арчибалд, пристигнал на „Камп Ноу“ в комплект с Венейбълс. В защита действат опитните Херардо Миранда, Мигели, Хулио Алберто и капитанът Хосе Рамон Алесанко. Партньори на Шустер в центъра пък са Анхел Педраса, Маркос Алонсо (баща на настоящия футболист на Челси, носещ същото име) и Виктор Муньос. Повечето играчи наблизават 30-те и са доста опитни, врели и кипели в какви ли не битки. На всичкото отгоре Стяуа е първият румънски тим, достигнал европейски финал, капитанът Стойка не взема участие в срещата заради натрупани жълти картони, а близо 90% от феновете по трибуните на

„Рамон Санчес Писхуан“ в този ден подкрепят „каталунците“, все пак двубоят е в Испания.

Капитанската лента на „армейците“ е поета от десния защитник Стефан Йован, който си спомня: *„Хората не ни даваха никакви шансове, но нас изобщо не ни беше страх, защото бяхме успели да изградим отбор със страхотен характер. Йеней ни каза „Няма ли да е жалко да не закараме купата вкъщи, след като сме достигнали финала?“, като по този начин искаше да ни внуши, че може би никога повече няма да ни се удаде подобна възможност.“* Стяуа може и да е неопитен, но в този ден Емерих Йеней показва защо е толкова тачен в родината си. Той успява да неутрализира силно доминантния стил на Барселона и да затвори подстъпите към Дукадам. Мачът не е особено приятен за гледане, тъй като борбата е главно в средата на терена. Голямата звезда на „каталунците“ Бернд Шустер е тотално обезличен и напуска терена преди края на срещата, заменен от Моратая и поскръцващ със зъби от яд. Немецът пропуска може би най-чистото положение в мача, когато, оставен непокрит на няколко метра от вратата на Дукадам, стреля неточно с глава. За това, когато смяната му идва, Шустер не само че излиза от терена, но напуска и стадиона. Самораздаването на играчите на Йеней е видно, като в една ситуация, в която те трябва да изчистят висока топка, двама румънски бранители толкова освирепяло се хвърлят към топката, че я избиват далеч от наказателното поле и едва не се контузват взаимно.

Чак през втората част Стяуа стига до някакви ситуации пред вратата на Урути. На няколко пъти с далечни изстрели късметът си опитва Бьолони. В опити да стабилизира

обстановката и да внесе опит и спокойствие в средата на терена, Йеней прибягва до услугите на своя асистент Анхел Йорданеску. Той е записан като резерва и влиза на мястото на опорния халф Луциан Балан. 36-годишен и нападател по призвание, той спомага за запазването на нулевото равенство след 90 минути игра. Тактиката на Стяуа убива обещанията на Венейбълс, че Барселона ще играе типичния си отворен и атакуващ футбол. И ако до този момент все още някой не вижда на къде отиват нещата, то първите минути от първото продължение ясно показват как ще се реши съдбата на Европейската купа през този сезон – с дузпи. И тъкмо когато всички очакват да станат свидетели на рулетката на 11-метровите наказателни удари, топката влиза в мрежата на румънската врата. Всички са в ступор, но секунди по-късно прозвучава съдийски сигнал – голмайсторът Арчибалд е бил в засада. Над 60 000 каталунци по трибуните изразяват бурно недоволството си, докато 3000 румънци ликуват. За тях надеждата е все още жива.

И докато обикновено дузпите изравняват силите на двата съперника, на 7-ми май, 1986г., това изобщо не е актуално за тимове на Стяуа и Барселона. „Каталунците“ продължават да са големит фаворит за спечелване на „Ушатата“, тъй като в полуфиналния мач срещу Гьотеборг, всички шестима изпълнители вкарват дузпите си. Само че те не знаят за тайното оръжие на „армейците“. Треньор на вратарите в Стяуа е легендата Йон Войнеску – един от най-добрите румънски вратари в историята, шесткратен шампион на страната и петкратен носител на купата с червено-синята фланелка. Войнеску учи Дукадам на всичко,

което може и се счита за един от хората с най-голяма заслуга за успеха на „армейците“. Въпреки че той не пътува с тима за Севиля, методите на Йон са на терена чрез стража Хелмут Дукадам, банатска шваба по произход. Остава само полевите играчи да отбележат своите удари и всичко би трябвало да е наред.

Още от началото обаче нещата се объркват. Маджару, играл в мача на мястото на наказания капитан Стойка, не успява да вкара първия 11-метров удар и пропуска да даде на своите смазващото психическо превъзходство, на което Йеней се надява. Шутът му е посредствен и отива право в ръцете на вратаря Урути. Публиката изригва в одобрителен рев. Везните се накланят лекичко в полза на Барса. Още повече, че най-опитният в техните редици ще стреля пръв. Това е капитанът Алесанко, но след неговото изпълнение 60 000 зрители по трибуните се хващат за главите. Вратарят на Стяуа Дукадам е разгадал посоката на удара и се разтяга максимално, за да спаси успешно. Зад топката на свой ред застава звездата Ласло Бьолони. Без много да му мисли той се засилва и стреля, сякаш само и само да се отърве от хилядоволтовото напрежение, което го тресе в този момент. Урути за втори път спасява, а разочарованият Бьолони изритва топката отново и се оттегля. Тежестта отново пада върху плещите на Дукадам. Застанал очи в очи с втория „каталунец“, който ще изпълни дузпа, стражът сякаш предварително знае къде ще отиде топката. Изпълнението на Анхел Педраса е безупречно – ниско долу и право в ъгъла, но Хелмут Дукадам с лъвски скок се добира до кълбото и го избива встрани. Публиката е в шок – 4 изпълнени дузпи, 0 отбелязани. Следващият румънец,

призван най-сетне да промени статуквото, е Мариус Лакатуш. Той се засилва и с бомбен удар праща топката във вратата с помощта и на напречната греда. Най-сетне! Фиестата по трибуните замира, Барселона изоставя в резултата. Трети за „каталунците“ стреля резервата Пачи Алонсо. Нападателят е отбелязал хет-трик в полуфинала срещу Гьотеборг, а след това е реализирал и поверената му дузпа в престрелката с шведите. За това никой не се съмнява, че най-сетне вратата на Дукадам ще бъде поразена, но мустакатият страж не споделя това мнение. Този път той направо улавя удара на Алонсо, което наистина е невероятно. Окрилени от магическото представяне на своя вратар, румънците стават по-смели. Балинт хладнокръвно бележи своята дузпа и се оттегля в центъра в очакване на шоуто. Тук вече Барса са длъжни да вкарат. Тежката задача да задържи отбора си в мача се пада на Маркос Алонсо старши. Силно обезкуражен той изпълнява поредната слаба дузпа, станала лесна плячка за блестящия Хелмут Дукадам. Стяуа е Европейски клубен шампион за 1985/86! Камерите улавят страшно разочарования Йохан Кройф трескаво да обсъжда нещо със свой съратник. Той може да се тюхка колкото си иска, но хората на Емерих Йеней заслужават да са на върха.

На седмото небе е нападателят Виктор Пицурка. Въпреки, че не става световен шампион по шах, той е силно развълнуван от постигнатото, още повече че на следващия ден има рожден ден. *„Изобщо не се сетих, че имам рожден ден, но сега като споменавате, вярно, че беше така. Как бих могъл да мисля за рождения си ден в такъв момент?“* - казва голмайсторът и след това допълва: *„През*

1984г. играехме приятелски турнир в Хихон, за това отидох и купих на сина си тениска на Барса. Тогава той беше на една година, а Барселона бяха любимият ми отбор. Никога не бих могъл да предположа, че само две години по-късно ще ги победим на финала. Та ние бяхме отбор от Източна Европа, нямахме пари, но постигнахме толкова много, защото бяхме събрани много добри играчи и формирахме много добър колектив.“

Същото казва и вратарят Хелмут Дукадам, на когото моментално е лепнато прозвището „Героят от Севиля“: „Фактът, че стигнахме до продължения ни даде надежда, че ще успеем да устискаме и до дузпите. Преди това почти всеки румънски отбор бе отпадал след изпълнения на дузпи в Европа, така че да спечелим по този начин бе нещо уникално. Нямахме играч, който да реши мача сам, но имахме изключителен отбор, съставен от много добри играчи.“

„Когато се върнахме в Букурещ и видях огромната тълпа, събрана за да ни посрещне по възможно най-емоционалния начин, бях щастлив, защото знаех, че това ще са незабравими моменти. Дори не разбрах, че Лакатуш се прибрал вкъщи с Европейската купа. Всички искахме да я имаме във витрините си, но за съжаление нямаше начин.“ – казва Емерих Йемей.

За треньора приключението свършва до тук. Той напуска поста си и поема националния отбор на Румъния. На неговото място е назначен неговият асистент Анхел Йорданеску. Краят на сезон 1985/86 дава началото на нещо невероятно – изключителната серия от 119 поредни мача

без загуба за Стяуа по румънските терени – 104 в срещите от първенството и 15 в двубоите за купата на страната. В началото на 1987г. пък на „Генча“ пристига най-легендарният румънски футболист на всички времена – Георге Хаджи. С негова помощ „армейците“ печелят и Суперкупата на Европа срещу Динамо Киев с 1:0. Попадението е именно на Хаджи. Мнозина свързват името на идола със „Златното поколение“ на румънския футбол, което жъне множество успехи на национално ниво в началото на 90-те, но Пицурка не е съгласен с това.

„Ние бяхме „Златното поколение“ на румънския футбол. Спечелихме редица домашни трофеи, както и двете най-големи европейски купи (КЕШ и Суперкупата на Европа), а след това записахме 119 мача без загуба. Достигнахме и полуфинал за КЕШ през 1988 и финал през 1989г.“

Когато капитанът Стефан Йован вдига Европейската купа наред „Рамон Санчес Писхуан“, няма фойерверки и заря, няма множество банери, посочващи Стяуа като най-добрия отбор в света, няма анализи и тематични клипчета, както в сегашните церемонии по награждаване. Има само истинска наслада от феноменалния успех, постигнат от един незабравим отбор.

Глава 8

УИМБЪЛДЪН – НОСИТЕЛИ НА КУПАТА НА АНГЛИЯ ЗА СЕЗОН 1987/1988

Купата на Футболната Асоциация на Англия е може би надпреварата, предоставяща най-много изненади поне що се касае за всички европейски първенства. И разбира се, в духа на поредицата „Аутсайдери“ говорим точно за изненади от типа на „Давид срещу Голиат“ във футболен аспект. Могат да бъдат посочени десетки примери през годините, особено говорейки за т.нар „Giant killers“ в единични мачове. Те са следствие на подценяване на по-малките отбори от страна на по-големите или пък просто турнирът не винаги е приоритет за даден отбор и той излиза с футболисти, които по-рядко взимат участие в други турнири и тази купа служи за натрупване на минути. Можем също да споменем и титлите на Уигън от 2013г. и Портсмут от 2008г., но има една история, която е толкова невероятна, че хвърля тогавашна футболна Англия в смут и недоумение. Става дума за титлата на футболен клуб Уимбълдън (макар и вече не съществуващ в тази си форма отбор) през 1988г.

Лудата Банда

Създаден през 1889г. под името „Wimbledon Old Central“, но подвизаващ се в аматьорските нива на английския футбол, клубът успява да фалира само след само 21 години съществуване, през 1910г., но година по-късно е

възстановен под друго име - "Wimbledon Borough". След дълго лутане, чак през сезон 1977/78 клубът изиграва дебютния си сезон в Четвърта Дивизия и завършва на почетното тринадесето място. През следващите няколко кампании ФК Уимбълдън – името, под което клубът се подвизава, изживява страхотен подем, като печели няколко промоции в по-високите нива на Лигата и през сезон 1984/85 ги намираме вече във Втора Дивизия, само едно стъпало под най-елитното ниво на английския футбол тогава. Всичко това под ръководството на Дейвид Басет, който до сезон 80/81 е помощник-мениджър. Само година по-късно, с доза късмет и победа в последния кръг от сезона, ФК Уимбълдън става част от Първа Дивизия. С други думи - момчетата на Басет влизат с гръм и трясък в елита, като само преди четири години са били в Четвърта Дивизия, а от само девет притежават професионален статут. Неслучаен е и един от прякорите, които отборът носи - „Лудата Банда“, име, взаймствано от популярна през 30те години на века група от комедианти, изявяващи се по медиите. Причина за това им наименование стават поведението на играчите, на борда и дори на президента на клуба както на терена, така и извън него. Остри влизания, които по днешните стандарти биха били санкционирани с директен червен картон, удари с топка и без топка, диви крясъци, потрошено имущество, пиянски нощи, дръзки думи пред медиите са само част от арсенала на членовете на Уимбълдън. Това им печели омразата на неутралните фенове, което почти никога не е от полза, но... в крайна сметка все пак се оказва част от успеха на клуба,

макар че събитието е изолиран случай и никога повече, поне до наши дни, не се повтаря.

Сезон 1986/87 е дебютният за Уимбълдън в най-високия ешелон на футбола в Англия и както често се случва, повечето свързани с играта хора определят клуба като фаворит номер едно за отпадане. Противно на очакванията обаче, ФК Уимбълдън завършва неочаквано високо - под номер шест в крайното класиране, съпътствано със стабилни игри и най-вече резултати, особено в лига, която по това време е доминирана от Мърсисайдските клубове и в частност Ливърпул. Само за справка „червените“ печелят шест титли през десетилетието, а с две са градските им съперници от Евертън. По стечение на обстоятелствата първият сезон на Уимбълдън се оказва последен за техния наставник Басет, който преминава в Уотфорд. Негов наследник става бившият мениджър на Бристол Роувърс - Боби Гулд, който няма особени постижения в професията, точно като отбора, който поема. С други думи „перфектната комбинация“, която щеше да даде перфектния продукт само година по-късно.

Титлата на Футболната Асоциация от 1988г.

Стигаме и до най-високия връх, който играчите на Уимбълдън някога са покорявали, а именно спечелването на най-стария турнир в Англия - Купата на Футболната Асоциация. Турнир с противоречиво значение, но винаги с подобаваща награда за победителя - участие в европейските клубни турнири. Съперници за трофея са играчите на Ливърпул, които по това време вече са си

осигурили титлата от Първа Дивизия и мечтаят за дубъл и нов пробив в Европа. Предвождани от легендата на клуба Кени Далглиш, „мърсисайдци“ излизат като абсолютни фаворити според букмейкъри и фенове. Те са образец за това как трябва да се играе футбол по това време, носители на редица трофеи и притежаващи опитни играчи на всички постове. Ще споменем само името на Брус Гробелаар на вратата, капитана Алън Хансън и Стийв Макмеън като примери.

Двата отбора достигат до финала по доста сходен начин. Ливърпул се справят със съпротивата на винаги коравия Стоук Сити в третия кръг с победа с 1:0 на собствения си стадион, дошла след преиграване. По-нататък в четвърти кръг е сломен отборът на Астън Вила, за да дойде трудната победа над градския съперник Евертън с 1:0 на „Гудисън Парк“ в кръг номер пет. Победа, дошла неслучайно, но подсказваща какви са целите пред „червените“ за настоящата кампания. На четвъртфинала е пометен с 4:0 отборът на Манчестър Сити, а на полуфинала съперник е Нотингам Форест, който въпреки оказаната съпротива не е същият Нотингам на Брайън Клъф от преди десетилетие. Изключвайки мача с „грънчарите“, всеки един от останалите съперници по това време се подвизава в Първа Дивизия, а Евертън дори е вицешампион, на две точки зад победителите.

В третия кръг Уимбълдън среща Уест Бромич на своя стадион и печели убедително с 4:1. По нататък следват срещи с Мансфилд Таун (2:1) и стабилния Нюкасл, над който победата е минимална, но много ценна - 0:1 на „Сейнт Джеймсис Парк“. На четвъртфинала и полуфинала

са победени съответно Уотфорд, чийто тогавашен наставник, както вече споменахме, е Дейвид Басет, извел „Лудата Банда“ до Първа Дивизия, и Лутън с идентичен резултат 2:1. Отново, изключвайки Мансфилд, всички съперници се подвизават в най-елитното ниво на английския футбол, което прави отстраняването им още по-силно изявление.

Така стигаме до 14 май 1988г. Арената е добре познатият „Уембли“, често наричан „Вторият дом на Ливърпул“ през този времеви отрязък, най-вече заради факта, че рядко отборът пропуска възможност да играе във финали и да печели трофеи. На трибуните има 98 203 зрители, като около 37 000 са привърженици на Уимбълдън. За Ливърпул на терена са: Гробелаар, Гари Гилеспи, Гари Аблет, Найджъл Спакман, Стив Никол, Алан Хансън(к), Питър Биърдсли, Джон Олдридж, Рей Хютън, Джон Барнс и Стив Макмеън, със средна възраст 27,48 години. На тях Уимбълдън противопоставя Дейв Безънт(к), Клайв Гуудиър, Ерик Йънг, Анди Торн, Тери Фелън, Лаури Санчес, Вини Джоунс, Алън Корк, Денис Уайз, Тери Гибсън, Джон Фашану, със средна възраст 25,54 години. Като резерви за двата отбора се появяват Крейг Джонсън и Йон Мьолби и Джон Скейлс и Лаури Кънингам съответно. За пълнота ще добавим, че тогава регламентът отрежда по две смени, тридесет минути добавено време, ако мачът е равен след деветдесетте изиграни и евентуално преиграване, ако няма победител.

Уембли ври и кипи, а двата отбора са строени в тунела и готови за мача. Уимбълдън в типичния си стил *„Никой не ни харесва, но на нас не ни пука“* се опитват едва ли не да

сплашат противниците си чрез бойни възклицания, нахъсващи думи и крясъци, персонални нападки към конкретни играчи на Ливърпул и прочие. Това впрочем е тактика, която те често използват в мачовете си през сезона и която неведнъж носи успех. Все пак „Лудата Банда“ трябва да оправдава името си, къде иначе е чарът на прякора? Години по-късно Джон Барнс, тогава играч на Ливърпул, разбива мита, че играчите на Ливърпул са загубили мача още в тунела заради подобно поведение от съперниците им. Мит, който според Барнс е разпространяван от Вини Джоунс и Фашану при всеки удобен случай и по всеки удобен начин. Но има нещо друго, което доста от играчите на Ливърпул неохотно признават, а именно, че донякъде те губят мача по своя собствена вина: *„Бяхме виновни заради нашата самонадеяност. Бяхме прекалено спокойни и уверени, че сме спечелили мача, още преди той да е почнал. И това ни изигра ужасяваща шега. Още от началния сигнал гладкостта и комбинациите в играта ни не се получаваха. Така и не започнахме мача. Биърдсли и Хютън започнаха добре, но впоследствие се загубиха. Барнс, който цял сезон с почти садистична наслада тероризираше противниковите десни защитници, беше главният фокус на нашите атаки. Олдридж беше анонимен.“*

Самият мач започва и се развива точно както почти всеки на стадиона очаква. Ливърпул владее топката през по-голямата част от времето, докато играчите на Уимбълдън седят по-дълбоко в собствената си половина и се защитават, доста често в самото си наказателно поле.

Изключителна роля изиграват отборният дух и сплотеността, но също така и някои персонални прояви на отделни играчи. Вини Джоунс има персоналната задача да се грижи за динамото в центъра на полузащитата на Ливърпул Макмеън и извършва *„типично аграрно Вини Джоунс нарушение“* , което оставя противника му *„разбит“* и накъсва допълнително ритъма в играта му. Естествено Джоунс не остава без последствия и също получава удар в окото, който го оставя насинен през остатъка от срещата. Погледнато глобално това е олицетворение на цялостното развитие на срещата. Отбранителната линия на Уимбълдън успешно отблъсква всяка атака на Ливърпул посредством персонална опека, понякога двама на един, постоянно подсигуряване и спорадични контраатаки. Силната игра на Дейв Безънт на вратата на *„доновете“* допълнително утежнява задачата на *„мърсисайдци“*. Именно чрез контраатака идва първият и единствен гол в мача. След отнета топка в центъра и бърз пас напред играч на Уимбълдън бива фаулиран. Центрирането на Денис Уайз от фаул попада на точното място, а именно главата на Лаури Санчес, който успява да прониже Гробелаар. Всичко това се случва в 37-ата минута от срещата. За зла участ само няколко минути по-рано гол, вследствие на прехвърлящ удар в актива на Ливърпул, бива отменен, само защото преди това е свирен пряк свободен удар заради нарушение, пак в тяхна полза. Споровете за авантаж са ожесточени, но са подминати от рефера. На почивката указанията са ясни: за Ливърпул Крал Кени нарежда: *„Атака до последната минута“*, а Боби Гулд съветва възпитаниците си да засилят дефанса и да бранят

крехката преднина. Картинката през втората част е не по-различна - атаки, изключително остри влизания и битка за всеки метър терен. Достигаме до 60-ата минута от срещата, която може да бъде наречена крайъгълният камък, определил и крайния победител. Именно тогава Ливърпул получава шанса да изпълни дузпа за нарушение на Клайв Гудиър срещу Джон Олдридж. Именно потърпевшият поема отговорността за наказателния удар, стреля в левия ъгъл, но вратарят на Уимбълдън Безънт е на друго мнение. След блестящ плонж, той успява да отрази удара, като едновременно се превръща в герой за своя отбор, а и поставя няколко рекорда, ставайки първият вратар, спасил дузпа във финал за Купата на ФА, а след около тридесетина минути и първият вратар, носещ капитанската лента, който вдига трофея. Изобщо достойна човешка история, която да влезе в книга.

Капитанът

В онези дни подготовката за рулетката на дузпите няма нищо общо с това, което е на разположение в наши дни. Днес треньорите и вратарите разполагат с толкова много технология - записващи устройства, повторения, анализи на предишни мачове, психолози ако щете. През периода, в който се играе мачът, тема на настоящата глава, доста от тези действия се извършват най-вече чрез наблюдения и записки. Ето защо спасената дузпа във финала има още по-голямо значение. Да, Дейв Безънт е герой в анализите на Уимбълдън и ще бъде вечно помнен от феновете, не само заради спасената във финала дузпа, но и заради цялостния

му принос към отбора, но кой всъщност е той? Роден на 29 март 1959г., подписва с Уимбълдън на едва 20 години през 1979г. Натрупва цели 340 мача за клуба, като апогеят в кариерата му е именно финалът през 1988г., който се оказва и последният му за клуба, най-вече поради финансови причини. Същата година преминава в редиците на Нюкясъл, а после носи цветовете на Челси, Саутхямптън, Нотингам, Тотнъм и редица други клубове. През периода си в Нотингам (1997-2001г) той записва нов рекорд срещу името си, а именно за най-възрастен футболист на Форест (42 годишен). Последният му мач е през сезон 2002/03 за отбора на Брайтън и отново рекорд - Най-възрастният играч в редиците на който и да е професионален клуб в Англия и единствен роден през 50-те години. На 17 Август 2013г. изиграва мач за отбора на Норт Грийууд Юнайтед в Южната дивизия едно. По-късно става треньор на вратарите в Стивънидж, като през 2015г. е записан сред резервите за мач от лигата. Тогава той е на 55! Има и два мача за националния отбор на Англия през 1989г. С други думи уникален по рода си футболист.

Съставът

"Лудата Банда победи Културния Клуб" - възкликва коментаторът Джон Мотсън след края на мача, правейки препратка към популярни телевизионни програми от близкото минало.

А кои всъщност съставляват т. нар. "Луда банда"?

Дейвид Безънт - капитанът и носител на толкова рекорди, чиято история описахме по-горе;

Клайв Гуудиър - играч със само 26 появи за клуба, като символично или не, една от тях е по време на финала. Именно след негов фаул през второто полувреме Ливърпул получават правото да изпълнят единадесетметров удар. Контузия на коляното го вади от футбола, като той се преквалифицира на физиотерапевт.

Анди Торн - сред младите играчи на Уимбълдън. В два периода за клуба навърта над 140 участия, като вкарва първия гол в елитната дивизия през 1986г.

Ерик Йънг - канарата в централната защита на отбора и партньор на Торн във финала. След футбола работи като счетоводител.

Тери Фелън - играч със 159 мача за клуба. Следващата стъпка в кариерата му е в Манчестър Сити за сумата от 2,5 млн паунда, което е изравнен най-висок рекорд за защитник по това време. След това играе за Челси и Евертън, а в по-късен етап от живота и кариерата си е треньор на САЩ и Нова Зеландия.

Вини Джоунс - най-емблематичният член на Уимбълдън, може би в историята на клуба като цяло. За "доновете" има повече от 300 мача, в два периода. Бива глобен с 20 000 паунда заради снимането на видео, наречено "Коравите мъже във футбола", в което показва как могат да бъдат извършвани тежки нарушения, но извършителят да остане безнаказан. Носител на рекорда за най-бърз картон в срещата между Челси и Шефийлд Юнайтед през 1992г. - само 3 секунди след първия съдийски сигнал. Общо в кариерата си е бил гонен от терена 12 пъти. След футбола Вини прави кариера в киното, участвайки в "Две димящи дула", "Да изчезнеш за 60 секунди" и ред други продукции.

Денис Уайз - играч с доста богата кариера - над 20 години, с 593 мача, като най-силните му периоди са в Уимбълдън и Челси. Има 21 мача и за националния отбор на Англия. Той е човекът, асистирал за победния гол във финала. По-късно се отдава на мениджмънта, като е ръководил Милуол, достигайки финал за ФА Къп, Суиндън и Лийдс. За кратко заема поста на футболен директор в Нюкясл, но го напуска след скандал между феновете и собственика Майк Ашли.

Лаури Санчес – играчът, вкарал така ценния гол през първото полувреме от финала през 1988г. Има над 300 мача за Уимбълдън. След активната си състезателна кариера продължава да се занимава с мениджмънт, като сред клубовете, които е водил, са: Фулъм, Уикъмб и националния отбор на Северна Ирландия.

Алан Корк - нападател, който е част от клуба между 1978 и 1992г. Известен е с това, че е отбелязвал във всички четири дивизии, в които отборът се е състезавал през този период. За клуба има 430 мача. Баща на играча на Бърнли (към момента) Джак Корк. След края на състезателната си кариера Корк е мениджър на Кардиф и Суонзи.

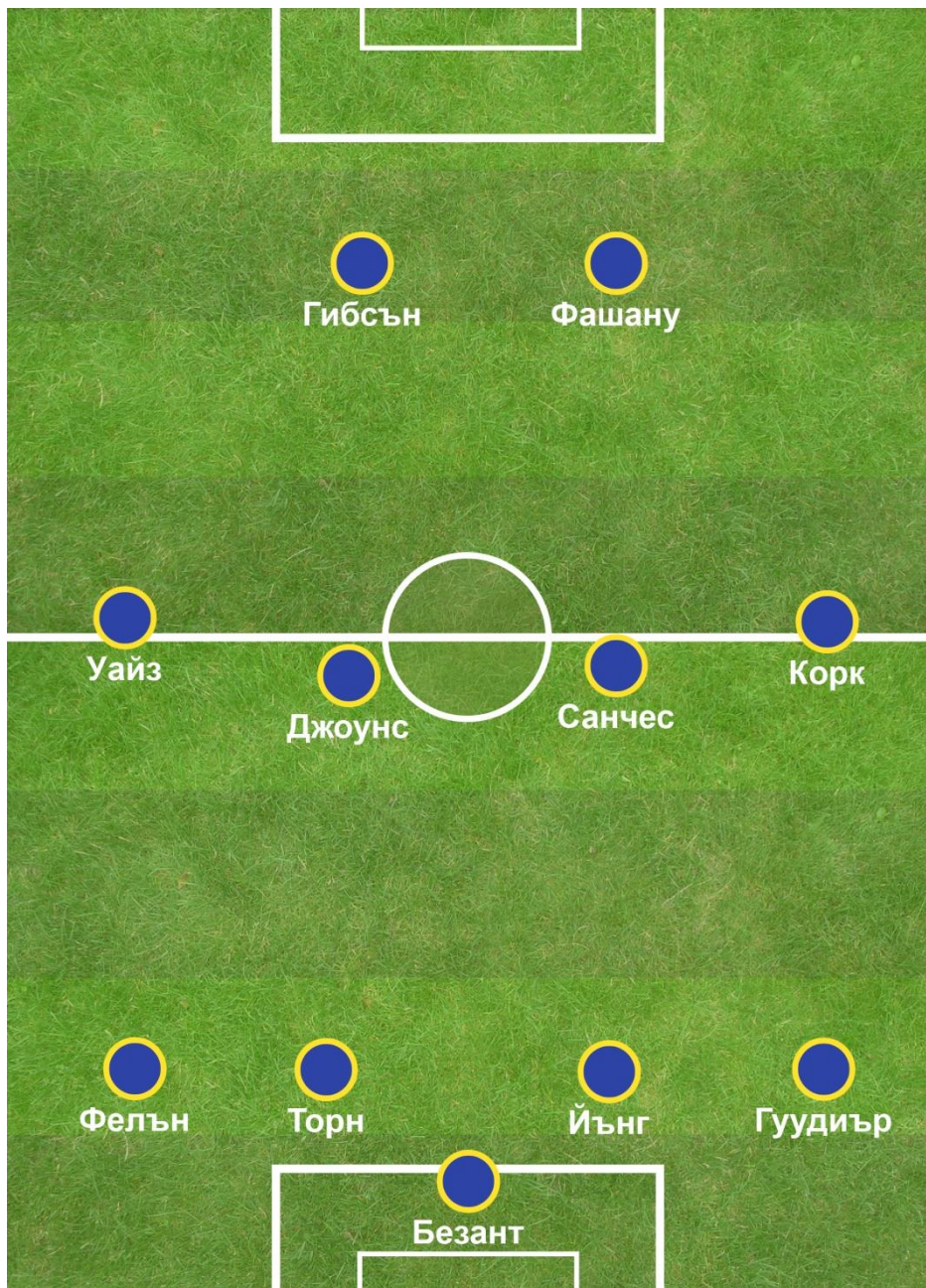
Джон Фашану - нападател, прекарал осем години в отбора на Уимбълдън. Най-честият заподозрян що се отнася до изпълненията извън терена, вечен съучастник на Вино Джоунс. Един от най-ярките примери е желанието на Джоунс и Фашану да подарят букет цветя на лейди Даяна. По-късно, по подобие на Джоунс, се изявява по телевизията.

Тери Гибсън - част от клуба за цели шест години, но само с 87 мача и 22 гола за периода. Все пак започва като титуляр финала и бива заменен през втората част.

Като резерви се появяват:

Джон Скейлс - защитник, навъртял близо 300 мача за Уимбълдън и три за националният отбор. Сега се занимава с организиране на събития.

Лаури Кънингам - Неговата кариера е в зенита си в периода му в Уимбълдън, като има само 8 мача за "бандата". През 1979г., след много силен период в Уест Бромич става първият чернокож играч на Реал Мадрид.

Кои са факторите, помогнали на Уимбълдън да спечели Купата на ФА през 1988г?

Както всички наши истории до момента, така и тази не прави изключение от общия модел, че няма един единствен фактор, който да е донесъл изненадващото отличие във витрината на клуба. Победата и купата са плод на много труд, тренировки и себераздаване. Колкото и клиширано да звучи, този аргумент е повсеместно валиден. Но в случая на ФК Уимбълдън има и няколко допълнителни фактора, които правят историята им така необикновена. На първо място поведението на "Лудата Банда" на и извън терена и изобщо отношението им *"Никой не ни харесва, но на нас не ни пука"* отдръпва неутралния фен от клуба. Изключвайки местните фенове, подкрепящи клуба по принцип или просто защото са географски обвързани с него, Уимбълдън не се радва на особена подкрепа. Силно сравнение може да се направи с противниците им във финала от 1988г., Ливърпул, които по това време доминират както на английската, така и на европейската футболна сцена, заради футбола, който играят и заради играчите, които имат. Стилът, изповядван от Крал Кени Далглиш, се отличава с финес, плавен, но много гладък преход между линиите, ефектни отигравания и още по-ефектни голове (имайте предвид, че говорим за клуб от Албиона все пак), докато играейки срещу Уимбълдън на Вини Джоунс и компания по-вероятно е да отнесеш някой ритник или кроше. Дори стилът им на игра се основава на доктрината *"Защо са нужни 20 паса за да стигнеш до*

противниковата врата, като можеш да го направиш и с два?" Твърде често дори и вратарят Безънт търси атакуващите играчи, в лицето на Уайз, Фашану или Гибсън с дълги пасове. Не случайно тази титла остава и единственият по-значим трофей във витрината на клуба, който все пак успява да се задържи в най-високото ниво на футбола в Англия чак до сезон 1999/00, или ерата на Висшата лига, инкасирайки престижни класирания (шесто и седмо място) през периода. Иронично датата, на която пътят им към подолната дивизия започва, е 14 май - точно дванадесет години след титлата от 1988г.

Вторият и може би по-важен фактор, спомогнал за спечелването на купата, е подценяването. Не малко играчи на Ливърпул с неохота признават, че в деня на мача всички в лагера на отбора са чувствали, че вече са спечелили, още преди мачът да започне. Доминацията, на която "мърсисайдци" се радват през периода, им изиграва лоша шега в топлия майски ден и играта им така и не потръгва, въпреки наличието на толкова звездни имена в редиците им. Точно обратното, от позицията на пълен аутсайдер, според всички критици, играчи и фенове, Уимбълдън, посредством стегната и дисциплинирана игра, успява да излъже далеч по-именития си съперник и да отнесе трофея в югозападен Лондон и да остави завинаги в анализите на английския футбол постижението на "Лудата Банда".

Понастоящем футболен клуб Уимбълдън не съществува под името и формата, с които печели финала през 1988г. През 2003г. клубът влиза в администрация, а горе-долу по същото време сменя и стадиона си, като се премества на 60 мили северно в град Милтън Кийнс. През следващата

година администрацията е вдигната и клубът е преименуван на Милтън Кийнс Донс, понастоящем подвизаващ се в Първа лига на Англия. Интересен факт е и съществуването на клуб под името АФК Уимбълдън, който е основан през 2002г., паралелно със събитията, довели до преместането на първообраза на Уимбълдън ФК. АФК Уимбълдън е основан от фенове, които са против преместването и смяната на името. Този дъщерен клуб съществува и до днес, като е базиран в близост до оригиналното месторождение на "Лудата Банда". Той също се подвизава в Първа Лига и води ожесточено съперничество с МК Донс.

Глава 9

АЯКС АМСТЕРДАМ – НОСИТЕЛ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КУПА ЗА СЕЗОН 1994/1995

Когато на 23 ноември 1994г. в сблъсък от Шампионската лига се срещат младият и неопитен отбор на Аякс Амстердам и европейските титани Милан, всички очакват, че действащият носител на трофея ще сгази наивните момчета на треньора Луис ван Гаал, дръзнал да излезе с играчи, чиято средна възраст не надвишава 23 години и схема, която на пръв поглед е странна и дори обидна за италианския колос.

Според някои експерти, холандците са подредени в 3-1-3-3, според други в 3-5-2. Може би е нормално да има несъгласие сред специалистите, тъй като всяко велико произведение на изкуството е отворено за интерпретация, а за тези, които до този момент са гледали тази младолика, но дисциплинирана група от футболисти, няма и грам съмнение, че те са артисти.

Обстановката на самия стадион „Нерео Роко“ („Сан Сиро“ е зает в конкретната вечер) е характерна за началото на 90-те години на XX век. Част от персонала на двата отбора, заели местата си на доста примитивните резервни скамейки, са запалили по цигара в очакване на старта на сблъсъка. Нищо не подсказва, че някой ден те ще са разположени удобно на луксозни кожени седалки, предоставени от „Ауди“ или някой друг автомобилен гигант.

А самите играчи са навлечени с екипи, които изглежда, че са няколко размера по-големи от тези, които носят

модерните състезатели, чиито фланелки се впиват в тялото им и подчертават впечатляващата им мускулатура. Няма и следа от шарените футболни обувки, обрисувани с комплексни фигури и изработени от екзотични материали. Обстановката може да е от XX век, но футболът, който ще предложи Аякс в онази вечер, е нещо, идващо от бъдещето.

За Милан липсват няколко играча, като най-сериозният удар е отсъствието на гиганта в халфовата линия Марсел Десаи.

Именно през центъра идва първата по-опасна атака за гостите. Де Бур извежда Яри Литманен, след като твърде лесно е оставен да овладее една изчистена топка и с елегантно докосване да я предостави на финландския си съотборник. Литманен е безпощаден и резултатът е открит след едва две изиграни минути.

До края на срещата амстердамци удвояват преднината си, макар това да става с помощта на Франко Барези, който в рядък момент на разсеяност праща кълбото в собствената си мрежа.

Европа е смаяна от постижението на дръзките младежи и за мнозина експерти поражението на Милан идва като шок. Треньорът на Реал Мадрид Хорхе Валдано, може би най-добре описва това, което всички си мислят: *“Аякс не са отбор от 90-те, те са близо до това да изградят футболна утопия.”*

След срамното поражение треньорът на Милан Фабио Капело, а и играчите му, най-вероятно се заканват, че ако отново срещнат непокорните „лалета“, ще им покажат защо Милан е действащият европейски шампиони. И

разбира се, съдбата нарежда нещата така, че двата отбора да се срещнат на финала в Шампионската лига след само седем месеца.

За този сблъсък миланистите вече са в пълен състав, а треньорът Капело е подготвил пъклен план, с който да „задуши“ ентузиазма на четата на Ван Гаал.

Футболна Европа се подготвя за зрелищното сражение, а преди да разкажем какво се случва във финала, нека първо да разнищим как Луис ван Гаал успява да изгради своята перфектна футболната утопия. Ние ще я наречем „Луитопия“.

(Не)скромно начало

„Моите поздравления за Аякс. Те назначиха най-добрия треньор в света.“ С тези думи Луис ван Гаал започва кариерата си на наставник в холандския гранд. Трябва да отбележим, че това е първото му такова назначение където и да е. Очевидно скромността не е едно от качествата, които характеризират самоуверения холандец.

Но за да върне величието в клуба, ще му трябва нещо повече от крилати фрази. Амстердамци се намират в труден период от историята си. За последните седем години те са печелили титлата едва веднъж, а през останалото време им се налага да живеят под безмилостната диктатура на ПСВ Айндховен, които освен че доминират Ередивизи, печелят и Европейската купа през 1988г.

Ван Гаал работи като асистент на Лио Беенхакер известно време и когато последният е изкушен от милионите на

Реал Мадрид, ръководството на Аякс решава да се довери на бившия си играч.

„Желязното лале“, както става известен Луис ван Гаал впоследствие, веднага се заема да оформи отбора си според своите философия и разбирания. Всеки играч, който откаже да съдейства, бива изхвърлен зад борда.

Брайън Рой, популярен сред феновете с лъскавите си финтове, е първата жертва на новия режим. Решението не се приема добре от привържениците, но те не подозират, че това е само началото. През следващите сезони са продадени и големите любимци на клуба в лицето на Ян Уутърс и Денис Бергкамп. И двамата носители на приза „Играч на годината“ в поредни кампании и основни голмайстори в Аякс. Тези промени изглеждат като абсолютна лудост, но скоро и най-острите критици на Ван Гаал са смълчани.

Още в първия си сезон начело на клуба, холандецът достига финал за Купата на УЕФА, където Торино е сломен. Трофеят печели още малко време на Ван Гаал, който знае, че ще му трябват поне още няколко сезона за да оформи напълно Аякс по своята собствена визия.

Философията на Луис ван Гаал

За да разберем малко по-добре защо Аякс Амстердам са толкова успешни през 90-те, е изключително важно да обясним както теорията, която те следват, така и практическите методи, които им помагат да се усъвършенстват. Ето как самият наставник описва футболната си догма: *„Тя е по-скоро философия,*

отколкото тактическа система. Играл съм и 4-3-3 с Аякс, 2-3-2-3 с Барселона и мога да играя 4-4-2 с АЗ. Подредбата на играчите почти не е от значение. Гъвкав съм в това отношение. Философията е това, което не се променя. Подготовката е ключова. Всеки играч трябва да знае къде трябва да бъде във всеки един момент и за това трябва да има разбирателство между футболистите и абсолютна дисциплина. Всеки един играч трябва да знае как да надхитри съперника си и къде трябва да бъде за да подкрепи съотборниците си. “

Луис Ван Гаал не се опитва да промени „Тоталния футбол“, който практикува Аякс, неговата цел е да го изпита до перфектност. Когато играчите му атакуват, те трябва да умеят да комбинират бързо и да изпълняват всяко движение с абсолютно съвършенство и почти механизирана ефективност.

Когато възпитаниците му не владеят топката, те трябва да притискат съперника с цел да я върнат възможно най-бързо.

Стилът на наставника изисква комплексна футболна интелигентност, техническа сръчност и върховна физическа подготовка. Само най-безкористните и трудолюбиви играчи успяват в системата му. Не е случайност, че Ван Гаал става известен с това, че често има търкания с по-своеволни футболисти. Освен проблемите с Бергкамп, той ще се скара и с Ривалдо в периода си в Барселона.

Методи от бъдещето

За да постигне своята така жадувана „Луитопия“, Ван Гаал въвежда редица тренировъчни методи, които от модерна гледна точка изглеждат логични, но за началото на 90-те са истински иновативни.

Холандецът наема тренъори от други спортове, като преценя, че те могат да внесат експертиза, която липсва във футбола.

Джос Гейсел (хокей) почти изцяло премахва тичането на дълги разстояния и го заменя със спринтове и далеч по-статични, но разнообразни упражнения. Лазло Ямбор (баскетбол) пристига в клуба с цел да подобри техниката при бягане и цялостната координация в краката на всеки играч.

Най-ключово може би е назначението на един физически впечатляващ господин с бръсната глава на име Рене Вормхуд. Предишната му позиция е в клуб на име Амстердам Адмиралс – отбор по американски футбол. Той споделя, че е забелязал следното: *„Още в Адмиралс ми направи впечатление, че моите състезатели са далеч по-атлетични от футболистите. Когато се присъединих към Аякс, реших да приложа наученото и започнахме да подобряваме и физиката на играчите с нещо, което нарекох футболна аеробика.“*

Благодарение на тези методи футболистите на Аякс натрупват значителна физическа сила, но и завидна сърчност.

За да е сигурен Ван Гаал, че играчите изпълняват указанията му до последната буква, той измисля и

упражнения, характерни за всяка позиция и всяка игрова ситуация, които са повтаряни до безкрай. За да обясним по-нагледно това, ще ви помолим да си представите т. нар. „заучени положения“, които редица отбори практикуват при изпълнение на ъглов или пряк свободен удар. Луис ван Гаал просто довежда нещата до абсолютна крайност, като на практика изработва план за всяка една игрова ситуация, а не само за статичните. Мотото на холандеца е изразено ясно и точно в един надпис, който той държи в офиса си по това време: „Качествената подготовка изключва случайностите.“

Холандецът наема и психолози, които да се грижат за психическото здраве на младежите. Разбира се, той налага и правила, които спомагат за изграждането на отборен дух и единност в състава. Така например на тренировка всеки трениращ трябва да е със загасена фланелка и еднаква дължина на чорапите.

На обяд целият отбор се храни заедно и разговаря за футбол, но и други теми са насърчавани. За Ван Гаал колективът е над всичко: *„Ако Кларънс Зеедорф иска да се отличава от другите, той трябва да го направи с футболни аргументи, а не с прическата или дрехите си.“*

Тактическата еволюция

Цялостната постройка на Аякс е необикновеното 3-1-3-3, като както споменахме вече, то може да се интерпретира по няколко различни начина, а по време на мач играчите се организират в различни формации в зависимост от фазата на игра.

Подредбата произлиза от идеите на Йохан Кройф в Барселона, където холандецът използва успешно 3-4-3 с Пеп Гуардиола в ключовата роля на плеймейкър от дълбочина в началото на 90-те.

За Ван Гаал човекът, който играе еквивалента роля, е Франк Рийкард. Холандецът контролира темпото от дълбочина и помага с връзката между защита и атака. Богатият му набор от технически умения му позволява и да се включва в дефанса когато отборът се брани, сформирайки отбранителна линия от четирима.

От двете страни на Рийкард оперират далеч по-енергични и млади футболисти в лицето на Едгар Давидс и Кларънс Зеедорф (и двамата под 23 г.). Дуото компенсира за неговата невъзможност да пресираща съперниците и дори покрива пространството по крилата на терена, спирайки набези на противникови нападатели.

В нападение от голямо значение е ролята на крилата Марк Овермарс и Финиди Джордж. И двамата притежават светкавична скорост и завиден дрибъл, но истинската им цел е да играят ролята на „примамка“, като изолират страничните защитници, което от своя страна оставя празни пространства в линиите на защитата. Подобна е и ролята на нападателя Роналд де Бур, който увлича централните бранители. Ето как самият Ван Гаал описва идеите си: *„Ако крилата примамват бековете на съперника, а нападателят увлича централните защитници, това ще създаде повече пространство за истинската звезда на отбора – играча с номер 10.“*

А човекът, натоварен с тази жизнена роля за Аякс, е финландецът Яри Литманен.

Десетката на амстердамци изпълнява перфектно функциите, които му възлага Луис ван Гаал и за времето, в което се състезава за клуба, успява да се превърне в култова фигура за феновете. Статистиката ясно показва колко добре работи планът на Ван Гаал. Литамнен отбелязва 133 гола и записва 33 асистенции в 255 двубоя за Аякс, а през знаменития сезон 94/95 бележи цели 25 пъти.

Цялостният стил на отбора е да държи топката и да я разиграва по терена, докато се намери празно пространство, което да бъде експлоатирано. Ван Гаал счита, че и вратарят трябва да има принос във владението, за това често и самият Едвин ван дер Сар участва в изнасянето на топката. Холандците обаче се различават от „тики-таката“ на Барселона от времето на наставника Пеп Гуардиола с това, че не се притесняват да играят с дълги пасове от единия до другия фланг или от бековете директно към крилата, стига да видят пролука в линиите на съперника.

Кампанията в Шампионска лига за сезон 1994/95

Всеки от първите три сезона на Луис ван Гаал начело на Аякс носи злато на клуба. След триумфа в Купата на УЕФА през 1992г. е завоювана и Купата на Холандия през 1993г. със зрелищна победа с 6:2 във финала. Амстердамци най-после си връщат и титлата в Ередивизи през следващия сезон, което значи, че последното голямо предизвикателство пред „Желязното лале“ е да бъде спечелена и Шампионската лига.

Турнирът, който до 1993г. е известен под името Европейска купа, е реформиран от УЕФА и с новия бранд идват и големи спонсори, готови да предложат милиони за да получат право да рекламират марката си в състезанието. УЕФА Шампионска лига се превръща не само в престижен, но и във финансово изгоден турнир за клубовете, които успеят да се класират за него.

Като шампиони на Холандия, Аякс са сред 24-те отбора, които участват в надпреварата през сезон 1994/95. Великите сили в лицето на шампиона Милан и финалиста от миналия сезон Барселона са готови за нов щурм за трофея. Освен тях, другите фаворити в надпреварата са Манчестър Юнайтед, които тъкмо са започнали да доминират във Висшата лига под ръководството на сър Алекс Фъргюсън и шампионът на Франция Пари Сен Жермен, който ще достигне до ½-финалите на турнира. Шампионите не Германия Байерн Мюнхен също се целят в първото място.

Групата на Аякс Амстердам е приемлива, като освен Милан, те ще играят с Казино Залцбург и АЕК Атина в общо 6 двубоя.

В началото на тази глава писахме за знаменитата победа на амстердамци в Италия, която малцина очакват. Още по-малко футболни специалисти предричат, че холандците ще оглавят класирането с 4 победи, 0 загуби и голова разлика +7.

Първото място им гарантира приветлива среща с хърватския шампион Хайдук Сплит на 1/4-финалите. Аякс печели двата сблъсъка с общ резултат от 3:0 за да си гарантира две близки срещи от третия вид с шампионите

на Германия Байерн Мюнхен в следващата фаза на турнира.

Баварският колос се оказва костелив орех за момчетата на Ван Гаал и първият двубой в Мюнхен приключва с равенство, в което не е отбелязано нито едно попадение.

Реваншът се състои на 19 април на Олимпийския стадион в Амстердам. По това време „Амстердам Арена“ все още е далечна мечта и именно на съоръжението, построено през 1928 година, ще се играе тази паметна среща.

За немците стартират доказани футболисти в лицето на Бабел, Циге, Хелмер, Циклер и Шол. Те изглеждат уверени в участието си във финала, но момчетата на Луис ван Гаал имат други планове.

Още в 12-ата минута резултът е открит от Яри Литаманен, който забива топката с глава от близко разстояние. Но преднината на холандците не трае дълго, благодарение на Марсел Витезcek. Атакуващият полузащитник също е точен с глава, след като надскача Франк де Бур, за да достигне до остро центриране от дясното крило. Байерн вече има преимущество в головете на чужд терен и този факт би отчаял почти всеки друг състав. Но наперената и перфектно организирана холандска машина не се смущава дори и за секунда.

Само след няколко минути Финиди Джордж връща преднината на Аякс със страхотен шут от дъгата на наказателното поле. Овермарс прави резултата 3:1 преди почивката, а през втората част отново Яри Литманен и Марк Овермарс оформят крайното 5:2. Аякс Амстердам са на финал за Шампионска лига без да допуснат загуба!

Феновете по трибуните са екзалтирани, а Луис ван Гаал и помощниците му празнуват като обезумели до тъчлинията.

Големият финал със старите познайници

Връзката между Милан и Аякс е силна през годините, но тя не е взаимнополезна за двете страни и по-скоро може да бъде дефинирана така: отбор със завидни финансови възможности прибира талантите на отбор с традиция да ги развива, без вторите да имат особен избор. През годините Ван Бастен, Рийкард, Давидс, Клуйверт и много други са изкушени от доходоносните договори, които получават от миланския колос.

Италианците, вече в пълен състав, излизат целеустремени да не повтарят унижителните си поражения от груповата фаза. Фабио Капело е проучил опонентите си в дълбочина в седмиците преди финала и е измислил пъклен план за това как да ги спре. Схемата на действащите европейски шампиони е 4-4-2, която те наследяват от Ариго Саки, спечелил два поредни финала в края на предишното десетилетие.

Марсел Десаи се е завърнал в състава и е заставен да следва Литманен по-близо от неговата собствена сянка. Ходът ограничава ефективността на финландеца и е дотолкова успешен, че той е нехарактерно тих през всичките минути, в които е на терена.

Капело добре знае, че Аякс се стремят да изнасят топката с методични пасове от защитниците и за това налага на нападателите си Масаро и Симоне винаги да пресират двамата най-близки бранители. И тази идея не е лоша, но

наличието на трима дефанзивни играчи в схемата на Ван Гаал и фактът, че Ван дер Сар също участва в разиграванията значи, че амстердамци винаги успяват да придвижат топката по левия или десния фланг, макар и с известни затруднения.

Това ни довежда до следващия интересен момент от замисъла на дон Фабио. Крилата на Милан са инструктирани да се изтеглят в по-задни позиции, където да получат подкрепа от бековете (Малдини и Панучи) в очакване на холандски атаки през фланговете. На Албертини му е наложено да блокира защитника на Аякс, който владее топката.

А след всичко това, няма как да забравим и най-силното оръжие на Милан – солидност в защита. Отбранителната им линия, съставена от Малдини, Барези, Костакурта и Панучи е почти непробиваема и може би не е изненадващо, че в елиминациите по пътя до финала, „росонерите“ не допускат дори и едно попадение. В предишния сезон миланистите дори неутрализират “Дрийм тийма” на Кройф и Барселона, като ги побеждават с 4:0 във финала.

Планът на Капело сработва добре през първото полувреме. Аякс владее повече топката, но не успява да достигне до сериозна опасност. Милан дори са по-близо до гола в една от редките си контраатаки, но Ван дер Сар спасява вратата си с майсторски рефлекс. На почивката Франк Рийкард поема контрол над ситуацията: *„Искам да играете по-бързо с топката и много от вас трябва да се справят по-добре“*. След тези думи се разразява остър спор между капитана Дани Блинд, Кларънс Зеедорф и Франк де Бур. Ван Гаал с удоволствие оставя играчите да изгледят различията си без да се меси. Той добавя от себе си само една тактическа промяна – да премести позицията на Рийкард 5 метра по-назад, което да му дава повече пространство и възможност да раздава ключови подавания. След почивката приливът започва да се обръща в полза на Аякс. Халфовете и нападателите на отбора все по-често успяват да достигнат до наказателното поле на италианците и дори да отправят заплашителни удари към целта. В крайна сметка усетът и геният на Ван Гаал се оказват решителни. Холандецът решава да замени голямата звезда Яри Литманен с 19 годишния нападател Патрик Клуйверт в 70-ата минута и това решение се оказва едно от най-добрите в кариерата му. Пет минути преди края на редовното време Франк Рийкард получава топката в близост до дъгата на наказателното поле на италианците. Той плъзва кълбото именно към Клуйверт и мигновено се втурва към вратата.

Езикът на тялото му предвещава двоен пас с младежа, което предизвиква нескопосан опит за изкуствена засада от страна на италианците. Патрик обаче си повежда топката с едно движение дълбоко в наказателното поле, с второто си докосване я измъква от шпагата на преследвача си Лентини, а с третото прави Аякс Амстердам европейски шампион.

Холандската част от стадион „Ернст Хапел“ изригва от радост, а на терена всички играчи на Аякс се опитват да догонят Клуйверт за да го прегърнат. След няколко минути главният рефер Ион Крациунеску сигнализира края на този исторически сблъсък и потвърждава, че Аякс са достигнали футболната си утопия. Според редица речници „утопия“ е неосъществима мечта; място или състояние, в което всичко е идилия. Именно през този паметен сезон за холандците, Луис ван Гаал достига това магическо място. С отбор, чиято средна възраст е едва 23 години и цели 13 от 18 играча в групата за мача са продукти на академията, той постига триумф в УЕФА Шампионска лига без да допусне и една загуба. Същото е постигнато и в Ередивизи. Перфектен дубъл за Аякс и момент от историята, с който ще се сравняват всички следващи поколения. За жалост идилията не трае дълго и почти всички герои от сезон 1994/1995 напускат отбора в рамките на три години, но фактът, че много от тях са разграбени именно от Милан и няколко други европейски гранда е върховно признание. Колоси с далеч по-голям

бюджет и статут признават, че нямат футболни аргументи с които да надвият Аякс Амстердам – европейски шампион за 1995г.

Глава 10

ВОЛФСБУРГ - ШАМПИОНИ НА ГЕРМАНИЯ ЗА СЕЗОН 2008/2009

Говорейки за аутсайдери и отнасяйки времеви период в така да го наречем съвременния футбол, има една история, която рязко се набива на очи и която заслужава да бъде поставена под лупа именно заради невероятността си (разбира се с уговорката, че вече сме споменали отбора на Лестър от 2016г, виж 5000-1, чиято приказка е дори по-невероятна от темата на тази глава). Връщаме се в сезон 2008/09, в който отборът на Волфсбург превзе Бундеслигата по изключителен начин, заради което смятаме, че това постижение е достойно да влезе в настоящата книга.

За Волфсбург можем спокойно да кажем, че се причислява към младите футболни отбори. Основан е на 12.09.1945г., или с други думи клубът е със седемдесет и четири годишна история. Първоначално е създаден като отбор на автомобилния концерн Фолксваген, като всички играчи са били и работници за компанията. Оригиначните цветове, зелено и бяло, са запазени и до днес.

След само двумесечно съществуване клубът е на ръба на разпада, тъй като всички играчи напускат, но в крайна сметка е запазен от местни футболни дейатели. В годините след войната клубът е част от долните дивизии на германския футбол, в т.ч. Оберлига Норд, Регионаллига Норд и Бундеслига 2, все с променлив успех, за да се стигне до 1997г., в която тимът става член на най-високото ниво в

Германия, а именно Бундеслигата, и оттогава е неизменно в елита. Клубният стадион се нарича „Фолксваген Арена“, на който се играят домакинските мачове от 2002г., а 100 % от акциите на клуба се държат от... Фолксваген, което не се нрави особено на повечето фенове, не само на клуба, а и като цяло в държавата. В повечето немски отбори дял от акциите имат именно фенски организации.

Още с влизането си в елита отборът е смятан от мнозина за основен фаворит за изпадане, но критиците биват опровергани и „вълците“ се превръщат в постоянна величина в лигата, като след само година пребиваване на най-високо ниво те завършват на шесто място (сезон 98/99), класирайки се за турнира за Купата на УЕФА. В началото на новото хилядолетие клубът преживява нов добър период, като успява да се класира за несъществуващия вече турнир Интертото - през 2000, 2001, 2003, 2004 и 2005г. И обяснимо след възхода идва падение - през сезони 2005/06 и 2006/07 отборът записва две последователни петнадесети места, избягвайки на косъм изпадането. За да останат в дивизията са нужни мерки и те не закъсняват.

Сезон 2007/08

Първото и изключително определящо за нашата история събитие още преди началото на сезона е назначаването на бившия номер едно на Байерн Мюнхен Феликс Магат за мениджър. Особеното в случая е, че той изпълнява и ролята на футболен директор, или с други думи отговаря за трансферите в клуба. За неговите методи и практики ще

разкажем малко по-нататък в настоящата глава, но самото му назначаване дава началото на нещо голямо за „вълците“. В дебютния си сезон Магат извежда тима до престижното пето място, явяващо се и най-доброто класиране в историята на Волфсбург. Това дава право на клуба да играе в ЕКТ през следващата кампания и в този ред на мисли Магат знае, че за да бъде успешен, отборът се нуждае от сериозно подсилване в кадрови план. На първо място през 2007г. към клуба се присъединяват нападателите Графите от френския Льо Ман, Един Дзекот от чешкия Теплице, бразилецът Жозуе от Сао Пауло и Кристиан Гентнер от Щутгарт. През следващата 2008г. са привлечени още един босненец - Звездан Мисимович от Нюрнберг, световният шампион Андреа Бардзали от Палермо, Макото Хасебе от Урава Ред Даймъндс, както и вратарят Диего Беналио, с което общо взето се оформя гръбнакът на отбора, който ще превземе Бундеслигата след само година.

Шампионският сезон

Гореизброените имена несъмнено са гаранция за качество на футболния терен, но само единици или само личности не решават проблемите на игрището - трябва колективност и сплотеност. Има една максима, че за да се стикова един отбор са нужни три години - за да свикнат играчите един с друг, за да разбират методите и указанията на треньора, за да бъде добре смазана футболната машина, ако щете. Противно на всичко казано дотук, на нашите герои им трябва едва ли не няколко месеца, за да

заиграят като едно цяло и започнат да жънат успехи. Началото на сезона за „вълците“ е колебливо, отборът редува различни резултати, но един факт е константен - налице са голове.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	2	2	2	2	2	2	2	2	2	3	3	3	3		
									0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9	0	1	2	3	4
п	р	р	р	п	з	р	п	з	п	з	п	з	п	р	п	з	р	п	п	п	п	п	п	п	п	п	п	з	п	з	п	п	п

Таблица 1: Формата на Волфсбург през сезона

Насочвайки се в първата част от таблицата ясно можем да отчетем тенденцията на нестабилност що се касае за резултати. Редуват се добри игри и са спечелени ценни точки на традиционно негостоприемни стадиони като тези на Херта (четвърти кръг), Шалке (седми кръг), а донякъде изненадващо е допуснатата загуба от Карлсруе (шести кръг). Най-сериозния си тест играчите на Магат трябва да положат в деветия кръг, когато гостуват на „Алианц Арена“ в Мюнхен. Волфсбург играе добре и води с 2:0 до 33-ата минута, но после „баварската машина“ включва на скорост и крайният резултат е 4:2. Продължават разнопосочните представяния, както и тенденцията както да се вкарват, така и да се допускат много голове. До полусезона Волфсбург вкарва 35 гола, а получава 25. Всичко това може да бъде отдадено на факта, че отборът не е обигран и често се получават грешки в отбраната и средната линия. Поне нападението работи на пълна пара. Дзеко и Графите вкарват гол след гол, а Мисимович асистира по-добре от

всеки друг в лигата. Колебанията на отбора обаче продължават до зимната пауза, която се оказва и крайъгълният камък за сезона. През новата година са записани едва две загуби (и то от Енерги Котбус и Щутгарт) и един равен мач, а останалите четиринадесет са спечелени, като повечето от тези победи идват с разгромни резултати (3:0 над Дортмунд, 4:0 над Хофенхайм, 5:1 над Байерн!, 5:0 над Хановер, 5:1 над Вердер в последния кръг). Постигната е серия от десет поредни победи, както и седем сухи мрежи през периода - чувствително подобрение на играта в защита и полузащита, а нападението работи повече от перфектно - за сравнение през втория полусезон са отбелязани 45 гола, а допуснатите са само 11. Отборът наистина заиграва като един перфектен механизъм. През сезона са постигнати двойни победи над коравия отбор на Хамбургер (пети в крайното класиране), Борусия Мьонхенгладбах, Арминия Билефелд и Хановер. Опустошителни загуби отнасят типично трудните съперници като Вердер, Борусия Дортмунд и Хофенхайм, но безспорно пикът и повратният момент за спечелването на титлата е онова безпрецедентно 5:1 срещу Байерн в 26-тия кръг, което поставя „баварците“ на колене. Този резултат идва по средата на дългата поредица от победи, между деветнадесети и двадесет и осми кръг. Всъщност победата над колоса от Мюнхен е и моментът, в който „вълците“ поемат лидерството, изпреварвайки именно прекия си съперник. Какъв по-добър начин да заявиш претенциите си за титла?

Въпреки двете загуби в двадесет и деветия и тридесет и първия кръг, нашите герои завършват първенството подобаващо, с нови три победи, като в последния кръг те водят пред Байерн с две точки, плюс доста по-добра голова разлика, което значи, че дори и равенство с Вердер ще бъде достатъчно. Но Магат иска да завоюва трофея със стил и Волфсбург спечелва с категоричното 5:1(отново) и отнася Салатиерата у дома.

Повратният момент

Кръгът е под номер 27, датата 4 април 2009г., а „Фолксваген Арена“ е мястото, на което се развива действието. Високо летящият по това време от сезона Волфсбург приема вечния фаворит Байерн Мюнхен. Към момента двата отбора имат равни точки, а мюнхенци заемат първото място във временното класиране само по голова разлика. Домакините излизат в малко неортодоксалната схема 4-1-2-1-2, докато Байерн са в класическото 4-4-2. В състава на гостите блестят имената на Франк Рибери, Бастиан Швайншайгер, Лука Тони, Лукас Подолски и др. До 43-ата минута резултатът е 0:0, но с два бързи гола в 44-ата на Кристиан Гентнер и в 45-ата на Лука Тони интригата е запазена за след почивката. За второто полувреме сякаш на терена се появява само един отбор - този на домакините. В рамките на само четиринадесет минути, между 63 и 77-ата, звездното дуо в атаката на „вълците“ Дзеко и Графите отбелязва общо четири гола, по два за всеки от тях, но черешката на тортата е вторият гол на бразилеца и общо пети за отбора му в мача. Графите

преминава на слалом през цялата защита на Байерн само за да вкара топката с пета покрай невярващите погледи на Кристиан Лел, Андреас Отл, Филип Лам и Михаел Ренцинг. Публиката е в дива радост, а голът завинаги ще се помни като един от шедьоврите на Бундеслигата. За капак Магат, който само преди две години е уволнен от ръководството на „баварците“, сменя вратаря си само минута преди края на двубоя, сякаш иронизирайки противника. Везните са наклонени.

Отборът

Диего Беналио - присъединява се към отбора само година преди титлата, но веднага се превръща в избор номер едно на вратата. В шампионския сезон изиграва 31 от 34 възможни мача и е с основен принос за стабилността на отбора, особено през втория полусезон. На национално ниво представява Швейцария във всички възрастови групи.

Андреа Бардзали - играч, който идва през лятото на 2008г. за скромната в сегашния луд трансферен пазар сума от 12.95млн евро. Тогава е на 27 години, никак не лоша възраст за защитник, но смело можем да твърдим, че дотогава в клубната му кариера липсват имена на големи отбори, както и титли. Изиграва всяка една минута от сезон 2008/09 за Волфсбург, с други думи всичките 34 мача – факт, с който могат да се похвалят само още двама от шампионския състав. Остава част от „вълците“ в продължение на три сезона преди да премине в Ювентус и да заформи онази желязна защита на „старата госпожа“.

Марсел Шафер - част от Волфсбург цели десет години (2007-2017). Още един от тримата с пълен брой мачове за сезона. Неговият дебют за отбора съвпада с този на Магат. През сезон 2008/09 дава и осем асистенции – доста добър показател за централен защитник.

Александър Мадлунг - той е сред футболистите, които са в клуба преди да започне ерата Магат. В шампионския сезон записва 24 участия.

Кристиан Гентнер - също подписва с клуба в навечерието на титлата през летния трансферен прозорец на 2008г. Бързо се утвърждава като титуляр в полузащитата и изиграва пълен брой мачове за сезона. Общо за клуба има 99 в сравнително краткия си престой на „Фолксваген Арена“.

Жозуе - въпреки, че е част от клуба от 2007г., той е вече капитан на шампионския отбор. Записва 33 мача за сезона и общо 264 за шестте си години в отбора. Обичайната му позиция е дефанзивен полузащитник, но е доста поливалентен играч.

Макото Хасебе - също част от новите попълнения в клуба, превърнал се в първия японец, играл за Волфсбург и едва втория, печелил Бундеслигата /към 2009г/. Част от клуба цели пет години, понастоящем е капитан на Айнтрахт Франкфурт.

Ашкан Дежага - част от отбора между 2007 и 2012г. С 25 мача през сезона.

Саша Рийтер - подписва с клуба през 2007г. като „алтернатива за десен бек“ за скромните 500 000 евро. Успява обаче да измести титулярния играч на тази позиция и изиграва цели 28 мача през сезон 2008/09. Често е

използван и в центъра на полузащитата. В рамките на четири години в клуба изиграва 116 мача.

Звездан Мисимович - един от ключовите трансфери на Магат през 2008г. и то само за 3.8млн евро. Започва титуляр в 33 мача, като вкарва 7 гола и дава невероятните 20 асистенции - рекорд, който бива подобрен от друг играч на „вълците“ през сезон 2014/15, а именно Кевин Де Бройне. Мисимович е част от т.нар „Магически триъгълник“ на Магат.

Един Дзек - вторият босненец и вторият ъгъл от този магически тристен за клуба. Привлечен от чешкия Теплице през 2007г. в началото на ерата Магат. Част от клуба в рамките на четири години, изигравайки 111 мача и вкарвайки 66 гола. Само през сезон 2008/09 изиграва 33 мача, отбелязва 26 гола, а също така дава и 10 асистенции.

Графите - „черната перла“ на „Фолксваген Арена“. Част от клуба от 2007г., макар в сравнително напреднала футболна възраст /30 към момента на спечелването на титлата/, той постига нещо изключително невероятно. Отбелязва 28 гола в 25 мача, добавяйки към тях и 11 асистенции, превръщайки се по този начин в третия връх на магическия триъгълник. Играч на месеца за Март 2009г. За клуба играе между 2007 и 2011г. с 59 гола в 107 мача.

Магът

Визирайки триумфа на Волфсбург от 2009г. няма как да не разкажем и за кукловода, който стои на пейката и ловко дирижира своите футболисти. Името на тази фигура е Феликс Магат. Магат е човек с дълго минало във футбола,

някага част от славния отбор на Хамбургер от 70те и началото на 80те години. Позицията, на която играе още тогава, е знакова - плеймейкър, може би един от най-добрите на своето време. Освен диктуването на събитията на терена, Магат е възхитен от играта на шах. Тактиката, стратегията, контролът и всичко, свързано с тази бордова игра, той успява да превъплъти в бъдещата си кариера на мениджър.

„Успях да принеса огромно знание от шаха към футбола.“ - казва самият той на събитие в Хамбург.

„В това число факта, че всяко действие е дълбоко премислено и винаги има дълбоко значение, като например, че всеки ход трябва да причинява колкото се може повече проблеми на противника. Във футбола това значи да намалиш ролята на късмета или да увеличиш темпото решително докато все още имаш контрол. Контролът е толкова важен във футбола.“

По този начин Феликс развива тренинговия си стил, а той подобно на много други негови сънародници (ярък пример е Ото Рехагел), се отличава със силен акцент върху дисциплината, кондицията и стриктно изпълняване на командите на мениджъра. За него важи максимата, че *„Най-доброто нападение е защитата“*. Схемите му на игра се характеризират със здрава защитна стена, обикновено изградена от петима, заедно с дефанзивен полузащитник, разположен малко пред тях. Философията му е изградена около запазването на суха мрежа, стабилност и контрол. Изхождайки от този постулат, наистина удивителен е броят голове, които Волфсбург отбелязва през шампионския си сезон. Хер Магат носи два

интересни прякора, единият от които е Саддам (Хюсеин), а другият Quälix (съчетание от името му и германския глагол за *измъчвам*). Известен е с тежките си физически тренировки, много тичане и следният случай, който играчите на Волфсбург преживяват на тренировъчен лагер високо в швейцарските Алпи през 2008г.:

След сутрешната тренировка и последвалия обяд, Хер Магат заявява, че следобедното занимание няма да се състои, а на негово място ще има разходка сред природата на планината, придружена с кафе и лека следобедна закуска. Играчите са информирани да запазят екипировката за трениране в себе си, ей така, за всеки случай. Но чакайки лифта, който ще ги изкачи на надморска височина от 2362м., те получават неприятната новина, че ще трябва да пробягат цялото разстояние до хижата. В продължение на два часа и половина нашите герои катерят планината на високо темпо, а треньорът им е точно зад тях. Дори бразилецът Графите припада заради разрежения въздух и не може да продължи заниманието.

Въпреки суровите и на пръв поглед диктаторски методи, много играчи заявяват, че Феликс Магат ги е подобрил във футболен аспект. Сред тях са горепосоченият Графите, както и Андреа Бардзали. Оставяйки авторитарния стил настрана, Феликс Магат притежава уменията да напасва тактиките си спрямо футболистите, с които разполага, а също така управленските му похвати спрямо всеки конкретен играч са на много високо ниво.

Голмайсторите

Обикновено покрай историите на отборите, които са част от „Аутсайдери“ се стараем да разкрием и някоя житейска история на личност, било то футболист или треньор, която предшества титлата, но има някакво значение за нея. В настоящата глава ще обърнем внимание на две такива истории, които макар случили се на различни континенти са донякъде сходни и до голяма степен обуславят фамозното представяне на клуба. Става дума за нападателите Графите и Един Дзеко. Момчета на различни възрасти, но някакси формирали нападателна двойка, която с вещата диригентска пръчка на Звездан Мисимович, успява да постави рекорд, който е недостигнат и днес. В шампионския сезон двамата централни нападатели на Волфсбург успяват да отбележат 54 гола помежду си, с един повече от тогавашният рекорд на Герд Мюлер и Ули Хьонес от сезон 1971/72г. Един Дзеко вкарва 26 гола в 33 мача, докато Графите поразява противниковите мрежи 28 пъти, но в рамките на едва 25 мача, ефективно спомогнати с цели 20 асистенции от Мисимович. Не случайно триото носи кодовото име „Магическият триъгълник на Магат“.

Графите израства в Кампо Лимбо, един от деветдесет и шестте квартала на Сао Пауло. В ранна младежка и юношеска възраст той ходи от врата на врата и продава торби, предназначени да съхраняват отпадъци. По-късно дори майка му става жертва на отвличане, за щастие с благополучен край. На футболно ниво играе в няколко клуба в родината си, в т.ч родния Сао Пауло, Гремيو и Гояш, но с променлив успех, минава дори и през Южна

Корея, за да стигне до френския Льо Ман през 2006г. След само една година става част от Волфсбург, въпреки че Магат никога не го е гледал в акция. За трансфера му основна роля изиграва асистент-мениджърът на отбора Берндт Холербах. Паметен остава голът му с петичка при разгрома срещу Байерн Мюнхен. След периода му в Германия играе в Арабските държави, а по-късно и отново в родината си. Никога не успява да повтори постижението си от 2008/09 на такова високо ниво.

Един Дзекко - израствайки в раздираната от войната Босна, твърде често младият Един не успява да практикува хобито си - футбола, заради бомбардировки или други военни действия. Веднъж игрището, на което обикновено играят децата, бива уцелено от снаряд и само заради инстинкта на майката на играча той оцелява. Футболната му кариера започва в местния Железничар, а в периода 2005-2007 защитава цветовете на Теплице. Интересен е фактът, че Магат също никога не е наблюдавал младия босненец в мач, а само отделни видеа с негови отигравания. Отново асистентът е изпратен да гледа 21-годишния тогава Един в международен мач и краткият му съвет към Магат е: *„Купувай веднага!“* Така през 2007г. нападателната мощ на отбора е сформирана.

Титлата е „зелено-бяла“

За да разберем напълно защо титлата акостира на „Фолксваген Арена“ през пролетта на 2009г. ще се върнем чак до далечната 1997г. Тогава Магат е млад треньор, тъкмо поел страдащия във Втора Бундеслига Нюрнберг. В рамките на сезона отборът не само се стабилизира, а дори печели промоция за Бундеслигата, завършвайки трети. Разногласия със собственика обаче карат Магат да напусне. По-късно последователно поема Вердер и Айнтрахт, които също изпитват проблеми и са пред изпадане, но успява да ги измъкне от опасната зона и да ги задържи в дивизията. През 2001г. ръководи отбора на Щутгарт, който също е пред изпадане, но отново Факторът Магат успява да си свърши работа и клубът е спасен. Изобщо кариерата му върви стремглаво нагоре и без никаква изненада през 2004г. към услугите му прибягва не кой да е, а Байерн Мюнхен. Още през сезон 2004/05, както и 2005/06, „баварците“ завоюват два домашни дубъла. Но както често се случва в този клуб, след серия от слаби резултати мениджърът бива уволнен. За Магат това се случва на 31 Януари 2007г.

Не след дълго идва офертата на Волфсбург и Феликс, донякъде още таейки горчилката от уволнението, приема на драго сърце, с амбицията да покаже, че е професионалист и все още си разбира от работата. След преоценка на наличните играчи, той, едновременно изпълняващ и ролята на футболен директор, започва мащабна селекция. Повечето играчи, с които клубът

подписва, са млади, амбициозни и много талантиливи. Други пък идват с вече натрупан опит, но без особена визитка на победители. Общо взето Хер Магат успява да събере гладни за победи играчи, на които ще предаде своя опит, знания за футбола и живота, както и голяма доза мотивация. И всичко някакси сработва за изключително кратко време - играчи, дошли от непретенциозни отбори блестят със зелено-бялата фланелка, а генералът раздава заповеди от скамейката. Головете и асистенциите ваят, а противниците прекланят глави един след друг. В крайна сметка суровите тренировки на Магат дават резултат, особено през втората половина на сезона, когато отборът записва 14 победи, 1 равен и само 2 загуби. Фитнес нивата на играчите са на висота, а много рекорди в Бундеслигата падат през сезона.

В крайна сметка Волфсбург става шампион, противно на всякакви очаквания, с преднина от две точки /69 срещу 67 за Байерн/, но с цели десет гола по-добра голова разлика.

Въпреки еуфорията от триумфа, Волфсбург никога повече не успява да пресъздаде представяне дори доближаващо се до сезон 2008/09. Да, клубът е постоянна величина в Бундеслигата, но редува класирания в златната среда с такива малко над зоната на изпадащите. Изключение прави сезон 2014/15, когато е регистрирано престижното второ място. През сезон 2016/17 пък на отбора се налага да изиграе бараж за своя елитен статут, който обаче е спечелен с общ резултат 2:0 срещу Айнтрахт Брауншвайг.

Глава 11

ЧЕЛСИ – НОСИТЕЛИ НА ЕВРОПЕЙСКАТА КУПА ЗА СЕЗОН 2011/2012

След като сте прочели заглавието на тази глава, навярно първият ви инстинкт е да се запитате, дали наистина Челси може да бъде считан за аутсайдер. Все пак отборът се държи от руския милиардер Роман Абрамович, който дори и след един от най-скъпите разводи в историята, може да се похвали със състояние, равняващо се на 12 млрд. долара. А тимът му се радва на значителни успехи във Висшата лига от началото на новото хилядолетие.

Между 2004 г. и 2011г. „сините“ печелят първенството общо 3 пъти и цялостно добавят 11 нови трофея към клубната витрина. Това, което им убягва обаче, е европейска слава и в годините преди забележителния сезон 2011/12 те претърпяват разочарование след разочарование в Шампионската лига. Отборът дори достига финала в Москва през 2008 г., но губи злополучно при дузпите.

През сезон 2011/12 обаче кашата в клуба е огромна и лондончани се намират в най-лошия си период откакто Абрамович купува отбора.

„Сините“ печелят титлата на Англия под ръководството на Карло Анчелоти през 2010г., но когато и той се проваля в мисията си да изведе Челси до триумф в Европа, е уволнен и заменен с „детето чудо“ на португалския футбол Андре Вилаш-Боаш.

Наставникът винаги е бил верен асистент на Жозе Моуриньо, когато „Специалният“ ръководи Порто, Интер и Челси. Вилаш-Боаш пристига след изключително успешен период именно от Порто и голямата му мечта е да остави трайна следа в историята на още един титулуван клуб.

Сравненията с Моуриньо обаче му идват в повече и прякорите, които му лепва британската преса, като „Новият Жозе“ или „Мини-Моу“ само влошават ситуацията. Вилаш-Боаш прави всичко възможно да наложи нов атакуващ стил на състав, който Моуриньо сглобява за да играе контраатакуващо и да се отличава със солидна организация в защита.

Вилаш-Боаш сменя игровата постройка и налага далеч по-авантюристичното 3-4-3, заповядвайки на играчите си да пресират съперниците дълбоко в тяхната половина. Защитната линия на „сините“ е изтеглена максимално близо до центъра, което не прави каквито и да е услуги на застаряващия централен защитник Джон Тери. Англичанинът и без това никога не се е славел като най-бързия бранител в състава.

Новата насока не е особено успешна и защитата на лондончани успява да постигне едва една чиста мрежа в първите 10 кръга от Висшата лига - при равенството 0:0 срещу Стоук Сити.

Вилаш-Боаш се заема и със задачата да срине „старата гвардия“ от верни лейтенанти, служили така добре на Моу при престоя му в Лондон. Франк Лампард, Микаел Есиен, Ашли Коул и Джон Тери започват да играят все по-малко с напредването на сезона. Ромелу Лукаку е привлечен с цел да замести Дидие Дрогба един ден. Революцията със

сигурност не е популярна сред феновете на отбора, а и сред самия състав. По това време португалският наставник е едва на 34 години и решението да тръгне на война с ветераните, вместо да се опита да ги спечели на своя страна, му струва скъпо. Може би е по-добре да си „Мини Моу“, отколкото „Просто Андре“.

До началото на март 2012г. нещата са се влошили дотолкова, че Челси са изпаднали от топ 4 в класирането и в последните си 12 мача са измъкнали едва 3 победи. Отбелязаните голове са скромните 44, а допуснатите цели 31.

В Шампионската лига ситуацията не е по-цветуща. „Сините“ са спечелили група „Е“, но представянето им не предполага, че това е отбор, който може да мери сили с останалите титани в надпреварата. Челси допуска две равенства и загуба и в крайна сметка завършва с точка преднина пред Байер Леверкузен.

Класирането значи, че в първата фаза от елиминациите на турнира, лондончани ще мерят сили с Наполи, които са един от двата отбора, оцелели от „групата на смъртта“, в която са още тимове на Байерн Мюнхен, Манчестър Сити и Виляреал.

Напълно в тон с развитието на сезона до тук, Челси са сразени с 1:3 на италианска земя и търпението на Роман Абрамович започва да достига своя таван. След по-малко от две седмици дните на Андре Вилаш-Боаш в клуба приключат. Той губи и последния си двубой като наставник на „сините“ срещу непретенциозния състав на Уест Бромич и Роман най-после решава да го изхвърли зад борда. Португалецът оставя зад себе си горящ кораб, но в личен

план престоят му на „Стамфорд Бридж“ е доходоносен. Уволнението му носи компенсацията от 14 млн. евро. Андре приема парите с удоволствие и излиза в дълга, но незаслужена почивка.

За временен заместник е назначен неговият асистент и легенда на Челси от 90-те Роберто Ди Матео.

Ди Матео: с уважение към миналото

За разлика от предшественика си, Роберто Ди Матео добре разбира ситуацията в Челси и се заема със задачата да накара отбора да играе по познатия начин. Той връща и ветераните в титулярния състав, което ясно сигнализира, че италианецът търси да възстанови добрата атмосфера и хармония в клуба.

Роберто изпитва голяма любов към лондонския отбор, тъй като именно в Челси като футболист той записва 6 паметни сезона, в които са спечелени 6 трофея. За нещастие, няколко неприятни контузии слагат преждевременен край на състезателната му кариера, но италианецът решава да не се разделя със спорта, който толкова обича.

През 2008г. Ди Матео поема МК Донс, които по това време се подвизават в Лига 1 (третият ешелон на английския футбол). Той извежда отбора до трето място в класирането, но последвалите мачове за промоция са загубени.

Следва период в Уест Бромич Албиън в Чемпиъншип, където отново са достигнати плейофите за влизане във Висшата лига. Този път Ди Матео и момчетата му излизат победители и печелят заслужена промоция в елита.

Първият сезон на италианеца като мениджър във Висшата лига започва обещаващо. Албиън записват най-силния си старт в първенството, а Роберто е награден с приза „Мениджър на месеца“ за септември. Скоро обаче ентусиазмът от промоцията отстъпва на истинските качества на играчите на „дроздовете“ и формата на отбора рязко спада. След Нова година следва серия от загуби и в крайна сметка през февруари 2011г. Ди Матео е освободен от поста си.

Само няколко месеца по-късно той получава оферта да е асистент на Вилаш-Боаш в Челси, което значи, че Роберто ще се завърне на място, където е тачен от привържениците, но няма да носи основна отговорност ако нещата се объркат. Всичко това се променя когато португалският наставник е освободен и на симпатичния италианец му е поверена нелеката задача да укрепи ситуацията в отбора.

Тактическите промени на Ди Матео

Подходът на Роберто е предпазлив и той определено играе „на сигурно“ както тактически, така и в избора си на състав. Но върховете, които достига, говорят, че футболният му нюх е изключително точен.

Разбира се, когато Ди Матео поема отбора през март 2012г., просто се опитва да върне хармонията в състава и да стабилизира представянето на терена. Всякакви мисли за титли и величие са далеч от ползрението му.

Роберто изцяло забравя за наивното 3-4-3 на Андре Вилаш-Боаш и избира да подреди играчите си в 4-2-3-1 във

фаза атака. Когато „сините“ се бранят, те се подреждат в два дефанзивни вала (4-4-1-1), като само двама играчи имат по-офанзивни функции.

Една от големите разлики при подхода на италианеца е промяната на ролите на двете крила в отбора. Стъридж, който до сега играе близо до наказателното поле на съперниците и участва активно в пресата, е изтеглен по-близо до халфовете и е инструктиран да се връща с около 30 метра по посока на собствената си врата, когато съперникът владее топката, за да заеме позицията си в първата отбранителна линия.

На другия фланг Ди Матео поставя Рамиреш, а далеч по-бавният, но креативен Хуан Мата, е преместен в центъра, точно в зоната зад Дидие Дрогба.

В халфовата линия наставникът поставя винаги надеждните Франк Лампард и Джон Оби Микел. Джон Тери, който пропуска три мача от груповата фаза на Шампионската лига, е върнат като несменяем титуляр в сърцето на защитата. Посланието към играчите и към феновете е еднозначно: „връщаме се към познатото!“

И погледнато в ретроспекция, може би единствен Вилаш-Боаш е човекът, който остава сляп за факта, че съставът все още не е готов за радикални промени. Най-очевидният знак от футболните богове идва във втория двубой от група „Е“ срещу Валенсия. Мачът се играе на „Местая“, а Франк Лампард започва като титуляр и дори дава преднината на „сините“ с хубав гол в началото на второто полувреме. Десетина минути преди края на срещата Вилаш-Боаш решава да извади любимеца на феновете Лампард и да го замени със Саломон Калу. Още в следващата атака на

Валенсия Калу играе с ръка в собственото наказателно поле и подарява дузпа на испанците. Резултатът е изравнен, а Вилаш-Боаш засрамен.

Пълен състав

Треньор: Роберто Ди Матео

Вратари: П. Чех, Р. Търнбул

Защитници: Р. Берtrand, Босингва, Г. Кейхил, А. Коул, Д. Луис, Б. Иванович, П. Ферейра, Д. Тери;

Халфове: М. Есиен, Ф. Лампард, Л. Пиазон, Ф. Малуда, Х. Мата, Д. Микел, О. Ромеу, Рамиреш, Р. Мейрелеш;

Нападатели: Д. Дрогба, Ф. Торес, С. Калу, Р. Лукаку, Д. Стъридж;

Първото голямо предизвикателство

Ди Матео е хвърлен в дълбокото още в първите 10 дни от кариерата си като наставник на Челси. За това време програмата му предлага срещи за ФА Къп с Бирмингам и със Стоук за Висшата лига. Разбира се, като буреносен облак над „Стамфорд Бридж“ е надвиснал и предстоящият реванш с Наполи от осминафиналите в Шампионската лига.

Италианецът няма много време да имплементира идеите си и заслужава огромни адмирации, че извоюва първата си победа едва два дни след като са му възложени юздите на тима. Бирмингам са сломени с 2:0, а след тях са сразени и Стоук Сити.

„Сините“ започват да набират инерция и да връщат вярата в собствениците си способности.

Така на 14 март те приемат Наполи на „Стамфорд Бридж“ за първото наистина голямо предизвикателство пред Роберто Ди Матео. Англичаните имат да наваксват изоставане от два гола и не са много тези извън щаба на „сините“, които вярват, че това ще се случи.

Следващите 90 минути обаче се оказват едни от най-драматичните в реванш от 1/8-финал на Шампионската лига.

Нападението на „небесносините“ е страховито, като Единсон Кавани действа на върха на атаката, подкрепен от Езикел Лавечи и Марек Хамшик. В първия двубой триото разкъсва защитата на лондончани и я тормози през всичките деветдесет минути.

В реванша неаполитанците са устремени да нанесат бърз удар и да тушират Челси още през първото полувреме. Кавани е близо да стори точно това, когато ниско центриране по земя го намира в малкото наказателно поле, но уругваецът намира мрежата на Чех от външната ѝ страна. Няколко минути по-късно и Лавечи има възможност да се разпише след пробив отдалеч, но Петър Чех спасява отбора си.

Изглежда, че гостите ще постигнат целта си, но постепенно момчетата на Ди Матео поемат инициативата и започват да застрашават вратата на Морган Де Санктис. В една от тези атаки Рамиреш изпраща точно центриране към Дрогба и нападателят, успял да се отскубне от опеката на Ароника, забива топката във вратата на гостите със зрелищен плонж.

Попадението само засилва увереността на играчите на Челси и те започват да играят все по-смело.

Веднага след почивката Джон Тери, който пропуска първия двубой, удвоява преднината на отбора. При 2:0 (общо 3:3) домакините продължават заради гола си на чужд терен.

Щастието на Ди Матео и компания не трае дълго. „Сините“ отново се превръщат в догонващи след красив гол на Инлер. Швейцарецът получава топката на дъгата на наказателното поле и без колебание поразява мрежата на Петър Чех.

От тук до края на полувремето „сините“ започват да играят далеч по-авантюристично и рисково.

За щастие на всички, които подкрепят лондончани, те получават шанса си, когато е отсъдена дузпа за игра с ръка на Досена. Лампард се наема с изпълнението и в типичен стил англичанинът е безпощаден. Редовното време в този реванш изтича при огледалното 3:1 за Челси и всичко ще трябва да се реши в продълженията.

През целия двубой Бранислав Иванович е изключително агресивен в наказателното поле на съперника, като при няколко корнера е опасно близо до това да поразии вратата с удари с глава. Именно той отправя топката, която спира в ръката на Досена през второто полувреме. Защитникът изглежда устремен да се добере до попадение и след множество провалени опити най-после съдбата му се усмихва.

В 105-атата минута от този изтощителен сблъсък Дидие Дрогба успява да изпрати ниска топка към точката за дузпа. Иванович, който по принцип играе като десен бек, се озовава непокрит и точно на правилното място в правилното време. С безпощаден замах с десния крак

сърбинът изпраща коженото кълбо под горната греда на Ди Санктис. 4:1 за Челси!

Това се оказва и победното попадение в един наистина епичен двубой. Челси, които тъкмо са сменили треньора си и са в средата на игрова криза, намират пътя до пълен обрат срещу Наполи. Феновете по трибуните празнуват все едно са спечелили турнира и никой не може да ги вини.

Незабравим полуфинал

След като на ¼-финалите от турнира е преодолян коравият отбор на Бенфика с общ резултат 3:1, следващото титанично предизвикателство пред Челси се казва Барселона.

“Каталунците” са действащият шампион на Стария континент и до този момент са непобедени в надпреварата. До ½-финалите те газят всеки съперник, дръзнал да оспори доминацията им. В груповата фаза подчинените на Гуардиола записват 20 гола от 6 мача, а в елиминациите минават като торнадо през конкурентите си (10:2 срещу Байер Леверкузен и 3:1 срещу Милан).

Триото Меси, Шави и Иниеста, израстнали заедно в академията на клуба, са неудържими и са се прицелили в нов финал и втори пореден трофей за клуба в Шампионската лига.

Голяма част от играчите на Челси все още помнят онзи позорен сблъсък преди два сезона на „Стамфорд Бридж“, където всичките им претенции да бъде отсъдена дузпа в тяхна полза остават пренебрегнати и в крайна сметка Барселона бележи единственото попадение и в

последствие грабва трофея във финалния двубой от надпреварата.

Първият сблъсък в това ново издание на войната между двата гранда се играе именно на „Стамфорд Бридж“ в Лондон и този път „каталанците“ няма да намерят път до вратата на домакините.

Челси постига това с познатата комбинация от солидна защита и почти паранормална доза късмет. Футболистите на Ди Матео отстъпват почти 2/3 от терена на опонентите си и избират да се защитават в две линии в последната си третина, надявайки се на успешна контраатака.

Играчите на Барса удрят гредите на няколко пъти, а останалите им точни удари са отразени от Петър Чех или избити от гол линията в последния възможен момент. Обратно на събитията на терена, въпреки че домакините владеят топката в едва 28% от игровото време, те бележат единствения гол в двубоя с първия си и последен точен удар. Голът идва от Дидие Дрогба, който получава ниско и бързо подаване по земя в наказателното поле на гостите и от там нападателят е безпощаден. Челси нанасят първа загуба на играчите на Пеп Гуардиола и съвсем очаквано срещат една още по-освирепяла Барселона в реванша на „Камп Ноу“.

Теренът на стадиона в каталунската столица е далеч по-голям и това прави задачата на играчите на „сините“ още по-трудна, тъй като нападението на Барса разчита на изключително бързи комбинации, с които обезкостява защитата на всеки гостуващ състав.

Още в 3-ата минута Лео Меси показва, че той и съотборниците му не са излезли, за да се занасят. След

хубава размяна на пасове с Алексис Санчес, той нахлува в наказателното поле и без да се колебае изпраща удар към горния ляв ъгъл на Чех. Топката не намира целта си и удря мрежата от външната страна. Разбира се, това е само предупредителен изстрел. Следва канонада от опасности, като всяка изглежда по-застрашително от предишната.

И най-после в 35-ата минута дори и добре организираната защита на Челси се пропуква. Куенка е изведен от Иниеста в наказателното поле, от където той плъзва ниска топка паралелно на гол линията на Чех. Кълбото е пропуснато от няколко защитници за да намери Бускетс, който лежерно отклонява в опразнената врата. „Камп Ноу“, препълнен до последната седалка, избухва от вълнение и екстаз.

След минута ситуацията за хората на Ди Матео се влошава след като Джон Тери удря с коляно Алексис Санчес без последният дори да владее топката. Трябва да се признае, че ударът не е силен, но чилиецът се сгромолясва на земята, за да привлече вниманието на главния рефер. Следва директен червен картон за капитана на „сините“, което значи, че съотборниците му ще трябва да продължат с човек по-малко.

Второто попадение за Барселона не закъснява. Този път Андрес Иниеста е намерен с хитър извеждащ пас от Меси и дребничкият халф поразява Чех за втори път в двубоя. Лондончани се стъписват и изглежда, че се задава истинска футболна касапница.

Челси обаче отново са непреклонни. Те получават глътка живот от Рамиреш, който в последната минута от продължението на първото полувреме е изведен с гениално подаване от Франки Лампард.

Рамиреш избира да изиграе ситуацията елегантно, като вместо да стреля със всичка сила, опитва да прехвърли излезлия да го посрещне Виктор Валдес. Резултатът е изключително красиво попадение, което смълчава „Камп Ноу“.

След почивката Лео Меси получава шанс да сложи край на спора след като Сеск Фабергас е съборен в наказателното поле от Дидие Дрогба. Котдивоарецът, герой за Челси в една дузина паметни сражения, сега прави грешка, която може да се окаже фатална.

При изпълнението Меси решава да прати удара си точно под гредата на Чех. Вратарят усеща това и се хвърля в правилната посока, но кълбото минава точно над ръката му... и отскача от напречния стълб. Челси отново оцелява и ако резултатът се запази, това би значело, че „лондончани“ са на финал.

Играчите на Гуардиола добре знаят това и се хвърлят в още по-ярошни атаки. Санчес, Меси, Куенка и дори Карлес Пуйол се изреждат да пропускат. Според статистиката те отправят общо 12 удара (5 от тях точни), изпълняват 10 ъглови удара и владеят топката през 73% от времето. Въпреки тази страховита доминация, отбраната на Челси изнася истински урок по майсторство в защита.

В последната минута от двубоя немислимото се случва. Улисан в атака, целият отбор на „каталунците“ е почти в наказателното поле на гостите и никой не обръща внимание на позицията на Фернандо Торес, който е заменил Дрогба. Сега испанецът е намерен с едно отчаяно изчистване на топката от Ашли Коул. Нападателят майсторски овладява кълбото малко преди центъра и се

втурва към вратата на Валдес. Най-близкият защитник на домакините е на около 15 метра и почти се е предал на съдбата.

Всичко е в ръцете на Торес. Испанецът така и не успява да намери главата си форма с екипа на Челси откакто пристига от Ливърпул и честите му пропуски и сухи периоди са го превърнали в една от шегите на футболна Европа. В тази свой самотен щурм, той получава шанс отново да е герой.

Торес най-после достига Валдес и с лукав ход го преодолява за да отбележи най-лесния и сладък гол в кариерата си. Челси достига до още един невероятен обрат и си отмъщава за ½-финала от преди няколко години. Напред към „Алианц Арена“ и Байерн Мюнхен!

В леговището на звяра

Москва, 21 май 2008г.

След 120 минути под тежкия московски дъжд, съставите на Манчестър Юнайтед и Челси са провели един истински гладиаторски сблъсък, но краен победител така и не е излъчен. „Сините“ са успели да изравнят след ранен гол на Кристиано Роналдо и сега при дузпите най-после се намират в позиция, от която почти докосват трофея. Изпълнени са 9 дузпи и на капитана на отбора Джон Тери се пада честта да дари първата европейска титла в историята на клуба.

Англичанинът се засилва, целейки се в дясната страна на вратата. В последния момент той губи равновесие и се подхлъзва. Ударът му изпраща топката в гредата. Тери

прибира главата между коленете си и известно време не помръдва, знаейки че е пропуснал големия си шанс. Впоследствие Юнайтед поемат инициативата и обръщат развоя на дузпите. Подхлъзването на Тери праща играчите на „сините“ в бездната на разочарованието.

Осем от играчите, които са в състава за финала в Москва сега са в групата за мача срещу Байерн Мюнхен. Четирима от тях започват като титуляри на „Алианц Арена“.

Челси са пределно мотивирани за финалния сблъсък, но проблемите пред Ди Матео не са малко. Рамиреш, Мейрелеш, Иванович и Джон Тери няма да могат да вземат участие във финала поради контузии или наказания и сега италианецът ще трябва да се брани срещу безпощадната баварска машина без най-сърцатите си защитници.

Тактически той подхожда изключително хитро, като решава да пусне левия си бек Райън Берtrand на крилото. По този начин Роберто цели да ограничи набезите на Ариен Робен и Томас Мюлер, който често се включва от дясно, въпреки че играе в центъра. През по-голямата част от двубоя „сините“ са в познатата 4-4-1-1 формация. В халфовата линия Микел и Лампард имат трудната задача да спрат Швайнщайгер, Кроос и Мюлер. И тримата германци са изключително подвижни и цялостно Байерн доминира сражението в центъра на терена.

В защита Ди Матео подрежда Жозе Босингва, Давид Луис, Гари Кейхил и Ашли Коул, които добре знаят, че им предстои нова героична отбрана на вратата. Във всичките 120 минути от финала Байерн отправя общо 34 удара (11 блокирани от защитник, 17 неточни и 6 във вратата).

За немците, водени от Юп Хайнкес, това е втори финал в рамките на три сезона. През 2010г. те прекланят глава пред безкомпромисния състав на Интер и Жозе Моуриньо и сега горят повече от всякога да завоюват най-послед трофея, който им убягва вече повече от десет години. Ситуацията е още по-нажежена и от факта, че Байерн играе на свой собствен терен и пред своите привърженици. Цял Мюнхен е украсен с багрите на клуба си, а феновете издигат огромен надпис в началото на двубоя, който самоуверено гласи "Нашият град, нашият стадион, нашата купа".

Първото полувреме минава точно както всички очакват. „Баварците“ са заредили всичките си оръдия и изпращат залп след залп към вратата на Петър Чех. Както Робен, така и Рибери опитват да достигнат до наказателното поле с характерните пробиви, но те често са отблъсквани от защитата на „сините“. С най-големи пропуски се отличава Марио Гомес, който на няколко пъти е неточен от наказателното поле.

В 53-ата минута отбит удар на Робен попада в краката на Томас Мюлер. Германецът бързо вкарва топката, но страничният съдия разбива сърцата на цял Мюнхен, като вдига флага си за засада. Челси отново оцеляват, но отбраната става все по-отчаяна. „Сините“ са оставили Дидие Дрогба като единствен нападател и той успява да отправи няколко оптимистични шута, но нищо повече.

И така достигаме до злокобната 83-ата минута. Тони Кроос, получил топката в ляво от наказателното поле на гостите,

решава да отправи лукаво центриране към далечната греда на Чех. Давид Луис е покрил Марио Гомес, но зад гърба му Ашли Коул е изненадан от нахлуването на Томас Мюлер. Германският национал намира топката с глава и решава да я насочи в земята с надеждата, че това ще изненада разперилия ръце Петър Чех. Кълбото отскача от тревата и се забива във вътрешната страна на горната мрежа. Футболистите на Челси не помръдват. За момент те са съкрушени от случилото се. Преминали през Наполи, през Барселона и през толкова много изпитания, те вярват с цялото си сърце и душа, че ще удържат и „баварците“. За тяхно нещастие, това не се случва и сега, късно в мача, те ще трябва още веднъж да съберат сили и да постигнат невъзможното.

Роберто Ди Матео решава да рискува с пускането на героя от „Камп Ноу“ Фернандо Торес. Лондончани заиграват с двама нападатели в търсенето на изравнителното попадение. В отговор Хайнкес изважда Мюлер и го заменя с централния защитник Даниел Ван Бюйтен. Погледнато от днешна перспектива, решението може би е грешно, защото немският наставник решава да предостави инициативата на съперниците си, вместо да търси да ги довърши.

Две минути преди края на редовното време Челси печелят ъглов удар от дясно и Хуан Мата се нагърбва с изпълнението му. Испанецът изпраща топката към близката греда. Дидие Дрогба, с целия си инстинкт и мощ на пощурял хищник, решава да се хвърли към нея:

„Не съм сигурен защо побягнах към близката греда. Топката трябваше да отиде при Франк Лампард. Не бе планирано така.“

За котдивоареца няма значение, че центрирането е изпратено към колегата му или че двама защитници на Байерн също скачат в битката. Той импулсивно решава, че това е неговият момент и отправя страховит удар с глава, в който ечи цялата болка и агресия, насъбрана от всички неуспехи на отбора в турнира през последните години. Дори Нойер докосва кълбото, но нищо не може да го спре да влезе във вратата в този момент. Дрогба се плъзва по тревата от радост, знаейки че лондончани отново са се завърнали от мъртвите. 1:1!

Но това не е последната ключова ситуация, в която Дидие е замесен до края на двубоя.

Вече в продълженията той още веднъж, действащ като защитник, събаря противник и още веднъж е на ръба да се превърне в големия грешник за отбора си. Ариен Робен поставя топката на бялата точка.

Вратарят Чех споделя мислите си в този момент: *„При Робен няма повторения, той стреля по различен начин всеки път. Нямах представа какво да правя срещу него, но знаех, че след 100 минути игра ще е изморен и сигурно ще избере мощ вместо техника. Знаех, че ще я удари с все сила в някой от ъглите и ще се надява топката да мине.“*

Инстинктът на стража е безгрешен. Робен изпраща силен, но не добре пласиран шут, който Чех отразява и след миг заковава кълбото в ръцете си.

До края на продълженията не е отбелязано ново попадение и се оказва, че ударът от 11 метра на Ариен Робен е само подгрявка за предстоящата рулетка.

Коментаторът от английска страна доста обезкуражително напомня на британските зрители, че Байерн Мюнхен никога не са губили дузпи в историята на Европейската купа, а Челси никога не са печелили такива.

След като приключват ударите на първите двама изпълнители, изглежда, че тази статистика няма да се промени – Филип Лам е точен, а Хуан Мата пропуска. Челси отново висят на ръба на бездната и се държат само на показалец.

Следват четири безпогрешни изпълнения, в които Гомес, Луис, Нойер (да, вратарят на мюнхенци) и Лампард са безгрешни.

Петър Чех отново:

„При 3:2 на дузпите си казах, че при всеки един удар съм уцелил правилната посока и че ако продължавам да вярвам на нюха си, все ще спася нещо.“

И точно това се случва при изпълнението на Ивица Олич. Хърватинът изпраща удар със средна височина към дясната греда. Чех се гмурва, но за миг изглежда, че топката ще мине точно над плонжа му. Вратарят обаче протяга ръка и като по чудо избива кълбото.

Ашли Коул е безгрешен в следващото изпълнение и идва ред на Бастиан Швайншайгер.

Халфът решава да подходи интелигентно като направи няколко бавни стъпки към топката за да види на къде ще се насочи Петър Чех. Това, което не осъзнава е, че Чех е заложил свой собствен капан. Стражът пристъпва на ляво и

дори се протяга на там, оставяйки цялата дясна страна свободна. Бастиан бие именно в дясно, но още преди кракът му да е докоснал топката Петър Чех вече е отскочил към обратната си страна. Топката се отбива в гредата и няма съмнение, че дори и да беше попаднала в очертанията на вратата, чехът щеше да я спаси.

Съдбата налага на Дидие Дрогба да изпълни последния удар от бялата точка. След като лондончани са губили, както в редовното време, така и при дузпите, сега най-после имат шанс да напишат позитивен край на история си за кампанията. Резултатът е 3:3 и ударът на нападателя може да присъди титлата на „сините“. Дрогба, който във финала от 2008г. бе изгонен с червен картон, е споделял, че именно той е щял да изпълни дузпата, която Джон Тери опропаства. За нападателя също така това най-вероятно е последния мач за отбора. След 8 години вярна служба и 100 гола в 226 двубоя, той решава да се премести в Китай след края на кампанията. (Разбира се, Дидие се завръща след няколко години за да помогне на тима си за един сезон, но в онзи момент той не знае това.) Предстоящият удар, към този момент, ще е финалното му действие с екипа на Челси.

Реферът дава своя сигнал, с което освобождава действията на Дрогба. За котдивоареца това не е момент за игри или трикове. Той прави една стъпка и хладнокръвно изпраща топката в левия ъгъл на Нойер. Тя спокойно намира мрежата и подпечатва историческия момент за клуба. Дрогба хуква към съотборниците си, а очите му започват да се навлажняват. Играчи, треньори и фенове празнуват като едно цяло в тази съдбовна вечер.

Роберто Ди Матео за своите два месеца и половина успява да постигне това, в което се провалят именити мениджъри като Жозе Моуриньо, Луис Фелипе Сколари и Карло Анчелоти. През същия сезон „сините“ дори триумфират и с Купата на Ф.А., като побеждават Ливърпул във финала. Победният гол отново е дело на Дрогба.

След толкова премеждия и препятствия, лондончани са премерили сили с най-доброто, което Европа има да им предложи и дори са щурмували леговището на хищния немски звяр. Те излизат победители във всяко едно сражение. Не след дълго феновете на отбора издигат следния транспарант: „Техният град, техният стадион, нашата купа.“

Още книги от същите автори:

„5000 Към 1: Как Лестър Сити Превзе Лигата“

„Аутсайдери“ (Част I)

„Наставници: a football manager story“

Авторите биха желали да благодарят за доверието, показано от вас – читателите! Надяваме се, че четенето на тази книга ви достави такова удоволствие, каквото ни достави писането ѝ! Подкрепата ви значи много за нас!

Посетете ни на:

<https://www.facebook.com/OtZasada>

<https://otzasada.com>

ИЗТОЧНИЦИ

<https://www.theguardian.com/football/blog/2012/jul/25/italy-brazil-1982>
<https://www.sportsnet.ca/soccer/1982-world-cup-rossi-to-the-rescue-of-italy/>
http://www.planetworldcup.com/CUPS/1982/final_ita_v_ger.html
https://www.bbc.co.uk/blogs/chrisbevan/2010/05/the_story_of_the_1982_world_cup.html
<https://www.nytimes.com/1982/07/12/sports/italy-beats-west-germany-in-world-cup-final.html>
<https://www.thesun.co.uk/world-cup-2018/6356605/paolo-rossi-italy-west-germany-1982-world-cup-final/>
<https://www.si.com/vault/1982/07/19/624349/1982-fifa-world-cup-final-italy-germany>
<https://www.fourfourtwo.com/features/82-original-and-harshes-group-death>
<https://ussoccerplayers.com/history/the-world/italian-scandal-of-1980>
https://en.wikipedia.org/wiki/Totonero_1980
<https://gentlemanultra.com/2017/01/11/enzo-bearzot-and-the-birth-of-silenzio-stampa/>
https://en.wikipedia.org/wiki/Enzo_Bearzot
<https://thesefootballtimes.co/2017/08/11/claudio-gentile-in-defence-of-the-dark-arts-master/>

<https://www.theguardian.com/football/the-gentleman-ultra/2016/apr/11/hellas-verona-serie-a-miracle-season-leicester-city>

<http://inbedwithmaradona.com/journal/2015/2/23/hellas>
<http://boxtoboofootball.uk/great-reputations-hellas-verona-1985-a-romantic-tale-to-rival-shakespeare/>
<http://www.footballmemories.net/2017/05/12/12-may-1985-hellas-verona-champions-bagnoli-led-miracle/>
https://en.wikipedia.org/wiki/1984%E2%80%931985_Hellas_Verona_season
http://www.hellastory.net/pages_en/hellas_verona.cfm
<https://taleofwohalves.uk/featured/calcio-miracle-hellas-verona-took-elite-won-scudetto>
<https://theseofalltimes.com/2018/07/24/how-verona-defied-the-odds-and-the-unwritten-rules-to-lift-the-scudetto-in-1985/>
<https://forzitalianfootball.com/2011/05/great-calcio-sides-hellas-verona-198485/>
<https://community.sigames.com/topic/213106-osvaldo-bagnolis-hellas-verona/>
https://en.wikipedia.org/wiki/Osvaldo_Bagnoli
<https://www.theguardian.com/football/the-gentleman-ultra/2015/jun/02/verona-vicenza-italy-serie-a-football>
<https://gentlemanultra.com/2016/04/06/osvaldo-bagnoli-miracles-happen/>
<http://www.hellastory.net/pages/scudetto/campionato.cfm>

<https://en.wikipedia.org/wiki/FCSB>
https://en.wikipedia.org/wiki/1985%E2%80%931986_European_Cup
https://en.wikipedia.org/wiki/1986_European_Cup_Final
<http://backpagefootball.com/land-time-forgot-steaua-bucharest-1986-european-cup/97028/>
<https://www.uefa.com/uefachampionsleague/news/newsid=2357989.html>
<https://www.theguardian.com/football/the-agonny-and-the-ecstasy/2017/nov/07/celtic-unbeaten-record-historic-steaua-bucharest>
<https://taleofwohalves.uk/columnist/heroes-seville-now-team-no-name-steaua-bucharest-story>
https://books.google.bg/books?id=BwXo4lB6dIC&pg=PT146&pg=PT146&dq=steaua+1985/86+season&source=bl&ots=Cuw1WjNKC&sig=ACfU3U1ooml9lx0iq05ekw1Y8HhxGjEJw&hl=en&sa=X&ved=2ahUKEwjl_HVpdHIAhVRExoKHbbWDbQ6AEwD3oECagQAQ#v=onepage&q=steaua%201985%2F86%20season&f=false
<https://www.worldfootball.net/teams/steaua-bucuresti/1986/2/>
https://www.worldfootball.net/player_summary/imre-jenei/
<http://www.europeancuphistory.com/euro086.html>
<https://www.imortaisdofutebol.com/2013/02/26/esquadrao-imortal-steaua-bucureste-1985-1989/>
<https://www.telekomsport.ro/premium-steaua-86-sau-miracolul-unei-nopti-de-primavara-irepetabila-performanta-a-fotbalului-romanesc-18995643>
<http://presamir.ro/lorar-ro-su-albastru-si-alb/>

<http://bundesligafanatic.com/20180426/the-invisible-final-magdeburgs-1974-cup-winners-cup-final-win-that-nobody-saw/>
<https://theseofalltimes.com/2019/04/03/how-the-underrated-cup-winners-cup-was-never-successfully-defended-in-its-39-year-history/>
<https://www.dailymail.co.uk/sport/football/article-6628447/The-rise-fall-European-Cup-winners-Cup-return.html>
<https://www.voetbal.com/teams/1-fc-magdeburg/1974/2/>
<http://www.fussballstadt.com/1-fc-magdeburg-rekindling-spirit-1974/>
https://en.wikipedia.org/wiki/1_Fc_Magdeburg
https://en.wikipedia.org/wiki/1973%E2%80%931974_European_Cup_Winners%27_Cup
https://en.wikipedia.org/wiki/1974_European_Cup_Winners%27_Cup_Final
<https://allbluedeaze.com/2017/11/03/heinz-kruegel-national-hero-and-enemy-of-the-state/>
https://www.mdr.de/zeitreise/stoebem/damals/heinz_kruegel100.html
<https://www.theguardian.com/football/blog/2009/oct/22/dlr-oberliga-football-east-germany>

<http://bundesligafanatic.com/20130215/wolfsburgs-legendary-5-1-win-over-bayern-munich/>
<https://www.goal.com/en/news/725/bundesliga/2009/05/23/1282029/wolfsburg-bundesliga-champions-after-win-over-werder-bremen>
<https://sportsustainabilityjournal.com/analysis/german-bundesliga-in-focus/>
<https://theseofalltimes.com/2019/06/05/grafite-and-edin-dzeko-the-unlikely-duo-that-became-one-of-the-bundesligas-greatest-strike-forces/>
<https://www.elartedf.com/vfl-wolfsburg-magaths-method-madness/>
<https://www.footballwhispers.com/blog/bundesligas-perfect-storm-wolfsburg-200809>
https://en.wikinews.org/wiki/Fu%C3%9Fball-Bundesliga_2008%E2%80%9309:_Wolfsburg_win_first_season_title
https://en.wikipedia.org/wiki/2009%E2%80%9310_VfL_Wolfsburg_season
https://en.wikipedia.org/wiki/VfL_Wolfsburg
<http://edition.cnn.com/2009/SPORT/football/05/23/german.bundesliga/>
<https://www.planetfootball.com/nostalgia/wolfsburgs-unlikely-bundesliga-title-fleeting-magnificence-grafite/>
https://en.wikipedia.org/wiki/2008%E2%80%9309_Bundesliga

https://en.wikipedia.org/wiki/1988_FA_Cup_Final
<http://sport.bt.com/sport-football/football/where-are-they-now-wimbledons-fa-cup-final-winning-team-511363847321930>
<https://www.telegraph.co.uk/sport/football/teams/liverpool/11324444/Wimbledons-Crazy-Gang-prepared-for-1988-FA-Cup-final-against-Liverpool-with-a-night-down-the-pub.html>
<https://www.lfchistory.net/SeasonArchive/Game/1639>
<https://www.footballwhispers.com/blog/whatever-happened-to-the-heroes-wimbledons-fa-cup-winners>
<https://www.independent.co.uk/sport/football/news-and-comment/the-crazy-gang-wimbledon-legend-dennis-wise-remembers-the-1988-fa-cup-final-and-a-wasted-trip-to-buy-9920821.html>
<https://www.theguardian.com/football/2010/may/15/dave-beasant-wimbledon-liverpool>
<http://en.espn.co.uk/facupstories/sport/story/181193.html>
<https://www.theanfieldwrap.com/2015/01/afc-wimbledon-v-liverpool-fa-cup-ghosts-1988/>
https://en.wikipedia.org/wiki/Wimbledon_F.C.
<https://www.theguardian.com/football/2010/may/15/dave-beasant-wimbledon-liverpool>
<https://www.independent.co.uk/sport/football/news-and-comment/the-crazy-gang-wimbledon-legend-dennis-wise-remembers-the-1988-fa-cup-final-and-a-wasted-trip-to-buy-9920821.html>
<https://www.telegraph.co.uk/sport/football/teams/liverpool/11323590/Crazy-Gang-did-not-win-1988-FA-Cup-final-through-intimidation-that-is-a-ridiculous-myth.html>

https://en.wikipedia.org/wiki/1982_European_Cup_Final
https://en.wikipedia.org/wiki/1980%E2%80%931981_in_English_football
https://en.wikipedia.org/wiki/1981%E2%80%931982_Aston_Villa_F.C._season
https://football.fandom.com/wiki/Aston_Villa_FC_Squad_1981-82
<https://www.theguardian.com/football/that-1980s-sports-blog/2016/may/26/aston-villa-european-cup-relegated-1982>
<http://www.europeancuphistory.com/euro820.html>
<https://www.uefa.com/uefachampionsleague/season=1981/>
<https://www.birminghammail.co.uk/sport/football/football-news/aston-villas-european-cup-team-13095606>
<https://www.avfc.co.uk/News/2012/05/26/rotterdam-remembered-facts-about-the-1982-adventure>

<https://www.avfc.co.uk/News/2012/05/26/rotterdam-remembered-facts-about-the-1982-adventure>
<https://www.168chasa.bg/article/7247575>

https://en.wikipedia.org/wiki/1950_FIFA_World_Cup
<https://thesefootballtimes.co/2015/07/22/celebrating-the-life-of-world-cup-legend-alcides-ghiggia/>
<https://www.bbc.com/news/magazine-27767298>
https://en.wikipedia.org/wiki/1950_FIFA_World_Cup_squads
<https://www.footballhistory.org/world-cup/1950-brazil.html>
<https://toteoftwohalves.uk/featured/brazilian-blushes-maracanazo-story>
<https://www.sport/soccer/international/world-cup-moments-uruguay-break-the-hearts-of-a-nation-in-1950-1.3479462>
<https://edition.cnn.com/2013/06/14/sport/football/brazil-confederations-cup-neymar-pele-football/index.html>
<https://sites.duke.edu/wcup/tournament-guides/world-cup-2014/world-cup-2014-fan-guide/anglophone-version/the-1950-world-cup-brazilian-tragedy/>
<https://www.sportsnet.ca/soccer/1950-world-cup-uruguay-shocks-brazil-in-rio/>
<https://www.youtube.com/watch?v=KGtKGIKRSs>
https://en.wikipedia.org/wiki/Football_in_Brazil#Historical_Background
<http://www.bluker.com/rtbrazil/spac.html>
<https://www.theguardian.com/football/2014/jun/13/world-cup-mystery-what-happened-jules-rimet-trophy>
<https://medium.com/@paulbrownUK/world-cup-1950-the-maracanazo-5f73df90425>
<https://thesefootballtimes.co/2018/01/18/the-dark-shades-of-1950-and-2014-the-nights-brazil-wept/>
<https://www.roomwatch.org/?p=15930>
<https://www.footballparadise.com/uruguay-tenacity/>
<http://backpagefootball.com/world-cup-legends-uruguay-juan-alberto-schiaffino/77774/>
<https://www.tifofootball.com/features/the-1950-world-cup-a-brazilian-tragedy/>
<https://www.bbc.com/sport/football/27127106>

<https://www.fourfourtwo.com/features/when-ajax-ruled-world-how-louis-van-gaal-nurtured-his-glorious-mid-90s-empire>
<https://thesefootballtimes.co/2015/01/15/the-ajax-utopia-under-louis-van-gaal/>
<https://www.planetfootball.com/nostalgia/remembers-louis-van-gaals-amazing-ajax-team-mid-90s/>
<https://footyanalyst.com/how-hard-work-teamwork-and-talent-helped-in-ajaxs-1995-champions-league-triumph/>
<http://daswunderkind.net/ajax-1995-the-greatest-wonderkid-team-in-history/>
<https://thesefootballtimes.co/2019/05/20/how-ajax-upset-the-champions-leagues-established-order-in-depth-analysis/>
<http://daswunderkind.net/ajax-1995-the-greatest-wonderkid-team-in-history/>
<https://www.dailymail.co.uk/sport/football/article-3181159/Ajax-s-1995-Champions-League-winners-likes-Edwin-van-der-Sar-Edgar-Davids-Marc-Overmars.html>
<https://thesetpieces.com/features/90s-heroes-everyone-involved-ajax-goal-1995/>
<https://spielverlagerung.com/2015/12/29/1995-cl-final-ofc-ajax-ac-milan-10/>
<https://timhi.wordpress.com/2010/09/14/ajax-1995/>
<https://www.worldfootball.net/teams/ofc-ajax/1995/2/>
https://en.wikipedia.org/wiki/1995_Uefa_Champions_League_Final
<https://footballsgreatest.weebly.com/ajax-1995-1996.html>
<https://realworldfmlblog.wordpress.com/2016/07/06/re-creating-ajax-of-1996/>
<https://footballfanzone.co.uk/features/tactics-guide-louis-van-gaals-ajax-1995/>

<https://www.youtube.com/watch?v=vmg-RRkNDQ>
<http://www.thehardtackle.com/2012/chelsea-fc-tactics-of-di-matteo-incarnations-of-4-2-3-1-and-roles-of-mata-co/>
<http://bundesligafanatic.com/20141008/roberto-di-matteo-a-good-manager-a-great-man/>
<https://www.skysports.com/football/news/11668/9570059/champions-league-roberto-di-matteo-at-chelsea>
<http://www.zonalmarking.net/2012/04/16/chelseas-change-in-defensive-system-under-roberto-di-matteo/>
<https://www.dailymail.co.uk/sport/football/article-2847532/Roberto-Di-Matteo-delivered-Champions-League-trophy-Chelsea-got-sack-six-months-later-Schalke-boss-not-plotting-revenge.html>
<https://www.dailymail.co.uk/sport/football/article-2847532/Roberto-Di-Matteo-delivered-Champions-League-trophy-Chelsea-got-sack-six-months-later-Schalke-boss-not-plotting-revenge.html>
<https://khelnov.com/news/five-underdogs-in-ucf-history-to-win-the-cup/>
<https://www.chelseafc.com/en/news/2019/09/17/munich-2012-the-inside-story-of-chelsea-s-champions-league-glory>
<https://www.skysports.com/football/news/11946/7761980/chelseas-route>
https://www.reddit.com/r/soccer/comments/tuwgq/thread_bayern_munich_vs_chelsea_uefa/
<https://www.telegraph.co.uk/sport/football/teams/chelsea/9763091/2012-One-Golden-Year-Chelsea-beat-Bayern-Munich-to-win-the-Champions-League.html>
<https://thesefootballtimes.co/2015/08/09/andre-villas-boas-and-the-long-con/>
<https://thesefootballtimes.co/2015/08/09/andre-villas-boas-and-the-long-con/>
<https://www.telegraph.co.uk/sport/football/teams/tottenham-hotspur/10520311/Andre-Villas-Boas-sacked-Five-reasons-it-went-wrong-for-the-manager-at-Tottenham.html>
<https://www.dailymail.co.uk/sport/football/article-2285008/Roberto-Di-Matteo-airbushed-Chelsea-history-club-remove-Champions-League-picture.html>
http://www.sporting-heroes.net/football/chelsea-fc/roberto-di-matteo-10036/biography-of-his-football-career-at-chelsea_a11329/

**© Ивайло Вачев, Калоян Ангелов, Иван
Александров [2020]
Всички права запазени.**